Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Ohrt, F.
Titel | Title:	Kalevala : oversat i Udvalg.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendal, 1907
Fysiske størrelse | Physical extent:	310 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

54, 387-8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 54 8°
1 1 54 0 8 05133 0

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130023304288

BIBLIOTHECA REGIA

KALEVALA

OVERSAT I UDVALG

AF

F. OHRT

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1908

KALEVALA I

Udgivet med Understøttelse af Carlsbergfondet.

KALEVALA

OVERSAT I UDVALG

AF

F. OHRT

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1907

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Nærværende Oversættelse bringer et Udvalg paa knap Halvdelen af det finske National-epos' Tekst (ca. 10,000 mod ca. 23,000 Vers). Ved Stofvalget er, saa vidt gørligt, to helt forskellige Hensyn søgt forenede: ett til det æstetisk værdifulde, ett til det for de episke Sanges Historie interessante. Om metrisk Grundsætning for denne Fordanskning henvises til 2det Bind *B.* VI. Tallene ved Randen gælder Sang- og Versnummer i Originalen. — 2det Bind af dette Arbejde tilstræber at give en samlet Udsigt over finsk Folkesangs ydre og indre Historie; hvad her bringes er ikke Resultatet af egen Førstehaandsforskning, men en Sammenarbejdelse af moderne finske Lærdes Undersøgelser, der — skrevne gennemgaaende paa Finsk — er lidet tilgængelige udenfor Forskernes Hjemland. Af det vigtigste Kildemateriale, Folkesangs-varianterne, er i de senere Aar en Del bleven trykt, saa det i nogen Grad er muligt at gaa Forskningerne efter. De magiske og især de lyriske Sanges Historie er i nærværende Fremstilling kommet helt til kort, da Granskningen af de paagældende (mest uudgivne) Varianter kun er i sin Begyndelse. I Bindets sidste Afsnit (C) gives nogle Indtryk af Kunstlitteraturen i dens Forhold til Folkesangen; en fuldt alsidig Oversigt over Kalevalas æstetiske Betydning turde ikke forsøges givet: den bildende Kunst er affærdiget med nogle Opregninger, om Folke- og Kunstmusik er helt tiet. — Muligvis kan Oplysningerne i hele 2det Bind (Stykket om Enkeltsangenes Historie vel undtaget) have nogen Interesse ogsaa for andre end Folklorister af Faget.

Om finske og estiske Ords Udtale gælder: Hovedtrykket ligger altid i første Stavelse. Enkeltskreven Lyd er kort; Længde betegnes ved Dobbeltskrivning; *aa* er altsaa langt *a* (ikke *å*); *o* og *ö* er aabne Lyd, *ä* meget aabent. *uo, yö, ie* er Tvelyd, med Trykket

jævnt fordelt over hele deres Varighed. *h* høres ogsaa i Udlyd (Po*h*ja). *dh* (ældre Finsk) var Spirant som i dansk „Ga*d*e". I Estisk er *z* stemt *s*, *õ* ligger mellem *o* og *e*.

Direktionen for *Carlsbergfondet*, som har muliggjort Bogens Udgivelse, bringer jeg min oprigtige Tak. I meget dyb Taknemmelighedsgæld staar jeg til Hr. Professor *Kaarle Krohn* i Helsingfors, der utrættelig og paa mangfoldig Maade har vejledet mig under Arbejdet.

F. O.

Sorø, April 1907.

Sangeren indleder. Skabelsen og Väinös Fødsel.

I mit Hjærtes Dyb jeg længes, I 1
i min Hjærne Tanker trænges:
Nu min Hu staar til at kvæde,
frem til en Sang vil jeg træde;
Kvad om Slægten vil jeg synge,
Kvad om Stammen vil jeg kvæde;
Ordet bag Læberne smælter,
Lyd over Lyde sig vælter,
tæt paa Tungen de sig breder,
rundt til Tændernes Rad sig spreder. 10

Hjærte Broder, min kære Fælle,
du min favreste Fosterbroder!
Kom nu med, lad os synge sammen,
slut dig nu til, lad os tale,
da vi dog eengang traf hinanden
kommende hid fra hver sin Side!
Sjælden kun træffer vi sammen,
sjælden mødes vi med hinanden
yderst i Grænsegaardene,
Nordens lykkefattige Lande. 20

Lad saa Haand i Haand os lægge, I
Fingre mellem Fingre flette
for at synge gode Sange,
føre frem de allerbedste,
saa vort Vennelag kan lære,
saa at kende kan de kære
— i den unge Flok, der modnes,
i den nye Slægt, der vokser, —
disse Ord, som vi har taget,
disse Kvad, som vi har draget 30
frem af gamle Väinös Bælte,
op af Ilmarinens Esse,
ud fra Kaukomielis Klinge,
ud fra Joukahainens Bue,
fjærnt fra Pohjalandets Marker,
Kalevalas Hedesletter.

Dem har min Fader sunget fordum,
mens han snitted sig Skaft til Økse,
dem har min egen Moder lært mig,
alt imedens hun drejed Tenen, 40
dengang jeg kravled som lille
ved hendes Knæ paa Stuegulvet
som et Flødeskæg, usselig,
som en Mælkemund, bitteliden.
Saa var der endnu andre Sange, 51
Gaadekvad, som jeg godt kan mindes,
som fra Vejens Rand jeg rykked,
som fra Hedens Lyng jeg plukked
og fra Krattets Grene brækked
og fra spæde Spirer knækked,
som af Græssets Straa jeg krysted
og paa Landsbygaden høsted,
mens jeg vandred vidt som Hyrde,
Barn af Aar, paa grønne Græsgang, 60
over honningrige Tuer,
over gyldne Bakkeskrænter,

bagved Muurikki, den mørke, I
bagved den brogede Kimmo.
Kulden skænked mig Kvad derude,
Regnen skikked mig jævnlig Sange,
andre Viser bragte mig Blæsten,
Havets Bølger bar dem til Stranden,
Fugle har føjet Ord i Toner,
Tale har lydt fra Træers Kroner. 70
Dette vandt jeg saa til et Nøgle,
knytted det sammen i Knippe,
lagde mit Nøgle ned paa Kælken,
kasted Knippet hen paa min Slæde,
kørte det hjemad paa Kælke,
slæded det ind til Tærskeloen,
lagde det dær paa Forraadsloftet
ned i en lille Kobberkiste.
Lang Tid laa de Kvad i Kulden,
længe dulgtes de af Mulmet. 80
Skal jeg nu kalde dem fra Kulden,
føre Skrinet frem af Frosten,
stille Kisten ind i Stuen,
Æsken inderst ind paa Bænken,
ind under viden kendte Tagryg,
ind under Læ af skønne Bjælker?
Skal jeg nu aabne for mit Sangskrin,
lukke op for Kvadenes Kiste,
rede Traaden frem af mit Nøgle,
løse Knuden op for mit Knippe? 90
Saa vil jeg synge skønne Sange,
lade de Viser lifligt klinge
denne vor Kvæld os til Glæde, 99
den navnkundige Dag til Ære,
Tidkort, indtil Natten er svunden
og den nye Morgen er runden.

* * *

Saadan hørte jeg det siges, I 103
nemmed, at et Kvad blev kvædet:
Ene kommer Natten hos os,
ene gryer ogsaa Dagen,
ene fødtes Väinämöinen,
den evindelige Sanger,
af en Mø i Fødselsmøje,
Moder Ilmatar, den høje. 110
Det var Luftens unge Jomfru,
Alnaturens prude Datter,
længe vogted hun sin Kyskhed,
lang Tid leved hun som Jomfru
højt i Luftens lange Gaarde,
oppe paa dens jævne Marker.
Ved sit Liv hun omsider ledes,
ved sine Kaar tilsidst hun kedes,
da hun var altid alene,
leved som Mø sine Dage 120
langs ad Luftens lange Strande,
i dens øde Ørkenlande.
Længer ned hun derpaa daled
og mod Søens Spejl sig sænked,
til den aabne, vide Havryg,
ned paa Vandets frie Flade.
Brat der kom et vældigt Vindstød,
kom en Stormvind ond fra Østen,
hævede Havet til Fraade,
rejste Søen til vilde Vover. 130
Vinden vugged Luftens Jomfru,
Bølgen førte Møen med sig
rundt omkring paa dybblaa Havryg
over fraadedækte Kamme;
Blæsten blæste hende svanger,
Havet bragte hende Livssæd.
Moderlivets Byrde bar hun,
Livets pinefulde Tynge,
syv Aarhundreder igennem,

ni Mandsaldere til Ende, I 140
endnu fødes ingen Livsfrugt,
ikke fremgaar ufødt Foster.

Sagte da græd hun og jamred, 151
taled et Ord, og hun sagde:
»Ve mig arme Barn for min Livsdag,
ve mig Stakkel for denne Vandring!
Saa vidt er det da kommet med mig,
evigt her under aaben Himmel,
skal under Vindens Greb jeg gynges,
rundt af vildene Vover slynges,
over de vide Vande bygge,
over de brede Bølgerygge! 160
Bedre det havde mig været
hist som en Luftens Mø at leve
end hvad mig nu for Tiden times,
flyde rundt som Vandenes Moder;
hvor her er koldt for mig at være,
hvilken Møje paa Sø at skvulpes,
eje mit Bo paa Dybets Bølger,
evig væltes omkring i Vandet!
Ukko, Herren i det Høje,
du som bær den vide Verden, 170
kom herhid, thi haardt her trænges,
hast herhid, thi højt jeg kalder!
Frels en Pige ud af Nøden,
fri en Viv fra de vilde Veer,
il i Hast, kom herhid i Skynding,
Hast, ja mer end Hast vil behøves!«

Og en liden Stund der svinder,
ringe Spand af Tid der rinder:
Fløj en Vildand lige fremad,
flagred frem paa lette Vinger, 180
som den søgte Plads til Rede,
tænkte paa et Sted til Bolig;

fløj mod Østen, fløj mod Vesten, I
fløj mod Norden og mod Sønden,
kunde ingen Boplads finde,
intet Rum selv nok saa ringe,
hvor den kunde bygge Rede,
hvor den kunde tage Bolig.
Langsomt sejler den og svajer,
overlægger, overvejer: 190
»Om jeg bygger mit Bo i Blæsten.
midt i Havets Strømme min Stue,
vælter jo Blæsten min Bolig,
fører Strømmene Stuen med sig.«
Men da hæved Vandets Moder,
Vandets Moder, Luftens Jomfru,
Knæet op fra Havets Flade,
skød sin Skulder op af Bølgen
til en Redeplads for Fuglen,
til en vakker Bolig for Anden. 200
Liden And, den favre Flyver,
langsomt sejled den og svæved,
øjned Knæet paa Vandets Moder,
som over dybblaa Havryg svømmed, —
troede det var en græsklædt Tue
eller en Græstørv, frisk og fugtig.
Langsomt flyver den og flagrer
og til Knæet ned den daler;
dær den bygged nu sin Rede,
og den lagde sine Guldæg, 210
lagde Guldæg, seks i Tallet,
syv — det sidste blev et Jærnæg.

Saa begynder den at ruge,
ligger og varmer Knæets Flade,
ruger een Dag og den anden,
ruger næsten Tredjedagen;
men da mærker Vandets Moder,
Vandets Moder, Luftens Jomfru,

at af Hede Knæet gløder, I
hendes Hud i Glød forkulles, 220
tænker nu, at Knæet brænder,
alle hendes Sener smælter, —
hastig da ryster hun Knæet,
brat drejer hun sine Lemmer:
Andens Æg, de ruller i Vandet,
ned i Havets Bølge de synker,
knuses alle paa Stand til Stumper,
brister itu i mange Bidder.

Ej forblev de dog i Vandet,
dvæled ikke dybt i Dyndet; 230
smukt de Stumper sig forvandled,
herligt sig de Stykker ændred:
Thi den nedre Del af Ægget
blev til Jorden i det lave,
og den øvre Del af Ægget
blev til Himlen i det høje;
Æggeblommens øvre Halvdel
blev til Solen for at straale,
Æggehvidens øvre Halvdel
blev til Maanen for at skinne; 240
det som var broget i Ægget,
blev til Stjærnerne højt paa Himlen,
det som var dunkelt i Ægget,
blev til de lette Skyer i Luften.

Stadig iler Tiden fremad,
Aar til Aar bestandig føjes,
mens det nye Sollys straaler,
mens den nye Maane skinner;
stedse svømmer Vandets Moder,
Vandets Moder, Luftens Jomfru, 250
ude paa de stille Vande,
paa de taagedækte Bølger,

forved har hun vaade Vover, I
bagved kun den klare Himmel.
Men efter niende Vinter,
midt i den tiende Sommer,
løfted hun omsider sit Hoved,
hæved Issen op over Havet
og paa sit Skaberværk begyndte,
hun til at virke sig vendte 260
midt over Havets Ryg, den brede,
midt over Vandets frie Flade.
Hvor hun vendte Hænderne henad,
bygged hun Pynter og Odder;
hvor med sin Fod hun rørte Bunden,
graved hun Fiskenes Gruber;
hvor hun ellers vælted sig fremad,
danned hun Havets dulgte Dybder.
Ind mod Land hun lagde sin Side,
formed saa dær de flade Strande, 270
ind mod Land saa lagde hun Foden,
skabte Pladser til Laksevoddet,
lagde sit Hoved ind mod Landet,
danned derved Havenes Fjorde.
Længer ud fra Landet hun svømmed,
standsed ude midt over Dybet,
danned Klipperev under Søen,
Havenes blinde Skær hun skabte,
for at Skibe dær maa støde,
Søfolk dær med Livet bøde. 280
Alt var Havets Holme bygte,
Søens lave Skær var lagte,
ned var Himlens Støtter stukne,
Land og Grund ved Ordet skabte,
Farvepragt i Stene ristet,
Furer trukket over Fjælde —
end ej fødes Väinämöinen,
den evindelige Sanger.

Trygge gamle Väinämöinen, I
i sin Moders Liv han ligger 290
end i hele tredve Somre.
og i lige mange Vintre,
ude paa de stille Vande,
over taagedækte Bølger;
overlagde, overvejed,
om han vel holdt ud at leve
her i dette dunkle Gæmme,
her i denne trange Bolig,
hvor han aldrig øjned Maanen,
ingensinde skued Solen. 300
Disse Ord han derpaa sagde,
ytred sig paa denne Maade:
»Frels, o Maane, hjælp, o Sollys,
Karlsvogn, led en Mand i Skynding
ad en Dør, som er ham fremmed,
ad et Led, han ikke kender,
ud fra denne ringe Rede,
bort fra denne trange Bolig,
bring en Vandrer ud til Verden,
frem til Lyset Kvindens Afkom, 310
lad ham hilse Himlens Maane,
undres over Solens Straaler,
skue glad den skønne Karlsvogn,
stirre paa de klare Stjærner!«
Men da Maanen ikke fried
og ej heller Solen hjalp ham,
følte han Lede ved Livet,
Kedsomhed ved sine Dage;
brat han drejed da Borgens Døre
med den navnløse, fjerde Finger, 320
benede Laas i Fart han fjærned
med en Taa paa den venstre Fodspids,
faldt paa Neglene ned fra Tærsklen,
ned paa sit Knæ fra Forstudøren,
faldt i Havets Skød paa sit Hoved,

sank paa Hænderne ned i Bølgen — I
Manden blev i Bølgernes Gæmme,
Helten blev under Havets Vover.
Standsed saa paa Sø omsider, 332
ganske nær en navnløs Odde;
med sit Knæ fra Jord han stødte, 335
løfted sig paa begge Arme
og stod op at hilse Maanen,
undres over Solens Straaler,
skue glad den skønne Karlsvogn,
stirre paa de klare Stjærner. 340

Det var Väinämöinens Fødsel,
det var den djærve Sangers Udspring
af en Mø i Fødselsmøje,
Moder Ilmatar, den høje.

Den store Saaning.

Rejste sig nu Väinämöinen, II 1
stilled begge Ben paa Heden,
og i mange Aar han dvæled, 5
leved stadig Livet fremad
paa et Øland ubebygget
og af ingen Skove skygget;
overlægger, overvejer,
bryder tankefuld sit Hoved: 10
Hvem skal saae paa Jordens Flader,
sprede Sæd i tætte Rader?
Pellervoinen, Søn af Jorden,
Sampsa, bitte liden Pusling,
han skal saae paa Jordens Flader,
sprede Sæd i tætte Rader.

Bøjet gaar han, og Sæden saar han,
spreder Sæd over Mark og Mose,
ned paa den løse Jord i Svedjer,
strør den ud over stenet Jordbund: 20
Fyrrelunde saar han paa Høje,
grønne Graner hen over Bakker,
Lyngen ud over golde Heder,
unge Skud i de dybe Dale;

Birke saar han i side Marker, II
El i de løse, lette Jorder,
Hæggetræer i de vaade Vange,
Piletræer paa fugtige Steder;
Rønnen paa hellig Grund han sætter,
Vidjer ned paa de vaade Pletter, 30
Enebuske paa tørre Steder,
Egetræer ved Strømmenes Bredder.

Skoven begynder at trives, 225
grønne Lunde vokser saa villigt,
Blade paa Træer, Græs over Jorden,
Fugle fra Kvist tog til at kvidre,
Drosler smaa stemmed i at juble,
Gøgen gav sig glad til at kukke. 230
Bær over Vangene voksed,
gyldne Blomster groed paa Marken,
Græsstraa spired af alle Arter,
frem de mylred i mange Former —
ene Kornet kan ikke komme,
Sædens Spire kan ikke skyde.

Og den gamle Väinämöinen
vandrer frem og overvejer
ved den dybblaa Havrygs Strande,
Bredden af de vide Vande; 240
Frøkorn fandt han, seks i Tallet,
syv Slags Sædekorn han sanked,
som paa den øde Strand ved Havet
laa i det bløde Sand begravet;
putted dem ned i Maarskindsposen,
bar dem varligt i Egernbælgen,
og han gik hen at saae paa Jorden,
sprede Sædekornet paa Marken,
nær til Kalevabrønden kom han,
skred til Osmomarkernes Skraaning. 250

Kvidred liden Mejse fra Træet: II
»Osmo-Kornet vil ikke komme,
ej vil Kalevas Havre højnes,
før med Økse man Skoven rammer,
fælder alle de Fyrrestammer,
svider dem af med Ildens Flammer.«
Trygge gamle Väinämöinen
sleb sig nu en sikker Økse,
derpaa fælded han en Svedje,
han et vældigt Rum fik ryddet; 260
alle favre Træer han fælded,
men en Ungbirk lod han blive
som et Hvilested for Fugle,
som et Kukketræ for Gøge.
Ørnen flyver hen over Himlen,
favre Fugl hen gennem Luften,
kommer did for at skue dette:
»Hvi blev vel denne ladt tilbage,
hvi har dog denne Birk du sparet,
denne væne Stamme bevaret?« 270
Gamle Väinämöinen sagde:
»Derfor blev den ladt tilbage,
for at Fuglene dær kan hvile,
Himmel-Ørnen paa den kan sidde.«
Ørnen, Himlens Fugl ham svared:
»Det var godt hvad dær du gjorde,
Birken har du ladet blive,
lod den væne Vaand i Live,
staa som Hvilested for Fugle,
tjene for mig selv til Sæde.« 280
Himlens Fugl slog Ild paa Timen,
tændte brat den lyse Lue:
Nordenvinden brændte Svedjen,
fra Nordøst en Stormvind kuled,
sved de faldne Træer til Aske,
lod til Æmmer dem fortæres.

Og den gamle Väinämöinen II
tog de Frøkorn seks i Tallet,
syv Slags Sædekorn i Sækken,
gik at saae paa Jordens Agre, 293
tog til Orde selv og sagde: 295

»Bøjet gaar jeg, Sæden saar jeg,
mellem Skabermandens Fingre,
gennem Gud Almægtigs Hænder,
ned i Muld, at den maa lives,
ned i Jord, at den maa trives.« 300

»Muldets Moder i Jorden inde,
Grundens aldrende Gaardværtinde,
giv at Frøet maa fremad skyde,
op af den stærke Jord sig bryde!
Jorden mangler slet ikke Kræfter,
aldrig til nogen Tid og Time —
blot de vil værge den fra Vaade,
Alnaturens Døtre, med Naade!«
»Vaagn nu, o Jord, af din Dvale,
Skabermandens Ager af Søvne! 310
Lad nu alle Stilke sig strække,
alle de Straa mod Lyset stræbe,
Aks i Tusindevis lad vokse,
Hundredevis sig vidt forgrene
efter min Pløjning, efter min Saaning —
det som mest har voldet mig Møje!«

»Ukko, Herren i det Høje,
eller Fader hist i Himlen,
som i Sky med Vælde vaager,
hersker over Luftens Taager: 320
Hold et Ting i tætte Skyer,
hold et Raad i Himmelrummet,
lad en Sky fra Østen øjnes,
skyd en Skyvæg op fra Norden,

andre drive du fra Vesten II
og fra Sønden send dem fremad;
lad en Dugg fra Himlen dale,
Honning lad fra Skyen dryppe
ned til Kornet, som sig hæver,
Sæden, som i Vinden bæver!« 330

Ukko, Herren i det Høje,
Fader, som i Himlen hersker,
holdt et Ting i tætte Skyer,
holdt et Raad i Himmelrummet,
lod en Sky fra Østen øjnes,
skød en Skyvæg op fra Norden,
andre drev han did fra Vesten,
sendte dem fra Sønden fremad,
skubbed deres Kanter sammen,
Rand mod Rand med Støj han stødte, 340
lod en Dugg fra Himlen dale,
lod fra Skyen Honning dryppe,
ned til Kornet, som sig hæved,
Sæden, som i Vinden bæved.

Alt anden Dagen derefter, 349
to, ja trende Nætter derefter
eller da Ugen helt var omme,
kommer den gamle Väinämöinen
hen for at efterse det hele,
al sin Pløjning og al sin Saaning,
det som mest havde voldt ham Møje.
Kornet voksed som han ønsked,
thi seks Rader var i Akset,
trende Led paa alle Stilke.
Men den gamle Väinämöinen
vender sig og ser omkring sig, 360
da kom Vaarens Gøg til Stedet,
skued den ene Birk som voksed:

»Hvi blev vel denne ladt tilbage, II
hvi har mon denne Birk Du sparet?«
Gamle Väinämöinen sagde:
»Dertil er den ladt tilbage,
dertil skulde den Ungbirk vokse,
dig til et Kukketræ at blive.
Lille Gøg, dær skal du kukke,
dær skal dit Bryst, det lyse, synge, 370
klart skal din Sølverstemme kalde,
lydt skal de klingre Toner gjalde;
kuk ved Kvælden og kuk ved Morgen,
tilmed en Gang ved Middagstide,
at dog min Himmelegn maa frydes,
Skønhed ud over Skoven gydes,
Rigdomme strøs paa mine Strande,
Korn over mine Agerlande!«

Sangerkampen.

III 1

Trygge gamle Väinämöinen
leved Livet ned i Tiden
dær i Väinöhjemmets Lunde,
Kalevalas Hedemarker;
stadig kvad han sine Sange,
kvad med Kunst og sang med Visdom,
Dag for Dag i stadig Række,
Nat for Nat i stadig Følge,
Mindekvad om svundne Tider,
dybe Ophavs-ord han mæled, 10
som ej alle Børn kan synge,
voksne Helte næppe fatte
i vort usle Liv som rinder,
dette Spand af Tid som svinder.
Viden om der høres Tale,
ud i Verden Rygtet ruller
om den gamle Väinös Sange,
Heltens høje Kunst og Evne.
Rygted rulled ned mod Sønden,
op til Pohja trængte Talen. 20

Det var den unge Joukahainen,
magre Svend blandt Lapperne baaren,
gik han en Gang til Nabobygden,

hørte dær saa sælsom en Tale: III
Sagdes at Sange frem blev førte,
sagdes at bedre Viser blev hørte
nede hist i Väinöläs Lunde,
Kalevahjemmets Hedemarker,
end han selv dem evned at synge,
end han havde lært dem hos Fader. 30

Haardelig harmes da Svenden,
alle Dage bærer han Avind
imod Väinö, mod saadan Sanger,
bedre Sanger end selv han regnes.
Og han iled ind til sin Moder,
frem traadte han for den gamle;
var nu hans Hu afsted at fare,
bort higed han straks at drage
nedad til Väinöläs Stuer,
frem til en Væddestrid med Väinö. 40
Faderen forbød sin Søn det,
han forbød og Moder nægted
ham til Väinöhjem at drage,
ned til Væddestrid med Väinö:
»Dær paa Timen vil de dig synge,
synge dig vil de, mane Dig vil de
ned i Sne med Mund og med Hoved,
op i Luften med begge Hænder,
saa du aldrig kan Armen røre,
aldrig kan Foden fremad føre.« 50
Unge Joukahainen sagde:
»God for sig er vel Faders Kundskab,
og min Moders er endnu bedre,
ypperst er dog min egen Kundskab.
Hvis jeg vil kappes med andre
og med fremmede Mænd mig maale,
synger jeg straks den bedste Sanger 59
om til aller usleste Sanger
synger Stensko frem til hans Fødder,

synger Træbrog omkring hans Lænder, III
Stenvægt stiller jeg over Brystet,
Stenblok skyder jeg ham paa Skuldren,
Sten-Handsker over hans Hænder,
Hjælmhat af Malm paa hans Hoved.«
Bort han gik og adlød ikke,
men sin egen Hingst han hented,
den hvis Mule spruded Lue
og hvis Skinneben slog Gnister, 70
spændte fyrigt Dyr i Tøjet,
for den gyldne Kurveslæde,
selv han satte sig op i Kælken,
slængte sig hen i Kurveslæden,
hugg til den raske Hest med Pisken,
slog med sin Svøbe, perleprydet;
frem springer den raske Ganger,
hastig traver da Hesten fremad.
Frem han ager, saa det suser,
kører een Dag, kører tvende, 80
kører næsten Tredjedagen,
paa den tredje Dag omsider
naaer han Väinöhjemmets Lunde,
Kalevalas Hedemarker.

Trygge gamle Väinämöinen,
den evindelige Vismand,
aged netop henad Vejen,
havde givet sig paa Rejser.
Da kom den unge Joukahainen, 91
aged imod ham midt paa Vejen:
Skagle tørned ind imod Skagle,
Rem i Remme blev filtret sammen,
Stavtøj fæsted sig fast paa Stavtøj,
Bovtræ sig ind i Bovtræ bøjed.
Og de standser dær paa Stedet,
standser op og grunder paa Sagen;

der drev Vand fra Kumternes Kanter, III
der stod Damp fra Dyrenes Skagler. 100
Gamle Väinämöinen spurgte:
»Af hvad Æt er du vel runden,
at saa taabeligt du ager,
kører uforsigtigt mod mig?«
Og den unge Joukahainen 109
taled dette Ord og sagde:
»Jeg er den unge Joukahainen;
men din egen Æt du nævne!
Af hvad Æt er du vel runden,
af hvad Slæng du Stakkel baaren?«
Trygge gamle Väinämöinen
navngav sig paa Stedet for ham,
disse Ord han derpaa taled:
»Er du den unge Joukahainen,
rykke du dig lidt hen til Siden,
saasom du dog er yngst af Alder!« 120
Men den unge Joukahainen
taled straks det Ord og sagde:
»Ikke spørger vi her om »yngste«,
ej om yngste hvad heller ældste,
den der stander i Viden højest,
den der kan mindes mest og nøjest,
han skal fremad paa Vejen stige,
men den anden skal Vejen vige.
Er du den gamle Väinämöinen,
er du en evindelig Sanger, 130
saa velan, saa lad os da kvæde,
lad til en Dyst nu frem os træde,
Mand hos Mand skal Lærdomme finde,
een skal den anden overvinde!«
Trygge gamle Väinämöinen
taled dette Ord og sagde:
Hvordan skulde jeg vel blive
til en Sanger, til en Vismand?
Stedse har mit Liv jeg levet

her paa disse samme Svedjer, III 140
Hjemmemarkens Agerfurer,
har til Hjemmegøgen lyttet;
det til Trods og desuagtet,
sig da frem og lad mig høre,
hvad du først og fremmest kender,
hvad du fremfor andre fatter!«

Unge Joukahainen sagde:
»Vel jeg kender ett og andet;
dette kender jeg helt til Bunden,
dette begriber jeg fra Grunden: 150
Hyttens Røghul er nær ved Taget,
Ilden er altid nær ved Ovnen.
Let har en Sæl ved at leve,
glad kan Havenes Hund sig boltre,
fanger Laksen med liden Møje,
snapper Hælten nær ved sin Side.
Hælten ejer saa jævne Jorder,
Laksen har Hus med tætte Tage,
Gedden leger godt, naar det fryser,
Savlemund, naar Vejret er stormfuldt. 160
Aborren, angst, med dukket Nakke,
svømmer sent i Høsten paa Dybet,
leger ved Vaar paa lave Grunde,
spræller inde nær under Stranden.
Men gør ikke dette Fyldest,
har jeg endnu anden Viden,
end en Ting jeg klarlig kender:
Pohjola med Rener pløjer,
Sydens Land med stærke Hopper,
Lappers fjærne Land med Elsdyr. 170
Pisahøjens Træer jeg kender,
husker Hornaklippens Fyrre:
Store de Træer paa Pisa stander,
høj er Fyrren paa Hornas Klippe.
Vid, der er trende vilde Vandfald,

trende Søer, saa stolte, store, III
og der er trende bratte Bjærge
her under dette Himmeldække:
Hälläpyörä hist i Häme,
Kaatras Fos i Karelen bruser, 180
Vuoksi finder ej sin Lige,
aldrig Imatras Fald sin Mage.«

Sagde gamle Väinämöinen:
»Barnelærdom, Kvindevisdom,
ikke nogen skægget Kæmpes,
ej en Mands som Viv har vundet!
Dybe Ophavs-ord du tale,
evig store Ting du sige!«

Og den unge Joukahainen
taled da det Ord og sagde: 190
»Mejsens Ophav godt jeg kender,
veed at Mejsen er en Smaafugl,
og den grønne Snog en Slange,
Horken er en Fisk i Vandet;
Jærn er sprødt, det veed jeg ogsaa,
og den sorte Muld er syrlig,
koghedt Vand os Ve vil volde,
Ildens Brand er ond at føle.
Vandet er ældst blandt alle Salver,
Fossens Skum iblandt Tryllesalver, 200
og vor Skaber er ældst af Troldmænd,
Gud er ældst iblandt alle Læger.
Vandets Fødsel er ud af Fjældet,
Ildens Fødsel er ned fra Himlen,
Jærnet af Rusten er rundet,
Kobber er kommet ud af Klippen.
Ældste Vang var kun vaade Tuer,
Pil er af alle Træer det første,
Fyrrens Rod var den første Bolig,
hulet Sten var den ældste Gryde.« 210

Trygge gamle Väinämöinen III
tager derpaa selv til Orde:
»Mon du mindes noget mere,
eller fik din Snak nu Ende?«

Unge Joukahainen sagde:
»Endnu mindes jeg noget lidet.
Thi jeg kan mindes de Tider
da jeg pløjede Havets Grunde,
da jeg hulede Havets Huler,
da jeg gravede Fiskegruber, 220
dybede Vandets Hjærtedybder,
da jeg dannede Kær og Damme,
højned i Hob al Jordens Høje,
da jeg Klippeskærene skabte;
var saa desuden med selvsjætte,
var selvsyvende med blandt Helte,
dengang denne vor Jord blev dannet,
dengang denne Verden blev bygget,
hjalp med at stille Himlens Støtte,
hjalp med at bære Himlens Bue, 230
bringe Maanen op paa dens Bane,
lede Solen hen til dens Sæde,
strække Karlsvognen ud i Luften,
sprede Stjærnerne rundt paa Himlen.«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Sikkert var det Løgn som du taled;
ingen saa dengang noget til dig
da man fordum pløjede Havet;
sikkert saa man dig ikke heller, 245
saa dig ikke, hørte dig ikke,
dengang denne vor Jord blev dannet,
dengang denne Verden blev bygget.«

Og den unge Joukahainen 255
tog til Orde straks og sagde:
»Dersom selv jeg savner Visdom,

hos mit Sværd jeg Visdom søger. III
Hør du gamle Väinämöinen,
hør du Sanger, saa bred om Munden, 260
kom og lad os Sværdene maale,
frem og lad os Klingerne prøve!«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Ikke frygter jeg saa saare
for din Klinge, for din Tanke,
for dit Værge, for din Vilje.
Det til Trods og desuagtet
vil jeg ikke maale Klinge,
maale Sværd med dig, du svage,
ikke med dig, du sølle Stakkel.« 270
Og den unge Joukahainen
vred sin Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk,
tog saa til Orde selv og sagde:
»Den som ikke vil maale Sværdet,
ikke kommer at prøve Klingen,
ham til et Svin vil jeg synge,
trylle ham til en Rodetryne.
Slige Helte slænger jeg fra mig,
her den ene, hist hen den anden, 280
paa min Mødding jeg ned dem træder,
støder dem ind mod Hjørnet af Stalden.«

Men da vredes Väinämöinen,
men da vredes han og blues;
selv begynder han at synge,
tager selv nu til at tale;
ej var de Sange Barnesange,
Barnesange, Kvindeløjer,
det var en skægget Kæmpes Sange.
Gamle Väinämöinen synger: 295
Søer svulmed, Jorden skælved,
faste Kobberklipper bæved,

stærke Stene brast med Bragen, III
Fjælde flænges i tvende Stykker.
Og han sang ung Joukahainen, 301
sang ham grønne Skud paa Kumten,
Pilebuske over Bovtræ,
Vidjer over Trækkeremmen;
sang hans gyldne Kurveslæde
til et væltet Træ i Dammen,
sang hans Svøbe, perleprydet,
til et lille Siv ved Stranden,
sang hans Hest med Blis i Panden
til en Sten ved Fosseranden; 310
sang hans Sværd med gyldent Fæste
til et Lyn i høje Himmel
og hans fjedersmykte Pile
til en hurtig Høgevrimmel,
dernæst Buen, broget smykket,
til en Bue højt over Havet,
Hunden med den buskede Hale
til en Sten i Jorden begravet.
Huen sang han op fra hans Hoved
til en Skyplet ved Himmelranden, 320
begge Handskerne bort af Haanden
til et Aakandeblad ved Dammen;
dernæst Kappen, blaalig af Farve,
op til ilende Skyer paa Himlen,
Mandens herlige Midjebælte
til et Stjærnebaand over Himlen;
selve Joukahainen sang han
ned under Mosen til hans Midje,
ned under Engen til hans Lænder,
ned under Heden til hans Hærder. 330
Og den unge Joukahainen
fik nu mærke, fik nu føle
at han var paa Vandring kommen,
havde givet sig paa Rejse
for at kvæde, for at kappes

med den gamle Väinämöinen. III
Foden søgte han at flytte,
men hans Fod kan ikke løftes,
og han prøved med den anden,
men paa denne sad der en Stensko. 340

Og den unge Joukahainen
kom nu visselig i Vaande.
blev helt ængstelig til Mode,
taled dette Ord og sagde:
»Hør du vise Väinämöinen,
du evindelige Vismand,
drag dog de stærke Ord tilbage,
tag dog igen din Trylletale.
Slipper du mig af denne Knibe,
redder du mig af denne Klemme, 350
skal jeg give dig god Betaling,
yde dig sikre Løsepenge.«
Gamle Väinämöinen sagde:
»Godt, hvad vil Du mig da give,
drager jeg mit Ord tilbage,
tager bort min Trylletale?«
Unge Joukahainen sagde: 359
»Jeg besidder tvende Buer,
tvende Buer, herlig smykte,
een er rappest til at ramme,
een er sikrest til at skyde;
tag af disse hvilken du lyster!«
Gamle Väinämöinen sagde:
»Ikke trænger jeg, du Tosse,
til at tage dine Buer;
den Slags har jeg selv derhjemme,
hver en Væg er dækket af dem,
hver en Nagle nyttet til dem; 370
uden Skytte gaar de til Skoven,
uden Helt til udendørs Arbejd.«

Sang han den unge Joukahainen, III
sang ham længere ned end hidtil.
Unge Joukahainen sagde:
»Saa besidder jeg tvende Baade,
ejer jeg tvende skønne Skuder;
hastig i Kapløb er den ene,
og den anden kan rumme meget,
tag af disse hvilken du lyster!« 330
Gamle Väinämöinen sagde:
»Ej begær jeg dine Baade,
skøtter ej om dine Skuder;
den Slags har jeg selv derhjemme,
hver en Rullestok er dækket,
hver en Vig er opfyldt af dem;
somme sejler sikkert i Storme,
somme farer fremad for Modvind.«
Sang han den unge Joukahainen,
sang ham længere ned end hidtil. 390
Unge Joukahainen sagde:
»Hør du gamle Väinämöinen,
drag dog de stærke Ord tilbage,
tag dog igen din Trylletale! 410
Og en Hjælm med Guld vil jeg give,
og en Hatfuld Sølv vil jeg skænke,
vundet af Fader paa Valen,
bjærget som Bytte hjem fra Slaget.«
Gamle Väinämöinen sagde:
»For dit Sølv jeg ikke sørger,
efter Guld jeg ikke spørger,
den Slags har jeg selv derhjemme,
hvert et Stabur fuldt er stoppet,
hvert et Skrin til Randen pakket; 420
Guldet ejer Maanens Ælde,
Sølvet er saa gammelt som Solen.«
Sang han den unge Joukahainen
stadig længer nedad i Jorden.

Og den unge Joukahainen III 443
grebes nu af Angest for Alvor,
da han stod i Dynd til sin Hage,
stod i den onde Grund til Skægget,
op til sin Mund i Mos, i Mose,
dulgt til Tænderne dybt i Krattet.
Unge Joukahainen sagde:
»Hør du vise Väinämöinen, 450
du evindelige Vismand,
syng nu dog din Sang tilbage
og mit svage Liv du spare,
slip mig løs og lad mig fare:
Strømmen drager Foden nedad,
Sandet sliber mine Øjne!
Tager du dit Ord tilbage,
sletter du din Trylletale,
giver jeg dig min Søster Aino,
bringer jeg Barnet af min Moder, 460
at hun skal tørre din Stue,
flittig feje dig dine Gulve,
skylle dig alle dine Bøtter,
tvætte rene de uldne Tæpper,
væve dejlige, gyldne Dækker,
bage dig Honningbrød i Ovnen.«
Gamle Väinämöinen grebes
af en overvættes Glæde,
at han fik den unge Jomfru
som en Hjælp paa de gamle Dage. 470
Han tog Sæde paa Glædestenen,
satte sig op paa Sangerklippen,
kvad i en Stund og kvad i tvende,
end i den tredje Stund han kvæder,
drager de stærke Ord tilbage,
tager igen sin Trylletale.
Slap saa den unge Joukahainen
op over Dyndet med Hagen,
op fra den onde Grund med Skægget,

Fossens Sten blev atter til Fole, III 480
Træ fra Søen blev atter Slæde,
Siv ved Stranden paany til Svøbe.

Atter steg han op i Slæden,
kasted sig paa lette Kælke,
kørte bort med Sorg i Sinde
og et mørkt, bedrøvet Hjærte
til sin egen kære Moder,
hjemad til Forældrehjemmet.
Fremad foer han nu med Bulder,
i en sælsom Fart til Gaarden, 490
Slæden søndres imod Loen,
Slædens Skagler ind mod Trappen.
Og hans Moder aned Uraad,
og til Orde tog hans Fader:
»Uden Grund har du søndret Slæden
og med Vilje Skaglerne brækket!
Hvorfor kører du dog saa sælsomt,
kommer saa klodset ind paa Gaarden?«
Og den unge Joukahainen
gav sig til at græde bittert, 500
mod i Hu, med bøjet Hoved,
Hatten gleden ned paa Siden,
og hans Læber stod saa stive,
Næsen luded ned over Munden.
Skyndsomt spørger da hans Moder,
hun som fristed Møje, fritter:
»Sig, min Søn, hvorfor du græder,
hvi mit Ungdomsbarn sig jamrer,
hvorfor staar saa stiv din Læbe,
hvi sank Næsen ned over Munden?« 510
Sagde unge Joukahainen:
»O min Moder, du som mig fødte,
Aarsag er nu for Alvor kommen,
sælsom Grund er der her forhaanden,

Aarsag nok hvorfor jeg maa jamre, III
sælsom Grund hvorfor jeg maa græde:
Aino, min Søster, jeg skænked, 519
Barnet af min Moder jeg loved
bort til Støtte for Väinämöinen,
bort til en Sangers Ægtemage,
Hjælp for en Mand hvis Lemmer ryster,
een som kryber sammen i Krogen.«
Men hans Moder gnider begge —
gnider begge sine Hænder,
taler saa det Ord og siger:
»Græd dog ikke, Sønnelille!
Ingenting at græde over,
ingen Skel at sørge saa bittert: 530
Hele mit Liv har jeg haabet,
ønsket i al den Tid jeg leved,
ind i min Slægt at faa en Stormand,
ind i min Æt en ærlig Kæmpe,
vented mig just en Maag som Väinö,
ønsked til Svigersøn en Sanger.«

Unge Joukahainens Søster
brister nu i bitre Taarer;
een Dag græder hun og tvende,
som hun sidder tværs for Trappen, 540
græd i megen Ve og Vaande,
græd med bitter Harm i Sindet.
Derpaa talte hendes Moder:
»Hvorfor græder du, min Aino?
Du vil komme til en Stormand,
hos en Bejler bold til Huse,
hvor din Plads ved Vindvet bliver,
hvor du Skæmt paa Bænken driver.«
Hendes Datter gav til Gensvar:
»O min Moder, du som mig fødte, 550
uden Aarsag græder jeg ikke:
over min Fletning, vakkert flettet,

mine Lokker, de unge, tætte, III
over mit Haar, det favre, fine,
som skal dækkes til i min Ungdom,
dølges, før jeg endnu er voksen.
Derfor græder jeg al min Livstid:
Græder over det skønne Sollys,
græder over den milde Maane,
hele den underfulde Himmel, 560
dem jeg alt som ung maa forlade,
dem jeg i Barndomsaar maa glemme
her paa min Broders Tømrepladser,
udenfor Faders Stuevindu.«
Hendes Moder mæled dette,
til sit Barn den gamle talte:
»Gaa du Tosse med dine Klager,
bort med din Kummer, dumme Pige!
Du har jo ikke Grund at græmmes,
du har ingen Skel til at sørge: 570
Skinner dog Herrens Sol paa Himlen
ogsaa andre Steder i Verden,
ikke blot ved din Faders Vindu,
ikke blot ved din Broders Ledhul;
der er da ogsaa Bær paa Bakken,
der er da Jordbær nok i Skoven,
som du stakkels Pige kan plukke
ogsaa længere bort i Verden,
ikke blot i din Faders Lunde
eller paa Broders Svedjegrunde!« 580

Aino.

Det var Aino, den unge Jomfru, IV 1
Søster til unge Joukahainen,
gik hun at hente Løv fra Lunden,
tage Badekoste fra Krattet,
brød en Badekost til sin Fader,
brød en anden af til sin Moder,
og en tredje bandt hun sammen,
een til sin unge, raske Broder.
Hjemad gik hun allerede,
iled let igennem Lunden: 10
da kom gamle Väinämöinen,
saae den unge Mø i Skoven,
fine Kjortelflig paa Græsset,
taled dær det Ord og sagde:
»Ikke for andre, unge Jomfru,
end for mig, min unge Jomfru,
skal du bære Perler om Halsen,
pryde dig med et Kors paa Brystet,
vinde Fletning omkring dit Hoved,
binde Silkebaand over Haaret!« 20
Pigen tager da til Orde:
»Ej for dig og ej for andre
bærer jeg et Kors paa Brystet,
binder Silkebaand om Hoved —

ønsker ikke Købeklæder, IV
skøtter ej om Hvedeskiver;
jeg gaar klædt i snævre Kjoler,
vokser op ved grove Skorper
hjemme hos min gode Fader,
hos min egen, kære Moder.« 30
Korset rykked hun fra Brystet,
rev af Fingren sine Ringe,
sled sit Perlebaand af Halsen,
rev de røde Baand af Haaret,
ned paa Jord, at pryde Jorden,
ind i Skov, at pryde Skoven,
gik med Taarer straks til Hjemmet,
gik med Graad til Fædregaarden.

Faderen sad ved sit Vindu
prydende Skaftet til sin Økse: 40
»Hvorfor græder du dog min Pige,
stakkels Pige, min unge Jomfru?«
»Aarsag har jeg til at græde,
Kummer kalder frem min Klage;
derfor græder jeg, min Fader,
derfor græder jeg og klager:
Korset er gledet af Brystet,
Smykket smutted ned fra mit Bælte,
Sølverkorset faldt ned fra Brystet,
Kobbersnore fra Midjebæltet.« 50
Broderen stod ved sit Ledhul,
snitted paa Træ til Hestens Stavtøj:
»Hvorfor græder du dog, min Søster,
stakkels Søster, min unge Jomfru?«
»Aarsag har jeg til at græde,
Kummer kalder frem min Klage;
derfor græder jeg, Kærbroder,
derfor græder jeg og klager:
Ringen min af Fingeren trilled,
mine Perler faldt ned fra Halsen, 60

gylden Ring af min Finger trilled, IV
Sølverperler faldt ned fra Halsen.«
Hendes Moder paa Staburstrappen 75
var i Færd med at skumme Fløde:
»Hvorfor græder du dog, min Pige,
stakkels Pige, min unge Jomfru?«
»O min Moder som mig fødte,
milde Viv, der gav mig Die, 80
derfor græder jeg, Kærmoder, 83
derfor klager jeg, du kære:
Nys hented jeg Løv fra Lunden,
Badekoste hjem fra Krattet,
gik i Gang at vandre hjemad, 91
iled lige gennem Lunden,
Osmoinen fra Dalen taled,
Kalevainen kaldte fra Svedjen:
»Ikke for andre, søde Pige,
end for mig, du søde Pige,
skal du bære Perler om Halsen,
pryde dig med et Kors paa Brystet,
vinde Fletning omkring dit Hoved,
binde Silkebaand over Haaret.« 100
Korset rykked jeg fra Brystet,
rev mit Perlebaand af Halsen
ned paa Jord, at pryde Jorden, 106
ind i Skov, at pryde Skoven.«

Hendes Moder tog til Orde, 117
til sit Barn den gamle talte:
»Græd dog ikke kære Datter,
ej, mit Ungdomsbarn, du jamre: 120
Lækkert Smør ett Aar du spiser,
vinder bedre Huld end andre;
Flæsk et andet Aar du tærer,
vorder vakker fremfor andre;
Flødekager saa det tredje,
bliver yndig fremfor andre.

Stig paa Bakken op til vort Stabur, IV
og det bedste Bur skal du aabne;
dær ligger Skrin ved Skrin i Mængde,
Æske skuer du dær ved Æske; 130
og det bedste Skrin faar du aabne,
broget Laag med Bulder du løfte:
Gyldenbælter seks der gæmmes,
syv blaa Kjortler vil du finde,
Maanens Datter væved disse,
Solens Datter dem baldyred.
Fordums Tid i Jomfrudage,
da som Mø jeg endnu leved,
gik jeg at plukke Bær i Skoven,
efter Hindbær op under Højen, 140
Maanens Datter hørte jeg væve,
Solens Datter hørte jeg spinde
henne hvor Skovbrynet blaaned,
nær ved den elskovsfulde Løvsal.
Og jeg nærmed mig dær til Pletten,
vandrede ganske nær til Stedet,
og jeg dristed mig til at bede,
selv til Orde jeg tog og sagde:
»Giv af dit Guld, du Maanens Datter,
Solens Datter, o giv af Sølvet 150
hid til den dumme lille Pige,
skænk det til Barnet som beder!«
Maanens Datter gav mig af Guldet,
Solens Datter skænked af Sølvet.
Guldet bandt jeg da paa min Pande,
Sølvervævet omkring mit Hoved;
lig en Blomst kom jeg nu til Hjemmet,
fuld af Fryd til Fædrenegaarden.
Een Dag bar jeg det og tvende,
men paa den tredje Dag derefter 160
tog jeg Guldet bort fra min Pande,
Sølvervævet ned fra mit Hoved,
op i mit Stabur jeg bar det,

under Skrinets Laag jeg det lagde; IV
dær ligger det siden dengang,
intet Øje har set det siden.
Bind nu Silken smukt for din Pande,
læg saa Guldet under din Isse,
hyll dig ind i en Klædeskjortel, 173
bær omkring den et Silkebælte!
Derfra træder du ind i Stuen, 181
stiger paany herned fra Bakken,
for at din hele Slægt maa glædes,
alle dine Frænder maa frydes;
ret som en Blomst du gaar i Gyden,
vandrer hos os ret som et Hindbær,
mere skøn end forhen at skue,
endnu favrere Barn end fordum.«

Dette mæled hendes Moder,
til sit Barn hun dette talte, 190
hendes Datter adlød ikke,
ej sin Moders Ord hun agted,
gik med Taarer ud paa Pladsen,
gik forgræmmet ud i Gaarden,
førte derpaa denne Tale,
disse Ord hun dernæst ytred:
»Hvordan er de glades Hjærte,
lykkelige Sjæles Tanke?
Saadan er de glades Hjærte,
lykkelige Sjæles Tanke, 200
ret som et rindende Vandløb,
ret som Bølgekrusning i Karret.
Hvordan er det sorgfulde Hjærte,
hvordan en stakkels Vildands Tanke?
Saadan er det sorgfulde Hjærte,
slig er den stakkels Vildands Tanke
ret som en Dynge Sne ved Taget,
Vandet i trange, dybe Brønde.

Tidt min Hu, af Sorgen sløret, IV
Barnets Hu, af Sorgen sløret, 210
sniger sig blandt gule Græsstraa,
kryber lavt ved Jord i Krattet,
slæber sig afsted paa Engen,
ruller tungt i Skjul af Busken.
Bedre havde det mig været, 218
var jeg ikke født og fostret,
ikke vokset op og modnet
her til disse onde Dage,
denne glædeløse Verden.
Var jeg død seks Nætter gammel,
kunde jeg med lidt mig nøjet: 225
Med et lille Linnedklæde,
med en Smule Muld paa Marken,
nogle Taarer fra min Moder,
nogle færre fra min Fader
og slet ingen fra min Broder.«
Heller skulde man have sendt mig 243
ned at bo i de dybe Bølger,
ned for at blive Laksens Søster,
vorde Ven med Fisken i Vandet.
Bedre var dog i Hav at bygge,
dær at bo under Bølgedækket,
end at gaa som en Oldings Støtte, 251
Hjælp for en Mand hvis Lemmer ryster,
een som snubler i sine Strømper,
falder over Kviste paa Vejen.«

Op til Bakkens Stabur steg hun,
ind i Rummet dær hun traadte,
hvor det bedste Skrin hun aabned,
broget Laag med Brag hun løfted:
Gyldenbælter seks hun skued,
saa syv Kjortler, blaa af Farve. 260
Og i dem hun nu sig klædte,
dem hun om sit Legem lagde,

fæsted Guldet paa sin Isse, IV
Sølvet i sit Haar hun satte,
Silke blaa hun drog for Panden,
røde Baand omkring sit Hoved.
Dergaa gik hun gennem Lunden,
gennem den og langs den næste,
iled over Mark og Mose,
iled gennem mørke Skove. 270
Og hun sang, imens hun vandred,
tog til Orde, som hun iled:
»Pint af Sorgen er mit Hjærte,
og af Ve mit Hoved værker;
ej saa stærkt vil Pinen stige,
ej saa vildt mit Hoved værke,
at jeg Stakkel frister Døden,
at mit arme Hjærte brister
og jeg flyr de store Sorger,
slipper Sindets bitre Kummer.«
Een Dag vandrer hun og tvende; 293
paa den tredje Dag omsider
ligger Havet lige forud,
sivbevokset Bred sig breder;
Nattens Mørke naaed hende,
Mulmet overvælded hende.
Pigen græd i Kvældens Time,
græd og jamred hele Natten, 300
mens hun sad paa Sten ved Vandet,
hist hvor viden Vig har Ende.
Ganske tidligt næste Morgen
saae hun ud mod Oddens Ende,
trende Piger laa ved Odden,
dær i Bølgen de sig baded;
Pigen Aino blev den fjerde,
spæde Spire blev den femte.
Over en Pil sin Særk hun bredte,
over et Aspetræ sin Kjole, 310

lagde Strømperne ned paa Jorden, IV
sine Sko paa de vaade Stene.
Stod der en broget Sten i Havet, 315
Fjæld som i gyldne Farver straaled;
did forsøgte hun nu at svømme,
vilde bjærge sig ud til Stenen.
Da hun vel var naaet til Stedet,
steg hun op at tage Sæde 320
paa den broget skønne Klippe,
Stenen som paa Vandet straaled:
Brat gik Klippen under Bølgen,
Stenen sank til Bunds i Havet,
og den unge Mø med Klippen,
Aino, som hun sad paa Stenen.
Saadan segned Hjemmets Høne,
døde dær den arme Pige,
taled dog endnu i Døden,
sagde, som hun sank i Bølgen: 330
»Ned til Hav jeg gik at bade,
ud i Søen for at svømme,
dær jeg lille Høne segned,
brat jeg Fugl har fristet Døden.
Ikke mere maa min Fader,
aldrig nogen Tid og Time,
drage Fiske frem af Fjorden
her paa dette Sted i Havet.
Ikke mere maa min Moder, 343
aldrig nogen Tid og Time,
hente Vandet til sin Brøddej
fra den brede Vig ved Hjemmet.
Heller ikke maa min Broder, 351
aldrig nogen Tid og Time,
vande mer sin stærke Stridshingst
paa den vide Strand ved Havet.
Thi hvor Havets Vande bølger, 363
dær er det mit Blod der bølger,
og hvor Havets Fiske fjæles,

dær er det mit Kød der fjæles; IV
hver en Kvist, paa Kysten ligger,
er et Ribben fra min Side,
alle Strandens grønne Græsstraa
er af mine Lokker revne.« 370

Hvem kan Dødens Budskab bringe, 373
hvem kan mundtlig Melding bringe
frem til Pigens stolte Bolig,
hendes Fædregaard, den favre?
Bjørnen skal det Budskab bringe,
den kan mundtlig Melding bringe.
Ikke bringer dog Bjørnen Buddet,
kaster sig over Køer i Hjorden. 380
Hvem kan da det Budskab bringe,
hvem kan mundtlig Melding bringe
frem til Pigens stolte Bolig,
hendes Fædregaard, den favre?
Ulven skal det Budskab bringe,
den kan mundtlig Melding bringe.
Ikke bringer dog Ulven Buddet,
kaster sig over Faareflokken.
Hvem kan da det Budskab bringe, 397
hvem kan mundtlig Melding bringe
frem til Pigens stolte Bolig, 400
hendes Fædregaard, den favre?
Haren skal det Budskab bringe,
den kan mundtlig Melding bringe.
Liden Hare lover det sikkert:
»Buddet svigter ej sit Ærend.«
Haren gav sig nu til at springe,
Langøre hopped hastig fremad,
Krumben hen over Vejen piled,
Korsmund ud over Marken iled
frem til Pigens stolte Bolig,
hendes Fædregaard den favre. 410

Sprang til Badstuedørens Tærskel, IV
dukked sig dær ved Dørens Tærskel.
Stuens Rum var fuldt af Piger,
og med Kost i Haand de siger:
»Skævøje, kommer du at koges,
Rundglug, kommer du at steges
til vor Husbonds Aftenspise,
til vor Madmors Morgenspise,
Mellemmad for Gaardens Døtre,
Middagsmad for Husets Sønner?« 420
Haren vidste vel at svare,
Rundglug godt forstod at skryde:
»Pokker skulde da komme til Jer
for at koges her i Jer Kedel!«
Og den bragte nu sit Budskab,
gav dem alle mundtlig Melding:
»Død er nu den skønne Pige,
borte hun hvis Barm var smykket,
segnet hun med Sølverspændet,
falden hun med Kobberbæltet; 430
ned i lette Vover veg hun,
under Vandets dybe Vidder
for at blive Laksens Søster,
være Ven med Fisken i Vandet.«

Hendes Moder gik at græde,
Taarestrømme randt af Øjet,
og hun gav sig til at tale,
arme Moder til at klage:
»Ikke maa I, stakkels Mødre,
aldrig nogen Tid og Time 440
Eders Døtre dertil vugge,
Eders Spæde dertil fostre:
til en paanødt Bejlers Bolig,
saadan som jeg, den stakkels Moder,
har min lille Pige vugget,
har min lille Kylling fostret!«

Moderen græd, og Taarer trilled, IV
Taarestrømmene randt saa stride,
ud over Øjets Blaa de gød sig
ned paa den stakkels Moders Kinder. 450
Taarer perled og Taarer trilled,
Taarestrømmene randt saa stride
over den stakkels Moders Kinder
ned over hendes Bryst, det brede.
Taarer perled og Taarer trilled,
Taarestrømmene randt saa stride.
randt over hendes Bryst, det brede,
ned paa Kjortelens fine Folder,
randt over hendes røde Strømper, 465
Skoenes gyldenstukne Læder,
randt fra Skoenes gyldne Læder 469
ned under hendes Fod til Jorden.
Da nu Strømmen naaed Jorden, 473
flød den fremad som et Flodløb,
og der fødtes trende Floder
af de Taarer som hun fælded.
Frem i hver af disse Floder 479
voksed trende Flammefosser,
op i alle Fossers Fraade
trængte der sig trende Klipper,
og ved alle Klippers Kanter,
op en gylden Høj sig hæved,
fra hver Guldhøjs Top og Tinde
voksed trende væne Birke,
op i alle Birkes Krone
satte sig tre gyldne Gøge.

Tog de Gøge til at kukke:
Elskov, Elskov — sang den første, 490
Bejler, Bejler — sang den anden,
Glæde, Glæde — sang den tredje.
Den som kukked Elskov, Elskov,
sang tre Maaneder igennem

for den elskovsløse Pige IV
som under Havets Bølge blunder.
Den som kukked Bejler, Bejler,
sang seks Maaneder igennem
for den frydforladte Bejler
som i Savn og Lede sidder. 500
Den som kukked Glæde, Glæde,
sang sit hele Liv igennem
for den glædeløse Moder
som i al sin Livstid græder.
Og den stakkels Moder sagde,
da til Gøgens Stemme hun lytted:
»Ikke tør en stakkels Moder
lytte længe til Gøgens Stemme;
hvergang naar Gøgens Kukken gjalder,
da maa vel hendes Hjærte bæve, 510
Graaden trænger sig frem i Øjet,
Taaren rinder ned over Kinden,
hele hendes Legeme segner,
naar hun lytter til Sommergøgen.«

Lappens Skud.

Trygge gamle Väinämöinen V 5
grebes dybt af Sorg i Sindet,
græd ved Aften, græd ved Morgen,
endnu mer ved Nattetide,
vandred mod sit Hjem tilbage, 194
taled saa det Ord og sagde:

»Fordum kukked her mine Gøge,
Glædegøge fra gamle Dage
kukked før ved Kvæld og ved Morgen,
tilmed en Gang ved Middagstide.
Hvad har fældet de Fuglestemmer, 200
hvad har tvunget de skønne Røster?
Sorg fælded de Fuglestemmer,
Kummer kued de kære Røster;
derfor er det, Gøgen ej galer,
ikke synger, mens Solen daler,
mig til Fryd naar Dagen er svunden,
mig til Glæde fra Morgenstunden.

Men nu veed jeg ikke længer
om jeg holder ud at leve,
dvæle mer i denne Verden, 210
vanke rundt i disse Lande.

Var min Moder blot i Live, V
vaaged end den alderstegne,
sikkert kunde hun mig sige
hvordan bedst jeg bæres oppe
her i disse onde Dage, 218
under Sindets bitre Plage.«

Under Mulde vaagned hans Moder, 220
gav ham til Gensvar op af Bølgen:
»Endnu er din Moder i Live,
endnu vaager den alderstegne,
hun som veed og vil dig sige
hvordan bedst du holdes opret
her i disse onde Dage, 228
under Sindets bitre Plage:
Gaa du til Pohjolas Piger; 230
dær er der Piger nok saa nette,
dær er Døtre dobbelt saa smukke,
ej som Joukolas træge Tøse, 234
ej som Lappernes dvaske Dejer.
Tag dig, min Søn, til Ægtemage
Pohjolas aller bedste Pige,
een som er tækkelig at skue,
een som er skøn af Krop og Skabning,
altid flink til at flytte Foden, 240
altid rask til at røre Kroppen!«

Trygge gamle Väinämöinen VI 1
agted sig afsted paa Færden
op til kolde Bygd i Norden,
op til Pohjola, det mørke.
Og en halmgul Hingst han nu hented,
tog sig en ærtefarvet Ganger,
Bidsel han gav den i Munden,
lagde Grime paa gode Traver,
op paa dens Ryg han selv sig satte,
strakte Laarene langs dens Sider, 10

drog saa i sagte Mag paa Færden, VI
red i et roligt Trav ad Vejen:
Halmgul Hingst ham fremad førte,
ærtefarvet Ganger bar ham.
Red han ad Väinöläs Svedjer,
over Kalevalas Heder,
Hesten løber, Færden lider,
Hjemmet svinder, Vejen kortes.
Ud paa Havets Ryg han rider,
ud paa Vandets frie Flade: 20
Hingstens Hove vædes ikke,
Hestens Haser synker ikke.

Det var den unge Joukahainen,
magre Svend hos Lapperne baaren,
bar et varigt Nag i sit Hjærte,
Avind lange Tider igennem
bar han til gamle Väinämöinen
mod den evindelige Sanger.
Laved nu en lynrap Bue,
smykked skønt det stolte Vaaben; 30
skøn at skue blev hans Bue, 41
dyrt at eje blev hans Vaaben:
Stod en Ganger midt paa Ryggen,
sprang en Fole langs ad Skaftet,
hviled sig en Mø paa Buen,
liden Hare løb paa Laasen.
Og han skar sig en Hob af Pile,
hver af disse med trende Fjedre;
hærded han saa sine Pile, 55
styrked han deres spidse Odde
godt i den sorte Gift af Snoge,
Ædderormes blodige Fraade.
Vented efter Väinämöinen, 61
paa Suvantolainens Komme,
bied baade Kvæld og Morgen,
bied stundom midt paa Dagen.

Ugelangt han vented Väinö, VI
ugelangt og uden Aflad,
mens han staar paa Vagt i Vindvet,
vaager ovenover Trappen,
lytter gæmt i Gydens Kroge,
lurer ude midt paa Marken 70
med sit Pilekogger paa Ryggen,
under sin Arm den gode Bue.

Saa en skønne Dag det skete, 79
aarle Morgenstund det hændte:
Mod Nordvest sit Blik han vendte,
drejed saa mod Syd sit Hoved,
øjned en dunkel Plet paa Dybet,
blaaligt Punkt over Havets Bølge.
»Er det mon en Sky fra Øster,
i Nordøst den første Dagning?«
Ikke var det en Sky fra Øster,
ej fra Nordøst den første Dagning;
det var gamle Väinämöinen,
den evindelige Sanger, 90
just paa Færden op til Pohja,
just paa Vej til Pimentola;
halmgul Hingst ham fremad førte,
ærtefarvet Ganger bar ham.
Og den unge Joukahainen
snapped nu sin rappe Bue 97
for at fælde Väinämöinen. 99
Men hans Moder forbød at skyde, 115
hun forbød og raaded fra Daaden:
»Om du fældede Väinämöinen, 121
om du dræbte Kalevalainen,
vilde Sangen svinde fra Jorden,
Spillet sygne bort her i Verden.
Her paa Jorden har Sangen hjemme,
Spil og Fryd i denne vor Verden,

ikke hist i Manalas Lande, VI
dær i Dødningehjemmets Stuer.«
Og den unge Joukahainen
lidt endnu over Sagen tænker, 130
stakket Stund sin Bue han sænker;
og hans ene Haand vil skyde,
ene Haand, — den anden vil hindre;
senet Finger driver paa Skuddet.
Saa tilsidst han tog til Orde,
selv han ytred sig og sagde:
»Selv om saa al vor Fryd i Verden
tvende Gange vilde forsvinde,
selv om alle Sangene flyed:
skyde vil jeg og ænser intet. 140
Stød nu til, du Birkebue, 156
slaa, du Ryg af Fyrretømmer,
Hampestræng, i Hast du svirre!
Hvad min Haand for lavt vil sætte,
det skal Pilen opad rette; 160
hvad min Haand for højt vil sætte,
det skal Pilen nedad rette!«
Tog han et Tag i Trykkepinden,
skød den første Pil fra sin Bue,
Pilen gik altfor meget opad
over hans Isse, højt mod Himlen,
mod de drivende Skyer i Luften,
lette smaa Lammeskyer paa Himlen.
Atter skød han og ænsed intet,
skød en anden Pil fra sin Bue, 170
Pilen gik altfor meget nedad,
iled i Jordens Grund, den lave:
Nær var Jorden sunket til Mana,
nær var Strandenes Revler revnet.
Straks en tredje Pil han sendte;
tredje Gang saa fløj da Pilen
lige løs mod Elgens Flanke
under gamle Väinämöinen,

gik igennem Bovens Muskler VI 181
tværs igennem venstre Skulder.
Men den gamle Väinämöinen
faldt paa Fingre ned i Søen,
sank paa Hænder ned i Havet
fra sin Blaa-elgs Ryg, som bar ham, 187
fra sin ærtefarvede Ganger.
Straks en hæftig Storm sig rejste,
midt paa Hav en mægtig Bølge 190
bar den gamle Väinämöinen,
drev han længer ud fra Landet,
drev ham ud paa vide Vande,
ud paa Havets frie Flade.

Og den unge Joukahainen
gav sig til at prale storligt.
»Aldrig gamle Väinämöinen,
mens endnu dit Øje blaaner,
aldrig nogen Tid og Time,
medens Maanens Skin er gyldent, 200
skal du stige paa Hjemmets Svedjer,
vandre paa Kalevalas Heder!

Väinös første Pohjafærd.
Himmelbuens Mø.

Trygge gamle Väinämöinen VII 1
svømmer over dybe Vidder,
flyder som en Fyrrestamme,
som en frønnet gammel Granstub
hele seks Skærsommerdage
og i seks samfulde Nætter;
forved har han vaade Vover,
bagved kun den klare Himmel.
Visselig kom han i Vaande, 13
Angest og Trængsler nu ham griber,
ingen Negle paa Foden findes,
intet Fingerled paa hans Hænder.
Og den gamle Väinämöinen
ytred sig nu selv og sagde:
»Ve mig stakkels Søn i Vaande,
ve mig Søn af Plager gæstet, 20
at jeg gik ud af egne Lande,
bort fra min egen, fordums Bolig!
Hvor her er koldt for mig at være, 29
hvilken Møje paa Sø at skvulpes,
altid at bo paa Dybets Bølger,
drive rundt paa Vandenes Flade!«

Fløj en liden Fugl fra Lapland, VII
kom en Ørn fra Nordens Egne;
ej var Ørnen blandt de største,
ikke heller blandt de mindste:
Venstre Vinge strejfed Vandet,
højre Vinge fejed Himlen,
Stjærten strøg mod Havets Flade,
Næbbets Spids mod Klipper klirred. 50
Langsomt svæver den og svajer,
længe vender den og drejer,
øjner gamle Väinämöinen
nede paa den dybblaa Havryg:
»Mand, hvi ligger du i Bølgen,
Helt, hvorfor i Havets Gæmme!
Tag dig blot ikke det til Hjærte, 90
stil dig kun op paa Ryggen af mig,
stig herop, tag Sæde paa Vingen,
jeg skal bære dig bort fra Havet
did hvorhen din Hu vil begære.
Endnu mindes jeg vel de Tider,
husker de gode gamle Dage,
da du fælded Kalevas Skove,
da du hugged Osmolas Lunde:
Birketræet lod du jo blive,
lod den væne Plantning i Live, 100
være til Hvileplads for Fugle,
tjene mig selv til et Sæde.«

Og den gamle Väinämöinen
hæver nu paany sit Hoved,
frem af Havet Helten stiger,
ud af Vovens Vold han viger,
sætter sig op paa Fuglens Fjedre,
tager Plads over Ørnens Vinge.

Det var Ørnen, Himlens Flyver,
bar paa Ryg den gamle Väinö, 110

førte ham ad Vindens Veje, VII
frem ad Foraarsstormens Stier,
langt af Led til Pohjas Egne,
op til skumle Sariola.
Dær forlod den Väinämöinen,
selv den hæved sig mod Himlen.
Og nu græder Väinämöinen,
og nu græder han lydt og jamrer
hist over Strand hvor Havet ender,
Strand hvis Navn han slet ikke kender, 120
græder med hundred Saar i Siden,
tusend Stød, som Stormene stødte, —
Skægget skrækkelig slidt og revet,
Hovedhaaret er ganske filtret.

Pohjas bitte liden Tærne, 133
Pigen lys af Lød og fager
slutted denne Pagt med Solen,
Pagt med Sol saa vel som Maane,
op at staa til samme Time
og til samme Tid at vaagne,
naaer dog op før disse tvende,
før end Maanen og før end Solen, 140
endnu inden Hanen har galet,
endnu før en Kylling har kaglet.
Skured saa de lange Borde, 149
fejed flink de brede Gulve,
med en lille Kost af Kviste,
Fejekost af grønne Grene;
samled saa sin Fejedynge
i en lille Kobberkasse,
bar den ud ad Stuedøren,
gennem Gaarden ud paa Marken,
bort til fjærnest Agers Ende,
yderst ud til nederste Gærde.
Stod hun saa dær paa Fejedyngen,
løfted sit Øje, lyttede nøje —: 160

Op fra Havet Graad hun hørte, VII
over Floden klang der en Klage.
Ilsomt springer hun da tilbage,
snart stiger hun ind i Stuen:
»Op fra Havet Graad jeg hørte, 167
over Floden klang der en Klage.«
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
Pohjas Kvinde, tandløs Gamling, 170
hastig iled hun ud paa Gaarden,
brat løb hun til Borgeleddet,
vendte sit Øre til og lytted;
taled hun saa det Ord og sagde:
»Ej er det Barnegraad jeg hører,
ikke heller en Kvindes Klynken;
Graaden stammer fra skægget Helled,
kommer fra Karl med Haar paa Hage.«
Ud i Søen skød hun sin Skude,
ud i Bølgen Trebøringsbaaden, 180
selv satte hun sig ved Aaren,
ej hun rasted, men frem hun hasted,
hasted fremad til Väinämöinen,
hen til den gamle Helt, der jamred.
Og dær græd da Väinämöinen,
vaanded sig Uvantos Bejler
bag en Bæk i Pilekrattet,
blandt de tætte Hæggebuske;
Munden skælved, Skægget dirred,
selve Hagen bæved ikke. 190

Sagde Pohjahjemmets Frue: 205
»Giver du mig Lov at spørge;
Hvem er du hos egne Frænder,
hvilken Mand i egen Stamme?«
Trygge gamle Väinämöinen
taled da det Ord og sagde: 210
»Nævnet blev jeg før i Tiden,
fejret blev jeg fordum altid

som en Kvældens Glædegiver, VII
alle Dales store Sanger,
hist i Väinöhjemmets Lunde,
Kalevalas Hedemarker;
hvad jeg Stakkel nu mon være,
næppe selv engang jeg kender.«
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
taled da det Ord og sagde: 220
»Rejs dig, Mand, fra dybe Dale,
stig, o Helt, paa nye Stier
for at melde mig din Møje
og berette hvad dig ramte!«
Saadan standsed hun hans Taarer,
fik hans Jammer til at stilne,
bragte ham ombord i Baaden,
stilled ham i Agterstavnen,
selv hun satte sig til Aaren,
til at ro hun selv sig rusted; 230
hjem da roed Pohjafruen,
førte Gæsten ind i Stuen.
Sultne Mand med Mad hun mætter,
varmer Gæstens vaade Klæder,
derpaa gnider hun ham længe,
gnider længe, tvætter længe,
gør ham atter rask og rørig,
giver Helten helt hans Helsen,
spørger sig saa for og siger:
»Hvorfor græd du, Väinämöinen, 241
paa det slemme Sted ved Stranden?« 243

Svared gamle Väinämöinen: 245
»Derfor græder jeg min Livstid, 253
sørger alle mine Dage,
at jeg drog af egne Lande,
kom fra kære, kendte Lande
til en Dør som er mig fremmed,
til et Led jeg ikke kender,

hid hvor alle Træer mig bide, VII
alle Grene vil mig prikke, 260
alle Birke vil mig stikke,
alle Elle vil mig skære;
ene Vinden kan jeg kende,
ene Solen er mig hjemlig
fjærnt i Fremmedlandet borte,
ved de aldrig kendte Porte.«

Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Græd dog ikke, Väinämöinen! 269
Her er rigtig godt at være, 271
herligt for dig her at dvæle:
Lækker Laks vil jeg lægge for dig,
Svinekød ved Siden af Laksen.“
Og den gamle Väinämöinen
tog til Orde selv og sagde:
»Ilde smager dog Maden ude,
selv ved de bedste Gæstegilder;
Mand er størst i sin egen Stamme,
altid ypperst i eget Hjemland. 280
Give Gud miskundelige,
naadigt unde mig min Skaber,
at jeg kommer til egne Lande,
naaer til min egen fordums Bolig!
Bedre smager mig dog derhjemme
Vand fra Pytten under min Skosaal,
end i fremmede Land mig kvæger
sødeste Mjød af gyldent Bæger.«

Louhi, Pohjahjemmets Frue,
taled da det Ord og sagde: 290
»Godt, hvad vil du mig da give,
om jeg bringer dig til Hjemmet,
hjem til din egen Agerfure
hjem til din Badstues Mure?«

Sagde gamle Väinämöinen: VII
»Sig, hvad kræver du til Gengæld,
om du bringer mig til Hjemmet,
bort til min egen Agerfure,
did hvor Hjemmegøgen galer,
Hjemmets Fuglerøster taler? 300
Vil en Hjælm med Guld du tage,
vil en Hatfuld Sølv du eje?«
Louhi Pohjahjemmets Frue,
taled da det Ord og sagde:
»For dit Sølv jeg ikke sørger, 307
efter Guld jeg ikke spørger;
Guldet er godt til Gut som leger,
Sølvet er kønt til Kanebjælder. 310
Mægter du at smedde *Sampo*,
kan du *Broget Laag* os hamre
af en Svanefjeders Spidser,
Mælken af en Goldkos Yver,
af et enkelt lille Frøkorn
og en Uldtot af et Hunfaar,
skænker jeg dig straks min Datter,
giver dig til Løn min Pige,
bringer dig til egne Lande,
did hvor Hjemmefuglen taler, 320
did hvor Hjemmets Hane galer,
did til din egen Hjemmeager.«
Trygge gamle Väinämöinen
taled da det Ord og sagde:
»Jeg kan ikke smedde Sampo,
ikke Broget Laag dig hamre.
Bring mig bort til egne Lande,
og jeg skikker Ilmarinen,
for at han kan smedde Sampo,
han et Brogetlaag dig hamre 330
og din Datters Elskov vække,
vinde sig din Piges Tække.

Saadan Smed er han at nævne, VII
saadan højlig kyndig Hamrer:
Selve Himlen har han smeddet,
selve Luftens Laag han hamred:
ikke øjnes Hammermærket,
Stedet hvor hans Tang har taget.«

Louhi, Pohjahjemmets Frue,
taled da det Ord og sagde: 340
»Ham vil jeg skænke min Datter,
ham vil jeg give min Pige,
som kan smedde mig Sampo færdig,
Brogetlaag mig spraglet kan smykke.«

Folen spændte hun i Sele, 349
brune Ganger for en Slæde,
satte den gamle Väinämöinen,
satte ham op i Hingstens Slæde,
derpaa tager hun saa til Orde:
»Ikke hæve du dit Hoved, 355
ikke løfte du din Pande,
hvis da Hingsten ikke trættes,
eller Nattens Time naaer dig!
Hvis dit Hoved dog du hæver,
løfter du endda din Pande, 360
vil Fordærv forvist dig ramme,
onde Dage vil dig møde.«
Og den gamle Väinämöinen
slaar til Hingsten, saa den springer,
Lysemanke, saa den løber;
fremad kører han med Bulder,
bort fra Pohjola, det mørke,
bort fra skumle Sariola.

Pohjas unge skønne Jomfru, VIII 1
Landets Pryd og Vandets Smykke,
sad paa Luftens krumme Kumte,
straaled klart paa Himmelbuen,
klædt i favre, lyse Klæder,
klædt i hvide Linnedklæder;
gyldent Vævetøj hun væved,
Sølvervæv med Kunst hun virked,
gylden Skyttel flinkt hun skøtted,
liden Sølverkam hun nytted. 10
Klang hendes Skyttel i Haanden,
Spolen, den surred og svirred,
liden Kobbersølle knirked,
liden Sølverkam, den knaged,
da sit Vævetøj hun væved,
da sit Sølvervæv hun virked.

Trygge gamle Väinämöinen
kørte frem med Gny og Bulder
bort fra Pohjola, det mørke,
bort fra skumle Sariola; 20
kørte han frem en lille Strækning,
fremad et Stykke Vej han aged,
hørte da Vævespolen surre
højt i Luften over sin Isse.
Opad han løfted sit Hoved,
stirred opad, op imod Himlen,
skued en Bue skøn paa Himlen
og en Jomfru paa Buens Runding.

Trygge gamle Väinämöinen 31
standsed Hesten dær paa Stedet,
tog til Orde straks og talte,
selv han ytred sig og sagde:
»Pige, sæt Dig paa min Slæde,
Plads du tage paa min Kælke!«

»Hvi skal Pigen paa din Slæde, VIII 39
hvorfor Møen paa din Kælke?«

»Thi skal Pigen paa min Slæde, 43
derfor Møen paa min Kælke:
Honningbrød i min Ovn at bage,
Øl i mit Kar med Kunst at brygge
og paa alle Bænkene synge,
ved mit Vindu med Lyst at juble
nede paa Väinöläs Grunde,
Kalevalas de gode Gaarde.« 50
Pigen tog igen til Orde,
selv hun ytred sig og talte:

»Da jeg gik blandt Markens Snerrer,
vandred paa den gule Hede,
sent igaar ved Aftenstide,
just som Dagens Sol sig sænked,
sang en lille Fugl i Lunden,
kvidred paa min Vej en Drossel,
sang om de unge Pigers Hjærte,
sang om de unge Koners Hjærte. 60
Straks jeg gav mig til at tale,
gav mig til at spørge Fuglen:
Sig mig da, du lille Drossel,
syng det ud for mine Øren:
Hvem er vel lykkeligst i Livet,
hvem er vel agtet mest og æret,
Datteren hos sin Far i Hjemmet,
Hustruen hos sin Mand i Hjemmet?
Mejsen gav mig Besked om Sagen,
Droslen kvidred paa Stand til Gensvar: 70
Lys er Dagen ved Sommertide,
mere lys er dog Jomfrulykke;
koldt er Jærnet i Frost at føle,
mere kold er dog Hustrulykke.

Saa er Mø hos Fader i Hjemmet, VIII
ret som et Bær paa Bakkegrunden;
saa er Viv hos Manden i Hjemmet,
ret som en Hund i Lænker bunden;
sjælden mærker Trællen til Godhed —
Svigerdatteren ingensinde.« 80

Ilmarinen smedder Sampo.

Trygge gamle Väinämöinen X 1
slog den raske Hest med Svøben, 7
kørte frem med Gny og Bulder 13
over Moser, over Sletter,
over aabne Svedjepletter;
een Dag iled han og tvende,
saa tilsidst paa Tredjedagen
til den lange Bro han naaed
nær ved Kalevalas Hede,
Osmomarkens Agerfure. 20

Kommen did, tog han til Orde,
selv ytred han sig og taled:
»Ulv, æd mig den Drømmemester,
Sot, med Død skal du ramme Lappen,
ham der har sagt, jeg aldrig mere
vendte hjem, medens Øjet blaaned,
aldrig til nogen Tid og Time,
medens Sol og Maane de skinne!«

Og den gamle Väinämöinen 31
kvad med Kunst og sang med Visdom,
kvad en Gran med Blonsterkrone,

Blomsterkrone, gyldne Grene, X
dem han ud i Luften spredte,
gennem Himmelrummet bredte. 38
Kvad med Kunst og sang med Visdom,
kvad saa Maanen til at skinne 40
i den Gran med gyldne Grene,
Karlsvogn kvad han ned paa dens Kviste.
Atter han ager med Bulder
til det gyldne Hjem tilbage,
mod i Hu, med bøjet Hoved,
Hatten gleden ned paa Siden,
saasom Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
han som Løsebod har lovet
op til Pohjola, det mørke. 51
Alt standsed Hingsten i Løbet 53
henne ved Osmos nye Kornmark,
og den gamle Väinämöinen
løfted sit Hoved op fra Slæden:
Smælden lyder fra Smeddeskuret,
Klapren ud fra Kullenes Hytte.
Trygge gamle Väinämöinen
traadte dernæst ind i Smedjen. 60
Det var Smeden Ilmarinen,
dær med Fynd og Klem han hamred.
Sagde Smeden Ilmarinen:
»O du gamle Väinämöinen,
sig, hvad melder du mig om Færden, 79
nu du er naaet til Hjemmets Stuer?«
Sagde gamle Väinämöinen
»Meget jeg har dig at melde:
Dvæler en Mø i Pohjahjemmet,
hist i den kolde Bygd en Jomfru,
aldrig agter hun Bejlertale,
ej føjer hun gæve Svende;
halve Pohjola hende priste,
thi hun er overvættes fager:

Maanen skinned midt over Panden, X
Solen straaled herlig fra Barmen. 90
Op, du Smeden Ilmarinen, 93
du evindelige Hamrer!
Drag at vinde denne Jomfru,
see den Mø med fager Fletning!
Mægter du at smedde Sampo,
hvis du broget Laag kan smykke,
faar du som din Løn den Jomfru,
faar den favre Mø for din Møje.« 100
Sagde Smeden Ilmarinen:
»O du gamle Väinämöinen!
Altsaa har du alt mig lovet
op til Pohjola, det mørke,
for dit Hoved selv at frelse,
som en Løsebod for Livet!
Men i dette lange Levned,
medens Sol og Maane de skinne,
gaar jeg ikke til Pohjas Stuer,
op til det Sted hvor Mænd fortæres, 111
op til den Plet, hvor Helte druknes.«
Men den gamle Väinämöinen
tog til Orde selv og sagde:
»End et Under, endnu et Under:
Gror der en Gran med Blomsterkrone,
Blomsterkrone, gyldne Grene,
henne ved Osmos Agerfure;
Maanen skinned midt i dens Krone,
Karlsvogn stod imellem den Kviste.« 120
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Ikke tror jeg det er Sanding,
førend jeg selv faar det skue,
ser det med disse mine Øjne.«

Begge gik de hen at skue 129
denne Gran med Blomsterkrone.
Da nu Smeden did er kommen, 133

ud til Osmos Agerfure, X
staar han stille nær ved Stedet,
over den nye Gran han undres:
Karlsvogn stod jo mellem dens Kviste,
Maanen midt i det Grantræs Krone.
Og den gamle Väinämöinen
tog til Orde selv og sagde: 140
»Kom nu Smed, min lille Broder,
klyv du op at hente Maanen,
op at faa den skønne Karlsvogn,
ned fra gyldenkronet Grantræ.«
Smeden Ilmarinen derpaa
klavred højt til Vejrs i Træet,
højt til Vejrs at hente Maanen, 148
op at faa den skønne Karlsvogn.
Blomstertoppet Grantræ taled, 151
Fyrren, yppigkronet, mæled:
»Tvi dig du Mand saa ganske vidløs,
tvi dig du Helt saa helt enfoldig,
op mellem Grenene steg du,
klavred barnagtig op til Toppen
for at faa fat en Skyggemaane,
hente dig ned en Gøglestjærne!«

Da gav gamle Väinämöinen
straks sig til at nynne sagte, 160
Vinden sang han op i Hvirvel,
rørte Luften op at rase;
disse Ord han dernæst ytred,
førte derpaa denne Tale:
»Storm, ombord du Manden tage,
Vaarvind, i din Baad du ham drage,
lad ham ile, lad ham fare
op til Pohjola, det mørke!«
Vinden sig i Hvirvel hæved,
Luften rørtes op at rase, 170
tog i Smeden Ilmarinen,

X

lod ham ile, lod ham flyve
op til Pohjola, det mørke,
op til skumle Sariola.
Det var Smeden Ilmarinen,
fremad drog han, fremad jog han,
drog afsted ad Vindens Veje,
frem ad Foraarsstormens Stier,
over Maanen, under Solen,
langs ad Bjørnens Skulderblade, 130
kom tilsidst til Pohjas Gaardsplads,
Sariolas Badstutærskel —
uden at en Hund ham hørte,
uden at en Bjæffer saae ham.
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
Pohjas Frue, tandløs Gamling,
iler hastig ud paa sin Gaardsplads,
selv skynder hun sig at sige:
»Hvem er du mellem egne Frænder,
hvilken Mand i din egen Stamme? 190
Hid du kommer ad Vindens Veje,
Foraarsstormenes Slædestier,
ingen Hund har bjæffet imod dig,
ingen Uldsvans har aabnet Munden.«
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Ikke kom jeg hid at lade
Bygdens Hundeflok mig bide,
arrig Uldensvans mig slide
ved en Dør som er mig fremmed,
ved et Led jeg ikke kender.« 200
Pohjas Frue fritted Gæsten; 201-2
»Har du kanske lært at kende,
faaet at høre, faaet at vide,
spurgt om Smeden Ilmarinen,
denne Hamrer saa højlig kyndig?
Alt i lange Tider vi bied,
har med Længsel saa længe ventet

paa hans Komme til Pohjola, X
op til den nye Sampos Smedning.« 210
Det var Smeden Ilmarinen,
taled nu det Ord og sagde:
»Vistnok har jeg lært at kende,
spurgt om Smeden Ilmarinen,
thi jeg selv er Ilmarinen,
jeg er selv den kyndige Hamrer.«

Louhi, Pohjahjemmets Frue,
Pohjas Frue, tandløs Gamling,
iled hastigt ind i Stuen,
dette Ord hun derpaa sagde: 220
»Hør mig nu, min unge Datter,
du mit Barn, min største Støtte,
stiveste Stads du paa dig drage,
hvideste Hvidt om Kroppen tage,
skønneste Lin om Barm du lægge,
klareste Dug lad Brystet dække,
favreste Baand om Hals du binde,
Glimmerpragt du om Panden vinde
før at øge Kindernes Rødme,
aabenbare dit Aasyns Sødme! 230
Nu er Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
kommen hid at smedde Sampo,
broget Laag med Kunst at smykke.«
Det var Pohjas skønne Pige,
Landets Pryd og Vandets Smykke,
hun sig hilded, hun sig hylled, 239
smykked sig med Hovedsmykke,
bælted sig med Kobberbælte,
underskønt med Gyldenspænde,
kom fra Buret ind i Stuen,
hopped hastigt ind fra Gaarden;
smukt da smiled hendes Øjne,

kækt da knejste hendes Øren, X
vakkert rødmed hendes Kinder. 248
Selve Pohjahjemmets Frue 251
førte Smeden Ilmarinen
ind i Pohjahjemmets Kamre,
Sariolas Tømmerstuer,
mætted ham med Mad i Mængde,
lod ham drikke det han trængte,
plejed Manden paa det bedste.
Saa begyndte hun at tale:
»Sig du, Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer, 260
kom du hid at smedde Sampo,
kom du broget Laag at hamre
af en Svanefjeders Spidser,
Mælken af en Goldkos Yver,
af et ganske lille Frøkorn,
Uld af Faar, om Somren klippet?
Som din Løn du faar den Jomfru,
faar den favre Mø for din Møje.«
Smeden Ilmarinen derpaa
tog til Orde selv og sagde: 270
»Vistnok kan jeg smedde Sampo,
evner broget Laag at hamre
af en Svanefjeders Spidser,
Mælken af en Goldkos Yver,
af et ganske lille Frøkorn,
Uld af Faar, om Somren klippet, —
da jeg selv har smeddet Himlen,
da jeg Luftens Laag har hamret,
før Begyndelsen begyndte,
før den mindste Trevl var vorden.« 280

Gik han nu at skabe Sampo,
gik han broget Laag at smykke,
spurgte Stedets Folk om Smedjen,
Smeddeværktøj han begæred:

Stedet ejer ingen Smedje, X
ingen Smedje, Smeddebælge,
ingen Ambolt, ingen Esse,
selv ej Skaftet til en Hammer.
Smeden Ilmarinen derpaa
taled selv et Ord og sagde: 290
»Kun gamle Kællinger nøler,
kun Uslinger opgir Ævred,
aldrig en Mand, selv nok saa ringe,
aldrig en Helt, selv nok saa søvnig.«
Sted til en Esse han søgte,
Plads til at stille Blæsebælgen
ude over de vide Marker,
yderst over Pohjolas Agre.
Een Dag søger Smeden og tvende,
men paa den tredje Dag omsider 300
kom der en lille broget Stenblok,
kom ham en Klippeklump i Syne.
Smeden sig stilled paa Stenen,
Hammermestren et Baal sig bygged,
samme Dag han en Bælg fik lavet,
næste Dag en Esse han virked.
Det var Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
Smeddestof han stak i Luen,
Æmner nederst ned i Essen, 310
valgte Trælle til at trække,
svage Svende til at puste.
Smedens Trælle trak i Bælgen,
svage Svende sled og pusted,
Stene voksed dem i Hælen, 317
Fjæld imellem Tæer paa Foden.
Da nu den første Dag var leden,
bøjed sig Smeden Ilmarinen, 320
bøjed selv sig ned for at skue,
kigge ned i Bunden af Essen,

hvad af Ilden frem kunde komme, X
hvad der ud af Luen sig løste.
Frem af Ilden sig brød en Bue,
gylden Bue steg op af Gløden,
gylden, med Sølv var den smykket,
Skaftet var broget, støbt af Kobber.
Buen er skøn nok at skue,
men den ejer en ilde Vane: 330
Hver en Dag den kræver et Hoved
og paa de bedste Dage tvende.
Selve Smeden Ilmarinen
blev kun lidet glad for dette,
sønderbrød paa Stedet Buen,
drev den dernæst ind i Flammen,
satte Trælle til at trække,
svage Svende til at puste.
Bøjed sig saa ned for at skue, 341
kigge ned i Bunden af Essen.
Frem en Baad sig brød af Ilden,
rødlig Snække gled af Gløden,
den har gyldenklædte Stavne,
Aaretoldene støbt af Kobber.
Baaden er skøn nok at skue,
men den har ikke gode Vaner:
Helst gaar den uden Grund i Striden,
sejler i Orlog uden Aarsag. 350
Det var Smeden Ilmarinen,
blev ej heller glad for dette,
Baaden knuste han til Stumper,
i sit Ildsted ind han drev den,
satte Vinde til at puste, 391
stærke Stormpust til at trække.
Himlens Vinde sled og pusted,
Østen pusted, Vesten pusted,
Sønden pusted endnu mere,
Nordens Vind med Vælde kuled;
Flammer vælted sig ud ad Vindvet, 399

Gnister slængtes ud gennem Døren, X
Støvet steg til Vejrs imod Himlen,
Røgen skød sig tyk imod Skyen.
Det var Smeden Ilmarinen,
da den tredje Dag var leden,
bøjed han sig ned for at skue,
kigge ned i Bunden af Essen:
Saae han nu at Sampo fødtes,
broget Laag i Vejret voksed.

Smeden Ilmarinen derpaa,
den evindelige Hamrer, 410
smælded til med Smeddehammer,
lod dens Slag med Susen svirre,
hamred Sampo, højlig kyndig,
langs den ene Rand en Melkværn,
samt en Saltkværn langs den anden
og en Pengekværn ved den tredje.
Straks maled den nye Sampo,
broget Laag gav sig til at rulle,
maled en Kiste fuld ved Morgen,
Kiste fuld af Mad til at svælge, 420
anden Kiste fuld til at sælge,
tredje til at gæmme derhjemme.
Glad i Hu blev Pohjakvinden,
satte straks den store Sampo
ind bag Pohjahøjens Stene,
ind i Kobberklippens Gæmme;
ned bag Laase ni hun skød den,
fæsted dær sin Sampos Rødder
ni samfulde Favne nede,
stak den ene Rod under Muldet, 430
sænked den anden ned i Vandet
og i Hjemmets Bakke den tredje.

Smeden Ilmarinen derpaa
gik i Gang at fri til Pigen,

taled saa det Ord og sagde: X
»Vil du vorde min, o Pige,
nu da Sampo er mig lykket,
og jeg broget Laag har smykket?«
Det var Pohjas skønne Pige,
selv hun ytred sig og sagde: 440
»Hvem skal da, naar Vaaren kommer,
hvem skal her den tredje Sommer
faa de Gøge til at kukke,
faa de Fugle til at synge —
drog jeg bort fra Hjemmets Strande,
gik jeg, Bær, til andre Lande?
Skulde denne Kylling flygte,
denne Gæsling flagre fra Landet,
hvis sig Moders Afkom forvilded,
hvis det røde Tyttebær rømmed, 450
da vilde alle Gøge svinde,
alle de glade Fugle flyve
bort over disse Bakketoppe,
bort over disse Aases Rygge.
Jeg faar ikke Tid at fare,
slippe mine Jomfrudage;
mangt et Arbejd paa mig bier
i de travle Sommertider:
Bakkens Bær har jeg ikke plukket,
ikke sunget ved Fjordens Strande, 460
heller ikke vandret i Skoven,
heller ikke leget i Lunden.«

Det var Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
mod i Hu, med bøjet Hoved,
Hatten gleden ned paa Siden,
tog han til at overveje,
brød med denne Sag sit Hoved:
paa hvad Vis han hjem skal vinde,
naa til kære, kendte Lande. 470

Da sagde Pohjolafruen: X 473
»Hvorfor gaar du med Sorg i Sinde? 475
Er du kanske til Sinds at fare 477
hjem herfra til din fordums Bolig?«
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Did er jeg nu til Sinds at fare, 480
hjem at dø paa Fædrenejorden,
ældes udi min egen Hjemstavn.«
Pohjahjemmets Frue derpaa
kvæged Manden, læsked Manden,
satte ham i Baadens Bagstavn,
gav ham i Haand en Kobberaare;
bød saa Blæsten rask at blæse,
Nordenvinden frisk at vifte.
Smeden Ilmarinen derpaa, 490
den evindelige Hamrer,
drog af Led til egne Lande,
over det dybblaa Hav tilbage;
een Dag sejler han og tvende,
saa tilsidst paa Tredjedagen
atter Smeden kom til Hjemmet,
frem til det Sted, hvor han fødtes.
Gamle Väinämöinen spurgte
derpaa Smeden Ilmarinen:
»Ilmarinen, Smed og Broder,
den evindelige Hamrer, 500
har du skabt den nye Sampo,
har alt broget Laag du smykket?«
Sagde Smeden Ilmarinen,
selv han mæled nu og meldte:
»Alt har den nye Sampo malet,
allerede har Laaget rullet,
malet en Kiste fuld ved Morgen,
Kiste fuld af Mad til at svælge,
anden Kiste fuld til at sælge,
tredje Kiste fuld til at gæmme.« 510

Kyllikki.

Nu er det Tid at Ahti nævnes, XI 1
Tid om den viltre Svend at synge.

Unge Ahti Saarelainen,
Lempisønnen, let i Sindet,
han i det høje Hus blev fostret
hjemme hos sin kære Moder,
hist hvor viden Vig har Ende,
ved en Krog af Kaukoniemi.
Fisk var den unge Kaukos Føde,
Aborre altid Ahtis Næring, 10
trives han da paa det bedste,
bliver saa rask og rød om Kinden,
Kærnekarl maa man kalde ham,
Svend som evner at svare for sig.
Dog kom Kauko let i Vaande,
til Fordærv hans Færd ham førte:
Altid dvæled han hos Kvinder,
gik sin Gang til Nattegilder,
hvor de glade Toner klinger,
lokket Mø sig lystig svinger. 20

Kyllikki var Saaris Jomfru,
Saaris Jomfru, Saariblomsten,

hun i højen Hus blev fostret, XI
voksed op i vakker Bolig,
sad i Fædrehjemmet ledig,
gynged over de bedste Bænke.
Lang Tid led der, langt det spurgtes,
langt fra kom der Folk at bejle,
kom til Pigens kendte Bolig,
hendes skønne Gaard at gæste. 30
Sol kom for sin Søn at bejle;
ikke gik hun dog til Solhjem
for som Solens Brud at skinne
i de travle Sommertider.
For sin Søn nu Maanen bejled;
ej til Maanehjem hun fulgte
for som Maanens Mø at lyse,
over Himlens Kres at haste.
For sin Søn nu Stjærnen bejled,
ej til Stjærnehjem hun fulgte 40
for ved Nattetid at tindre
paa den mørke Vinterhimmel.
Estere kom for at bejle,
andre kom fra Ingermanlandet:
ikke fulgte Møen med disse,
selv gav hun dem dette Gensvar:
»Guldet forgæves I giver,
uden Gavn paa jert Sølv I slider,
Jeg farer ikke til Estland,
ikke nu — ikke heller siden, 50
hen at ro paa Esternes Vande,
stages langs ad et Øhavs Strande,
hvor kun estiske Fisk man æder,
søber af estisk Suppekande; —
heller ikke til Ingrerlandet,
Bækkelandet, Bakkelandet,
dær er saa fattigt, alting fattes:
Træer fattes og Stikker fattes,

Vand fattes og Hvede fattes, XI
ja selv Rugbrød altid fattes.« 60

Det var muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli selv, den skønne,
tog sig for afsted at fare
for til Saaris Blomst at bejle.
Men hans Moder vil det hindre, 67
gode Raad den gamle giver:
»Kære Dreng, du skal ej gæste
bedre Folk, end selv du regnes; 70
næppe vil som een af sine
Saaris stolte Stamme dig favne.«
Mæled muntre Lemminkäinen,
sagde skønne Kaukomieli:
»Er mit Hjem end ikke prægtigt
og min Æt ej meget mægtig,
vil paa min ranke Vækst jeg regne,
paa mit blotte Ansigt jeg bejle.«
Stadig stræber dog hans Moder
at forbyde Lemminkäinen 80
Saaris stolte Slægt at søge,
gæste denne store Stamme:
»Alle Piger dær vil dig drille,
alle Kvinderne leer kun ad dig.«
Uforknyt var Lemminkäinen,
tog til Orde selv og sagde:
»Let jeg kuer Kvindelatter,
unge Døtres dulgte Fnisen,
skaffer dem en Dreng ved Barmen,
lidet Skødebarn paa Armen, 90
saa er det Slut med Spot og Latter,
selv den bedste Skæmt forglemmes.«
Men hans Moder mæled dette:
»Ve mig arme for min Livsdag!
Hvis du gækker Saaris Døtre,

krænker fræk de kyske Piger, XI
vil der stande Strid af dette,
frygtelig Fejde vil fødes:
Alle Saaris Svende vil komme,
hundred Helte med Sværd ved Lænden, 100
frem imod dig, du stakkels Daare,
omringer dig, som er ene.«

Uforknyt er Lemminkäinen,
agter ej sin Moders Tale,
men sin gode Hingst han tager,
spænder Folen for, den favre;
fremad kører han med Bulder,
frem til Saaris kendte Storbygd
for til Saaris Blomst at bejle,
Saaris herlig priste Pige. 110
Pigerne lo ad Lemminkäinen,
Spot og Latter lod de ham høre,
da han jaged saa vildt om Hjørnet,
aged saa sælsomt ind paa Gaarden,
vælted omkuld med Kurveslæden,
lod den løbe haardt imod Leddet.
Straks den muntre Lemminkäinen
vred sin Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk,
tog saa til Orde selv og sagde: 120
»Ingensinde saae jeg dog dette,
saae det ikke, hørte det ikke,
at over mig en Mø sig mored,
aldrig Pigernes Skæmt jeg prøved.«
Uforknyt var Lemminkäinen,
taled nu det Ord og sagde:
»Har I Rum i Saarilandet,
har I Plads paa Saaris Marker,
Plads for mig, hvor jeg kan lege,
aaben Mark, hvor jeg kan danse, 130

mens paa Saari Spillet klinger, XI
lokket Mø sig lystig svinger?«
Svared Saaris Møer og sagde,
ytred Oddens unge Piger:
»Vist er der Rum i Saarilandet,
nok af Plads paa Saaris Marker,
Plads for dig, hvor du kan lege,
aaben Mark, hvor du kan danse —
mens du vogter Kvæget paa Svedjen,
driver som Hyrdedreng i Skoven! 140
Magre de Møer i Saarilandet,
federe Hestenes Foler.«

Uforknyt var Lemminkäinen,
tinged sig i Kost som Hyrde,
gik ved Dag og vogted Kvæget,
var ved Nat, hvor Spillet klinger,
Pigen glad i Dansen springer,
lokket Mø sig lystig svinger.
Det var muntre Lemminkäinen,
Koukomieli selv, den skønne, 150
kued nu snart de Kvinders Latter,
gjorde Slut paa Pigernes Gækken;
ej fandtes der nogen Pige,
ikke selv nok saa kysk en Kvinde
som ej Ahti slutted i Favntag,
ved hvis Side han ikke hviled.
Een blandt alle Piger fandtes,
een af Saaris stolte Stamme
agted aldrig Bejlertale,
ej hun føjed gæve Svende; 160
det var Kyllikki, den kække,
Saariblomsten selv, den skønne.
Det var den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli selv, den skønne,
sled vel hundred Par Støvler sønder,

roed vel hundred Aarer over XI
ved at fare til denne Pige,
ved efter Kyllis Hu at hige.
Det var Kyllikki, den kække,
hun til Orde tog og sagde: 170
»Hvorfor støver du, din Stymper,
strejfer rundt som Strandens Ryle,
lurer efter Landets Pige,
spejder efter Skørteflige?
Ej faar jeg Tid til at fare,
førend min Kværn er slidt i Splinter,
før min Morter er slidt i Stykker,
Morterstøderen helt i Stumper.
Hvad skal jeg med Dovenkroppe,
Dovenkroppe, Dvaskekroppe? 180
Jeg begær' et smækkert Legem
til mit eget smækre Legem
og en nok saa sikker Holdning
til min egen sikre Holdning
og et nok saa vakkert Ansigt
til mit eget vakre Ansigt.«

Og en ringe Stund der svinder,
næppe Hælvten af en Maaned,
saa en skønne Dag det skete,
hændte sig en Aften silde: 190
Unge Møer i Leg sig glæder,
skønne Piger Dansen træder
paa en Plet i Læ af Lunden,
paa den herlig vide Hede —
Kyllikki ved Dansen øverst,
Saaris Blomst i Skaren ypperst.
Og den raske Skælm sig skyndte,
muntre Lemminkäinen kørte
med sin egen Hingst, den gode,
med sin unge favre Fole 200
lige løs paa Legens Klynge,

hvor de Møer i Dansen springe, XI
slængte Kyllikki paa Slæden,
kasted Pigen hen paa Kælken,
satte hende ned paa sit Tæppe,
hen over Kælkebundens Tremmer.
Hesten smækked han med Svøben,
smælded til med Piskesnærten,
farer saa fremad paa Færden,
siger, imens han farer fremad: 210

»Aldrig nogen Tid, I Piger,
skal I røbe nogen dette,
at jeg denne Daad har øvet,
at jeg denne Mø har røvet!
Om I mig ikke vil lyde,
brat skal Jer Ulykke times:
Eders Venner i Krig jeg kogler,
under Sværdet de unge Knøse,
I skal aldrig faa se dem siden,
medens Sol og Maane de skinner, 220
naar I røgter de Køer bag Stænge,
naar I vogter Kvæget i Enge!«

Kylli klynked nu og klaged,
Saaris Blomst i Vaande sukked:
»Slip mig fri og lad mig være,
lad mig unge Barn dog fare,
lad mig slippe bort til Hjemmet,
hjem til min Moder kær, som græder!
Vinder jeg ikke min Frihed,
slipper jeg ikke bort til Hjemmet: 230
saa har jeg Brødre fem derhjemme,
Sønner syv har min Faders Broder,
de skal finde den Hares Fodspor,
kræve Hævn for Jomfruens Hoved.«
Da hun stadig ikke slipper,
ud i sagte Graad hun brister,

taler saa det Ord og siger: XI
»Hvortil blev jeg født, jeg Stakkel,
hvortil født og hvortil fostret,
hvortil leved jeg min Livstid? 240
Til en daarlig Mand jeg kommer,
til en uforstandig Husbond,
faar en Kriger vild til Værner,
som i grumme Fejder færdes.«
Mæled muntre Lemminkäinen,
sagde skønne Kaukomieli:
»Kylli, du min gyldne Kogle,
lille søde Bær i Skoven,
tag dig ikke det til Hjærte!
Haardt skal du ikke behandles: 250
Paa mit Skød, imens jeg spiser,
ved min Arm, imens jeg vandrer,
ved min Haand, den Stund jeg standser,
ved min Side, naar jeg hviler!
Dog maaske du græder over, 273
sørger over, mens du sukker,
at min Slægt er ikke ætstor,
og mit Hjem ej meget mægtigt?
Selv om ikke jeg er ætstor,
ikke mægtig i min Hjemstavn,
har jeg dog en flammende Klinge,
ejer et Sværd, som spruder Gnister: 280
Sværdet, det er af ædel Stamme,
det er af mægtig Storæt rundet,
thi det blev slebet hos Hiisi,
og det blev gnedet hos Guder;
ved det Sværd min Stamme jeg højner,
hele min Æt ved det jeg hæver,
ved mit Sværd med flammende Klinge,
stærke Staal, hvoraf Gnister springe.«

Og den stakkels Pige sukked,
tog til Orde selv og sagde: 290

»Hør mig Ahti, Lempisønnen, XI
vil en Mø som mig du eje
Livet ud som Ægtemage,
ret som en Fugl, du bær' i Favnen,
skal en evig Ed du sværge,
at du ej til Fejde farer,
selv om Guldbegær dig drager,
eller Lyst til Sølv dig lokker.«
Og den muntre Lemminkäinen
tog til Orde selv og sagde: 300
»Vel, en evig Ed jeg sværger,
ikke farer jeg til Fejde.
selv om Guldbegær mig drager,
eller Lyst til Sølv mig lokker!
Sværg du saa selv en Ed og lov mig
at du aldrig vil gaa til Gilde,
selv om en munter Dans dig drager,
eller et lystigt Lag dig lokker!«
Saadan svor de deres Eder,
gav hinanden evigt Løfte 310
fremfor Gud, den aabenbare,
under Gud Almægtigs Aasyn:
Ahti ej til Kamp vil drage,
Kylli ej til Gilde tage.

Og den muntre Lemminkäinen
drev sin raske Hest med Svøben,
gav sin Hingst et Rap af Tømmen,
tog til Orde selv og sagde:
»Nu Farvel, I Saaris Enge,
Granerødder, Fyrrestubbe, 320
hvor jeg vandred sidste Sommer,
hvor jeg vanked den hele Vinter,
laa bag Skjul i skydækket Midnat,
iled afsted i onde Storme,
mens jeg jaged efter en Hjærpe,
var paa Fangst efter denne Vildand!«

Nu er muntre Lemminkäinen XI 343
atter kommen til sin Hjemstavn,
til sin egen kære Moder,
vundet til Forældrehjemmet.
Og hans Moder tog til Orde,
selv hun ytred sig og sagde:
»Længe har, mit Barn, du biet,
længe fjærnt i andre Lande!« 350
Mæled muntre Lemminkäinen,
taled selv det Ord og sagde:
»Mange Møer jeg maatte gække,
hævne mig paa kyske Piger,
som med Spot og Spe mig mødte,
gækked mig med lystig Latter:
Op i Slæden med den bedste,
jeg paa Tæppet hende satte,
hen over Kælkebundens Tremmer,
hylled hende til med Dækket, 360
vandt mig Bod for de Kvinders Latter,
Hævn for de skønne Pigers Skæmten.
O min Moder, som mig fødte,
Moder kær, der har mig fostret,
hvad jeg søgte, har jeg fundet,
den jeg vilde, har jeg vundet:
Bær da frem det bedste Bolster,
bred da blødest Hovedpude,
at i Hjemmet jeg kan hvile
ved min unge Jomfrus Side!« 370

Og hans Moder tog til Orde,
selv hun ytred sig og talte:
»Vær nu takket, du vor Skaber,
priset, du vor Gud alene:
Du mig gav en Svigerdatter,
til min Ild en ivrig Puster
til min Væv en dygtig Væver,
til min Rok en rigtig Spinder,

til min Vask en trolig Tvætter, XI
til mit Blegetøj en Bleger! 380
Tak du selv din gode Lykke!
Godt du nemmed, godt du bjerged,
godt din Skaber dig forundte,
godt den naaderige gav dig:
Ren og skær er Spurven paa Sneen,
mere skær er dog den du favner,
hvidt er Skummets Skin over Havet,
mere hvid er dog den du hverver,
væn er den vilde And paa Voven,
mere væn er dog den du værner, 390
klar er Stjærnen oppe paa Himlen,
mere klar er dog den du kaarer.

Læg nu nye brede Gulve,
skaf os meget større Vindver,
giv os ganske nye Vægge,
gør vor hele Hytte bedre,
læg os Tærskler foran Stuen,
nye Døre over Tærsklen,
thi en Jomfru her du vandt dig,
thi en fager Mø du fandt dig, 400
runden af en større Stamme,
højere Byrd end din egen!«

Det var Ahti Lemminkäinen, XII 1
det var skønne Kaukolainen,
stadig leved han frem i Tiden,
sad ved sin unge Jomfrus Side,
selv gaar han ikke til Fejde,
Kylli gaar ikke til Gilde.

Saa en skønne Dag det skete, XII
aarle Morgenstund det hændte:
Lemminkäinen selv, ung Ahti,
Rogn at skaffe sig begiver; 10
ikke kom han hjem til Kvælden,
naaed ikke hjem til Natten,
Kylli gik til Gildeglæde,
hvor de Pigen Dansen træde.
Hvem er det som bringer Buddet,
hvem er det hvis Tunge sladrer?
Ainikki, ung Ahtis Søster,
hun er den som bringer Buddet,
hun er den hvis Tunge sladrer:
»Ahti kære lille Broder; 20
Kyllikki er gaaet til Gilde,
frem til et fremmed Led hun vanked,
dær hvor Bygdens Piger springer,
lokket Mø sig lystig svinger.«
Ahti Svenden, raske Svenden,
selve muntre Lemminkäinen,
gribes nu af Nag og græmmes,
hastigt han af Harme fyldes,
tager Ordet selv og siger:
»O min Moder, gamle Kvinde, 30
nu maa du min Skjorte dyppe
i den sorte Hugorms Ædder
og med Huj og Hast den tørre,
at jeg kan i Kampen drage
op til Pohjas Sønners Arner,
op til Lappefolkets Lande:
Kyllikki er gaaet til Gilde,
frem til et fremmed Led hun vanked,
hvor de unge Piger springer,
lokket Mø sig lystig svinger.« 40

Kylli skynder sig at sige,
Hustru haster med at svare:

»Ak min Ahti, lille kære, XII
du maa ikke gaa i Fejde!
Drømte mig en Nat paa Lejet,
som i dybest Søvn jeg hviled:
Flamme flakked som af Esse,
Lue vælted sig med Vælde
opad under Husets Vindu,
lige langs ad Murens Side, 50
derfra slog den ind i Stuen,
skød som Fossefald sig fremad,
gik fra Gulvet op til Taget,
hopped fra Vindu til Vindu.«

Men den muntre Lemminkäinen
tog til Orde selv og sagde:
»Ikke tror jeg paa Kvindedrømme,
lige lidet paa Hustru-Eder!
O min Moder, du som mig fødte,
bring mig nu hid min Brynjetrøje, 60
kom nu hid med min Orlogsklædning!
Ligger mig Længsel i Sinde
atter Kampens Øl at faa drikke,
Kampens Mjød igen at faa smage.«

Men hans Moder tog til Orde:
»Ak min lille Søn, min Ahti,
du maa ikke gaa i Fejde!
Vi har ogsaa Øl herhjemme
i en Elletøndes Gæmme,
bag en Tap af Egetømmer; 70
jeg skal bringe dig Øl at drikke,
om du saa drikker hele Dagen.«
Mæléd muntre Lemminkäinen:
»Jeg er ked ad Hjemmeøllet;
heller øser jeg Vand af Elven
i et tjæret Aareblads Hulning,
det er mig mere sødt at søbe

end alt Øl som brygges herhjemme. XII
Bring mig nu hid min Brynjetrøje,
kom nu hid med min Orlogsklædning! 80
Op til Kamp i Pohjola gaar jeg, 107
op til Dyst med Lappernes Sønner.
I mit Hjærtes Dyb jeg længes,
i min Hjærne Tanker trænges: 110
Vil med egne Øren høre,
see med disse mine Øjne,
om der dvæler en Mø i Pohja,
Pigelil udi Pimentola,
som ej agter paa Bejlertale,
som ikke føjer gæve Svende.
Sagde Lemminkäinens Moder:
»Hør dog lille Søn, min Ahti!
Du har Kyllikki herhjemme —
Hjemme-Hustru staar dog højest; 120
det er stygt, naar tvende Kvinder
skal paa een Mands Leje ligge.«
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Kylli er en Gildegængerske!
Lad til Legen hende haste
og i hver en Vraa sig kaste,
dær hvor Byens Piger springer,
lokket Mø sig lystig svinger!«

Men hans Moder vil det hindre,
gode Raad den gamle giver: 130
»Kære Søn, du skal ej drage
langt af Led til Pohjas Gaarde,
uden at du veed en Viden,
uden at en Kunst du kender!
Let kan Lappen dær dig kogle, 137
Turjamanden ned dig trænge:
Munden i Kul, i Mudder dit Hoved,
Armene dybt i Glød og Gnister, 140

Næverne ned i Askeheden,
ned paa glohede Sten forneden.«
Hende svarer Lemminkäinen:
»Mig har Troldpak stræbt at trylle,
Trold at trylle, Kryb at kogle:
stræbte trende Turjasvende
Sommernatten helt til Ende,
nøgne, paa en Sten i Jorden,
bælteløse, klædeløse,
uden mindste Trævl paa Kroppen; 150
agted alle mig at sænke, 159
trued alle mig at trænge
ned i Sumpen til et Spange,
til et Trædebrædt i Skarnet.
Men en Mand af mine Lige 165
tog sig ikke det til Hjærte;
selv jeg skabte mig til Sanger,
selv jeg gjorde mig til Maner,
sang hver Trold med samt hans Pile,
sang hver Skytte med samt hans Vaaben 170
ned i Túonis vilde Vandfald, 173
ned i aller frygteligst Fraade,
under aller mægtigste Malstrøm,
under de aller værste Hvirvler;
dær kan disse Trolde nu sove,
dær kan de avindsyge slumre,
lige til Græsset gror igennem —
gennem Ho'det, gennem Hatten, 180
gennem Heksemestrens Hærder,
tværs igennem Skulderkødet
dær paa de Trolde der slumre.«
Og den muntre Lemminkäinen 201
Kaukomieli selv, den skønne,
stod og kæmmed just sit Hoved,
sine Hovedhaar han børsted,
Kammen kyled han i Væggen,
Børsten op mod Ovnens Stolpe,

taled saa det Ord og sagde, XII
selv han ytred sig og mæled:
»*Da* faar Lemminkäinen Bane,
denne gæve Søn sin Ufærd, 210
naar med Blod min Børste flyder,
Væde sig fra Kammen gyder.«

Hyrden med den vaade Hue.

Drog da muntre Lemminkäinen XII 213
op til Pohjola, det mørke,
stik imod sin Moders Forbud,
mod den gamle Kvindes Formaning.
Hented han frem sit eget Glavind, 227
greb sit Værge med Flammeklinge,
det som var slebet hos Hiisi
og som var glattet hos Guder, 230
binder Sværdet fast ved sin Side,
stikker det ned paa Stand i Skeden,
fløjter saa frem et Føl af Krattet, 299
gyldenmanket Ganger fra Græsset,
Folen han spænder i Sele,
luerøde Traver i Skagle.

Selv han satte sig paa Kælken,
kasted sig i Kurveslæden,
slog den raske Hest med Svøben,
skyndte paa med Perlesnærten:
Folen springer, Færden lider,
Slæden glider, Vejen kortes,
sølverhvide Sandkorn ringer,
gyldne Heder gnyr og klinger. 310

Een Dag iled han og tvende, XII
iled næsten Tredjedagen;
saa tilsidst paa Tredjedagen
til en Bygd hans Vej ham førte.
Mens den muntre Lemminkäinen 369
nærmed sig til Pohjagaarden,
ved sig selv det Ord han taled,
ytred sig paa denne Maade:
»Tæm, o Hiisi, Husets Tæve,
Lempo, luk for Hundens Kæve,
skyd den brat en Bom for Munden,
læg om dens Kæver en Kæde,
at den ikke skal løfte Stemmen,
førend Manden er helt forbi den!«
Og den muntre Lemminkäinen 385
lægger Øret til og lytter —
intet Øje dær ham øjner,
ingen mærker Mandens Komme;
indenfor han hører Skjalde,
gennem Mosset Ord han fanger, 390
gennem Muren Spil han nemmer,
gennem Vindvet lyder Stemmer.
Kigged han nu ind i Hallen,
titted stjaalent ind i Stuen:
Troldmænd fyldte hele Stuen,
Sangerskarer alle Bænke;
Spillemænd langs Sidevægge,
Vismænd sig ved Døren samled,
Spaamænd sad paa Hædersbænken,
Seergubber sad ved Ovnen, 400
Laplands Sange lod de høre,
Hiisis Vise frem de hvisled.

Men den muntre Lemminkäinen
skrider fra Krogen ind i Stuen,
træder fra Hjørnet ind i Rummet, 406
tager til Orde selv og siger:

»Bedst er Sang, naar den er sluttet, XII
kortest Kvad er altid kønnest; 410
bedre, man sin Viden gæmmer,
end at midtvejs man den glemmer.«
Selve Pohjahjemmets Frue
vanked frem paa Gulvets Brædder,
spanked fremad midt paa Tiljen,
taled saa det Ord og sagde:
»Forhen havde vi dog Hunden;
Tæven isengraa paa Gaarden
bed i Ben, i Kødet snapped
og det friske Blod den labbed. 420
Hvem er vel du blandt egne Frænder,
hvilken Mand i din egen Stamme,
at du stiger herind i Stuen,
slipper herhid til Tømmerhallen,
uden at Hunden har hørt dig,
uden at vor Bjæffer har seet dig?«
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Ikke kom jeg her til Huse
uden egen Kunst og Kunnen,
eget Vid og egen Vælde, 430
ikke uden Faders Styrke,
Værn, den gamle har mig givet, —
for af Hunden din at bides,
for af Bjæfferflok at slides!
Tvættet har mig Moder fordum,
da jeg var en Purk saa liden,
i en Vaarnat trende Gange,
hele ni en Nat i Høsten
til en Vismand alle Vegne,
tryllestærk i alle Egne, 440
til en Sanger stor i Hjemmet,
Troldmand, hvor jeg færdes fremmed.«

Muntre Lemminkäinen derpaa,
Kaukomieli selv, den skønne,

straks han kaared sig til Kogler, XII
straks han skabte sig til Sanger:
Flamme staar af Pelsens Flige,
Øjet spruder lyse Luer,
medens Lemminkäinen kvæder,
mens hans kvæder, mens han kogler. 450
Sang han den aller bedste Sanger
om til aller usleste Sanger,
stak han Stene paa tværs i Struben,
klasked Klippefliser i Halsen
selv paa den aller bedste Sanger,
aller kyndigste Kvædemester.
Sang han derpaa disse Helte,
hid den ene, did den anden:
Ud paa nøgne, vide Svedje,
ud i aldrig pløjet Hede, 460
ud i Damme, fisketomme,
helt og holdent geddetomme,
ned i Rutjas Fos, den hvide,
ned i stride Flammehvirvler,
under Fossens Fald, som Fraade,
midt i Fos, som Stene vaade,
til som Lueglød at glitre,
til som Flammegnist at knitre.
Did den muntre Lemminkäinen
kvæder de Mænd med Sværd ved Bælte, 470
alle de vaabenklædte Helte;
kvad han de unge, kvad han de gamle,
kvad han de Mænd i Livets Midte —
een alene kvad han ikke,
een: den usle gamle Hyrde,
alderstegne, blinde Gubbe.

Hyrden med den vaade Hue,
han til Orde tog og sagde:
»Lempis Søn, saa let i Sindet,
unge kvad du, gamle kvad du, 480

Mænd i Livets Midte kvad du, XII
hvorfor kvad du mig da ikke?«
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Derfor rører jeg dig ikke,
for du er kun et Skrog at skue,
Pjalt, om jeg end ikke rør' dig;
fordums Tid, i yngre Dage,
da du var en ussel Hyrde,
har du skændet alle Heste, 491
Hoppens Føl du helt fordærved
midt i Moser, højt paa Holme,
dybt i Dyndets Mudderpøle.«
Hyrden med den vaade Hue
grebes nu af Nag og Harme,
iled ud igennem Døren,
ud paa Marken gennem Gaarden,
sprang afsted til Dødningfloden,
Helligstrømmens stride Hvirvel, 500
bied dær paa Kaukomieli,
lured dær paa Lemminkäinen
ved hans Vej fra Pohjas Lande,
langs hans Sti til Hjemmets Strande.

Elgjagten.

Mæled muntre Lemminkäinen XIII 1
nu til Pohjahjemmets Frue:
»Giv mig nu, gamle Viv, en Pige,
bring mig nu een af dine Døtre,
kom med det bedste Barn i Flokken,
slankeste Mø af Pigeskaren!«
Det var Pohjahjemmets Frue,
taled hun det Ord og sagde:
»Ikke giver jeg dig en Pige,
ingen af mine Døtre faar du, 10
bedste Barn saa lidet som ringest,
slankeste Barn saa lidt som kortest:
Forud du har dig en Hustru,
ejer en Ægteviv derhjemme!«
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Kylli binder jeg i Bygden
til en andens Husdørtrappe,
til et fremmed Ledhuls Stolpe;
herfra faar jeg bedre Hustru:
Bring du mig nu hid din Datter, 20
skønnest mellem Jomfruskaren,
vænest blandt de lokkefavre!«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Ikke giver jeg min Pige

til en uforstandig Husbond, XIII
til en Mand som intet evner;
da først tør du kræve de Døtre,
mine Børn med Blomster i Haaret,
naar du har hentet Hiisi-Elgen,
bragt den herhid fra Hiisis Marker.« 30

Og den muntre Lemminkäinen
bandt sig Kogger fast paa Ryggen, 91
bandt paa Hærd den nye Bue,
og sin Stav han holdt i Haanden,
frem han skred paa sine Skier,
stødte fra med skiklædt højre,
tog til Orde selv og sagde:
»I Guds hele vide Verden,
under dette Himmeldække
springer næppelig i Skove
saadant Dyr paa fire Fødder 100
som ej naaes paa disse Skier,
som ej sagtens kunde jages
her med Kalevasønnens Skier,
Lemminkäinens glatte Gænger.«
Hiisi-Hoben hørte Talen,
Judas-Skaren lytted efter;
Hiisi nu til Elgen taled, 119
raaded Renen sin og sagde:
»Spring min Elg, hos Hiisi baaren,
flyt din Fod, du gæve Ganger,
op til Reners Kælvepladser,
op til Lappefolkets Lande!
Jag, saa svedig bli'r en Skytte,
først og fremmest Lemminkäinen!«

Længst den muntre Lemminkäinen 141
skred paa Skier efter Elgen,
jog i Moser, jog i Marker,
jog ad aabne Svedjelande —

der stod Ild af Skyttens Skier, XIII
Røg fra Spidsen paa hans Skistav —
ikke saae han end sit Elsdyr,
saae det ikke, hørte det ikke.
Gled han over Li og Lavning,
gennem Lande bagved Havet, 150
over Hiisis Ødemarker,
over alle Kalmas Heder;
frem til Dødens Gab han glider,
ud for Kalmas Gaard han iler,
Døden alt sit Gab oplukker,
Kalma luder med sit Hoved
for at gribe fat i Helten,
for at sluge Lemminkäinen,
men den mægter ej at naa ham,
vinder ikke Tid til at slaa ham. 160
End ett Stykke Land var ham levnet,
ubesøgt var een Vraa i Skoven;
gik han nu op at gæste denne, 165
søge den fjærne Vraa i Skoven.
Da han var kommen til Stedet,
hørte han et ordentligt Bulder
her fra Pohjolas lange Vidder,
oppe fra Lappefolkets Lande: 170
Hunde som glammer i Gaarde,
Lappernes Børn i Graad og Jammer,
Lappekonernes Latter smælder,
atter andre Lapper, de skælder.
Vunden did han tog til Orde, 179
fritted, da han frem var kommen:
»Hvorfor lo de Lappekvinder,
lo de Kvinder, græd de spæde?
Hvorfor jamred gamle Gubber,
hvorfor halsed Bygdens Hunde?«
»Hiisis Elg sprang her forbi os, 189
strøg afsted med glatte Klove,
sparked Tønden om i Teltet,

kørte Kedlen ned af Ilden, XIII
spildte Grødmad ud af Gryden,
vælted Vælling ned paa Arnen.«
Raske Skælm med røde Kinder,
muntre Lemminkäinen derpaa
skubbed Skien hen ad Sneen
som en Huggorm under Græsset,
skød sin Fyrreskinne fremad
som en Snog, der flink sig sniger, 200
rap han iler, rask han iler, 211
støt han iler, strakt han iler;
første Gang han Foden flytter
intet Øje mer ham øjner,
andet Tag han fremad rykker
intet Øre mer ham hører,
og ved tredje Tag han trænger
lige frem til Elgens Lænder.
Kløver han sig en Vaand af Ahorn,
griber en Birkegren i Lunden, 220
og med denne binder han Elgen,
binder den bag et Egegærde:
»Staa nu stille, du Elg fra Hiisi,
rømte Rensdyr, her skal du trippe!«
Og han klapper den paa Ryggen,
stryger Elgen hen ad Skindet:
»Her paa Skindet gad jeg hvile,
her var sødt for mig at sove
ved den unge Jomfrus Side,
hos den spæde lille Høne!« 230
Heraf hidses Hiisi-Elgen,
Renen tager til at sparke,
selv den taler, saa den siger:
»Pokker skulde komme til dig,
for at du kan bo hos Piger,
lægge dig hos unge Døtre!«
Rap da rev den, rask da rev den,
Birkegrenen søndersled den,

trak itu sin Ahornklave, XIII
brød igennem Egegærdet, 240
derpaa tog den til at springe,
bort fra Stedet iled Elgen
mod de Moser, mod de Marker,
mod de kratbedækte Bakker.
Raske Skælm med røde Kinder 247
gribes nu af Nag og græmmes,
gribes grumt af Harm og Vrede,
efter sit Elsdyrs Spor han jager; 250
men ved det første Skridt han farer
brækker han straks en Ski ved Remmen,
Spydet brydes ovenfor Odden, 255
Staven brister over sin Dupsko —
selve Hiisis Elg, den springer,
intet Øje øjner den længer.

Det var muntre Lemminkäinen, XIV 1
overlægger, overvejer,
om han Hiisis Elg skal slippe, 5
selv ad Hjemmet til sig vende,
eller end en Gang forsøge,
færdes langsomt frem i Lunden,
søge Gunst hos Skovens Frue,
stemme Lundens Døtre blide; 10
førte derpaa denne Tale,
disse Ord han dernæst ytred:
»Ukko, Herren i det høje,
Fader som i Himlen hersker,
gør mig et Par gode Skier,
lette Skier, skindbetrukne,
hvormed rap jeg fremad farer,

hen igennem Pohjas Heder, XIV 20
did hvor Hiisi-Elgen tramper,
rømte Ren i Jorden stamper!
Ene Skytte gaar jeg til Skoven,
ene Helt paa min Færd jeg farer,
træder ad Tapiolas Veje,
gaar igennem Tapios Gaarde;
hil dig du Bjærg og hil dig Bakke,
hil jer Fyrreskove, som suse,
hil jer Elmelunde, saa lyse,
hil og den som hilser paa eder! 30
Lund og Vang, vær blid og venlig,
Tapio, giv din Gunst, du gyldne,
led til Holmen Jægersmanden,
bring ham venligt op paa Bakken,
hvor det søgte Vildt ham venter,
hvor han Jægerbyttet henter!«

Det var muntre Lemminkäinen, 79
endnu stadig uden Bytte
foer ad Marker, foer ad Moser,
foer ad mørke Ødemarker,
over svedne Gudebakke,
over kulbrændt Hiisihede.
Een Dag løber han og tvende,
saa tilsidst paa Tredjedagen,
kom han til en vældig Bakke,
op paa vældig Sten da steg han,
vendte nu sit Blik mod Vester,
op mod Nord, langs Mosegrunden: 90
Tapios Gaarde dær han skued,
deres gyldne Døre lued
ned fra Nord paa Mosegrunden,
under Lien, gennem Lunden.
Det var muntre Lemminkäinen,
gik paa Stand derhen til Stedet,
nær til Gaarden han sig nærmed,

under Vindvet hen han vandred, XIV
bøjed sig saa ned at kigge
ind igennem sjette Vindu: 100
Bagved boed Gavefolket —
og dær laa de Lundens Mødre
klædt i slidte Hverdagsklæder,
lurvetgamle Pjalteklæder.
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Sig hvorfor, o Skovens Frue,
vandrer du i Hverdagsklæder,
gaar i lurvet Arbejdskjole?
Hvi er dit Ansigt sort at skue,
hvi er dit Aasyn ondt og skummelt? 110
O du Lundens ømme Frue, 135
Skovhjems honningmilde Moder,
sæt til Side dine Høsko,
ryst af Fod de ringe Barksko,
kast dog hen din Arbejdskjole,
aflæg dine Hverdagsklæder! 140
Drag saa Lykkedragten paa dig,
klæd dig kønt i Gaveklæder
disse Dage, for en Skytte,
for en Mand der søger Bytte!
Ond er Kvælden uden Glæde, 151
drøj er Dagen uden Vinding.

Skovens Gubbe, gamle Graaskæg,
Løv-om-Hatten, Lav-om-Pelsen,
klæd nu Skov og Lund i Linned,
grønne Løvsal kønt i Lærred,
Elmelund i lyse Vadmel,
Ellekrat i Elskovsklæder;
klæd i Sølv de slanke Fyrre,
klæd i Guld de grønne Graner, 160
bred paa Birke gyldne Blomster, 163
strø paa Stubbe gyldne Bjælder!
Gør det som i gamle Tider,

som i dine bedre Dage: XIV
Granens Gren som Maanen lyste,
ret som Solen Fyrrens Kviste;
Skoven dufted sødt af Honning
og som Mjød den grønne Løvsal, 170
mildt som Malt de Svedjelande,
frisk som Smør de Moserande.

Skovens Mø, du Jomfru milde,
Tuulikki, du Tapios Datter,
driv dit Kvæg til grønne Skrænter,
før det over aabne Svedjer!
Er det dovent til at løbe
eller trevent til at rende,
tag et Ris fra Skovens Sale,
Birkeris fra Lundens Dale, 180
kild saa Kvæget lidt i Lysken,
prik det med din Vaand i Flanken,
lad det springe hid i Skynding,
lad det løbe let og lystigt
frem til denne Mand som søger,
tæt til ufortrødne Jæger.
Kommer Kvæget saa paa Stien,
driv det stedse frem paa Stien,
begge Hænder bør du brede
som et Hegn ved Vejens Rande, 190
at ej Kvæget bort sig sniger,
over Vejens Kanter viger;
dersom Kvæget bort sig sniger,
over Vejens Kanter viger,
led det saa ind paa Vej ved Øret,
træk det ind paa Stien ved Hornet!
Ligger en Stamme tværs for Stien,
maa du skubbe Stammen til Side;
ligger der Træer midt i Vejen,
kløve du dem i tvende Stykker!« 200

Saadan muntre Lemminkäinen XIV 231
længe langsomt fremad glider,
vinder Gunst hos Skovens Frue 235
samt hos Skovens Drot tillige
og fortryller alle Piger,
bøjer Tapios Møer til Mildhed.
Lod de da stryge, lod de da springe
Hiisis Elg fra det skjulte Gæmme, 240
frem bag Tapiofjældets Side,
hid over Hiisibakkens Skrænter,
fremad til Manden, Vildtets Søger,
tæt til tryllekyndige Jæger.
Selve den muntre Lemminkäinen
snildelig slynged sin Snare
ned over Hiisi-Elgens Hoved,
ned over Halsen paa Kamelen,
at den ikke skal arrigt sparke,
naar han stryger den henad Ryggen. 250
Frem til Pohjola nu gik han, 265
kommen did han tog til Orde:
»Nu har Hiisis Elg jeg hentet,
bragt den hid fra Hiisis Marker;
giv mig nu, gamle Viv, din Datter,
ung og vakker Brud du mig bringe!« 270

Louhi, Pohjahjemmets Frue, 373
hun til Orde tog og sagde:
»Da først giver jeg min Datter
og den unge Brud dig bringer,
naar du skyder Elvens Svane,
fælder den favre Fugl i Floden,
Dødninglandets Flod, den sorte,
Helligstrømmens vilde Hvirvel.« 380
Muntre Lemminkäinen derpaa, 383
skønne Kaukomieli vandred,
mod den Plads hvor Svanen plasked,
gik at finde Langhalsfuglen;

frem med lette Skridt han stiger, XIV 389
hastig hen ad Vejen higer
did til Dødninglandets Flodløb,
Helligstrømmens vilde Hvirvel,
med en Bue skøn paa sin Skulder,
Pilekoggeret bag paa Ryggen.

Lemminkäinens Død.

Hyrden med den vaade Hue, XIV 395
Pohjas gamle blinde Gubbe
staar ved Dødninglandets Flodløb,
Helligstrømmens vilde Hvirvel,
ser sig om til alle Sider,
venter Lemminkäinens Komme. 400
Og en Dag som bedst han bied,
saae han muntre Lemminkäinen,
saae ham nærme sig og komme
did til Dødninglandets Flodløb.
Op af Vand en Snog han løfted, 407
trak et lukket Rør af Bølgen,
jog det gennem Mandens Hjærte,
gennem Lemminkäinens Lever. 410
Og den muntre Lemminkäinen 413
følte sig af Smærte stungen,
taled da det Ord og sagde:
»Ve, den værste Fejl jeg gjorde!
Ikke husked jeg at spørge
hos min Moder som mig fødte,
spørge blot om tvende Troldord
eller aller højest trende, 420
kender ikke Saar af Vandsnog, 423
ikke Lukketrørets Plage.«

Det var Pohjas blinde Gubbe, XIV 435
Hyrden med den vaade Hue,
stak han muntre Lemminkäinen,
kasted han Kalevasønnen
ned i Dødens Flod, den sorte,
ned i aller værste Hvirvel; 440
faldt da muntre Lemminkäinen,
faldt med Larm igennem Fossen,
gled som Lynets Glimt ad Strømmen
did til Dødninghjemmets Stuer.
Dødens Søn, den blodigrøde,
hugged Helten med sit Glavind,
kløved Manden med sin Klinge,
svang sit Sværd og lod det lyne
og i Stumper stykked Kroppen,
delte den i otte Dele, 450
kasted ham ned i Dødningfloden,
Strømmen ved Mánalafossen:
»Ligg nu dær i alle Dage
med din Bue, med dine Pile!
Skyd saa Svanerne her i Floden,
Svømmefuglene her fra Skrænten!«
Det var Lemminkäinens Bane,
Døden for den djærve Bejler
dybt i Dødens Flod, den sorte,
Strømmen under Manafossen. 460

Muntre Lemminkäinens Moder XV 1
sidder hjemme, tænker stadig:
»Hvor er Lemminkäinen bleven,
hvorhen vel min Kauko svunden,
siden ej hans Komme spørges
fra hans Færd i Verden vide?«

Ikke veed den arme Moder, XV
stakkels Viv som gav ham Livet,
om han kogledækte Bakke 11
eller lyngklædt Hede træder,
om paa Søens Ryg han sejler
over skumbedækte Bølger
eller gaar i vældig Fejde,
Stridens skrækkelige Bulder,
hvor man vader rød til Knæet,
gaar i Blod til op paa Benet.

Kyllikki, den prude Kvinde,
skuer rundt til alle Sider, 20
ser ved Kvældens Tid til Kammen, 23
hver en Morgenstund til Børsten;
saa en skønne Dag det skete,
aarle Morgenstund det hændte:
der randt Blod fra Kammens Tænder,
ned fra Børsten vælded Væde.
Ogsaa Lemminkäinens Moder 37
kommer selv og ser paa Kammen,
og i bitter Graad hun brister:
»Ve mig arme for min Livsdag, 40
sorgomspændte for mit Levned!
Nu er Sønnens Ufærd timet, 45
muntre Lemminkäinens Bane;
se, med Blod hans Børste flyder,
Væde sig fra Kammen gyder!«
Haanden løfted op i Kjortlen,
hendes Fingre kilted Kjolen, 50
langt af Led i Løb hun iled,
frem hun iled, frem hun higed,
Bakker brager hvor hun jager,
Dale stiger, Bjærge synker,
og de jævne Marker højnes,
og de høje Marker jævnes.

Kom hun til Pohjolas Stuer, XV
spurgte dær om sin Lemminkäinen —
spørger om ham og fritter om ham:
»Hør mig nu, du Pohjolas Frue, 60
hvad har du gjort af Lemminkäinen,
sig, hvorhen har min Søn du skikket?«
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
hun gav Svar igen og sagde:
»Intet om din Søn jeg aner,
hvor han vanker og forvildes;
jeg har sat ham i Hingstens Slæde,
op i Kælke bag fyrig Ganger:
det kan hænde han sank i Sneen,
stivned imellem Is paa Havet, 70
eller han kom i Ulvens Kæber,
svandt i Svælget paa grumme Bjørne.«
Sagde Lemminkäinens Moder:
»Sikkerlig lyver du for mig:
Ulven ej æde tør min Ætling,
Bjørnen ej bide Lemminkäinen,
med en Finger fælder han Ulven,
baster en Bjørn med blotte Hænder.
Siger du mig ikke dette,
hvad du har gjort af Lemminkäinen, 80
skal jeg bryde den nye Lodør,
hugge Sampos Hængsler i Stykker.«
Sagde Pohjahjemmets Frue: 101
»Vel, jeg vil dig Sanding sige;
jeg ham bød, en Elg at jage,
bød ham, Ædelren at binde,
har ham sendt at hente Svanen, 107
Flodens Helligfugl at fange;
ikke veed jeg nu at sige
hvad Fordærv ham dær er timet, 110
siden han ej alt er kommen 112
for den unge Brud at kræve.«

Og hans Moder søger Sønnen, XV 115
spørger efter den forsvundne;
sprang som Ulv ad store Sumpe,
skred som Bjørn i skjulte Skove,
svømmed over Vand som Odder,
krøb som Myre henad Marken, 120
løb som Hveps ad Næssets Rande,
strøg som Hare langs med Stranden,
skød til Side Markernes Stene,
stødte til Stubbe, saa de styrted.
Længe søgte hun den svundne, 127
søgte længe, fandt ham ikke,
fritted Skovens Træer om Sønnen,
spurgte dem om ham hun savned; 130
Træet sused, Fyrren sukked,
Skovens Eg forstod at svare:
»Jeg har selv fuldt op af Sorger,
kan for Sønnen din ej sørge,
jeg blev skabt til bitter Skæbne,
jeg blev dømt til onde Dage,
skal som Ved i Stykker kløves,
fældes brat til Favnebrænde,
hugges om, en Ovn at hede,
eller svies af paa Svedje.« 140
Længe søgte hun den svundne,
søgte længe, fandt ham ikke;
paa sin Gang en Vej hun mødte,
og hun bøjed sig for Vejen:
»Lille Vej, som Herren skabte,
har du ikke seet min Yndling,
seet min Søn, min Gylden-Abild,
seet min Sølverstav og Støtte?«
Liden Vej med Liste svared,
selv den ytred sig og taled: 150
»Jeg har selv fuldt op af Sorger,
kan for Sønnen din ej sørge;
jeg blev skabt til bitter Skæbne,

jeg blev dømt til onde Dage, XV
hver en Hund tør springe paa mig,
hver en Rytter ride paa mig,
tunge Sko tør træde paa mig,
haarde Hæle knirke paa mig.«
Længe søgte hun den svundne,
søgte længe, fandt ham ikke; 160
Maanen paa sin Gang hun mødte,
og hun bøjed sig for Maanen:
»Gyldne Lys, som Herren skabte,
har du ikke seet min Yndling,
seet min Søn, min Gylden-Abild,
seet min Sølverstav og Støtte?«
Maanelil, som Herren skabte,
gav med Liste hende Gensvar:
»Jeg har selv fuldt op af Sorger,
kan for Sønnen din ej sørge, 170
jeg blev skabt til bitter Skæbne,
jeg blev dømt til onde Dage,
gaar forladt, mens Natten lider,
lyser klart, naar Kulden bider,
vaager tro ved Vintertide,
svinder mat ved Sommertide.«
Længe søgte hun den svundne,
søgte længe, fandt ham ikke;
Solen paa sin Gang hun mødte,
og hun bøjed sig for Solen: 180
»Lille Sol, som Herren skabte,
har du ikke seet min Yndling,
seet min Søn, min Gylden-Abild,
seet min Sølverstav og Støtte?«
Sol omsider vidste noget,
Dagen taled hvad den tænkte:
»Alt er Sønnen din, du Stakkel,
tabt og borte, død og borte,
faldt i Dødens Flod, den sorte,

Manas Vand, det evig gamle, XV 190
faldt med Larm igennem Fossen,
gled som Lynets Glimt ad Strømmen,
did til Dødninghjemmets Egne,
Strømmen under Manafossen.«

Det var Lemminkäinens Moder,
sagte græder hun og jamrer,
gaar saa hen til Smedens Smedje:
»Hør du Smeden Ilmarinen,
hamret har du igaar, iforgaars,
ogsaa denne Dag du hamre, 200
skæft mig nu en Kobberrive,
gør af Jærn min Rives Tænder,
gør dem hundrede Favne lange,
fem Hundrede Favne Skaftet!«
Det var Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
skæfter nu en Kobberrive,
gør af Jærn sin Rives Tænder,
gør dem hundrede Favne lange,
fem hundrede Favne Skaftet. 210
Selve Lemminkäinens Moder
tog i Haand den tunge Rive,
fløj afsted til Dødningfloden,
vendte sig med Bøn til Solen:
»Lille Sol, du Herrens Skabning,
Lyset, som vor Skaber skabte,
skin en Stund med stadig Hede,
anden Stund blot svagt du svide,
tredje skin med hele Skiven,
sænk i Søvn den bistre Skare, 220
Manahjemmets Folk du matte,
dys i Slummer Dødens Vælde!«
Liden Sol, Vorherres Skabning,
Dagen, som vor Skaber skabte,
flyver ned i Birkegrene,

XV

sætter sig paa Ellekviste,
straaler dær en Stund med Hede,
anden Stund blot svagt den svider,
tredje Stund med hele Skiven;
og den bistre Flok den dyssed, 230
Manahjemmets Folk den matted,
derfra fløj den saa tilbage, 235
flagred op paa Himlens Hvælving
til sit gamle Sted og Sæde.
Lemminkäinens Moder derpaa 239
tog i Haand den tunge Rive;
efter Sønnen sin hun river
midt igenem Fossens Susen,
midt igennem Strømmens Brusen,
river dær men finder intet.
Længere ned hun sig flytted,
helt ned i Vandet hun vandred,
Strømmen stiger til Strømpebaandet,
Bølgerne naaer til Bæltestedet.
Efter Sønnen sin hun river
hen igennem Dødningfloden; 250
trykked Riven op mod Strømmen,
trykked een og tvende Gange,
fik saa fat i Sønnens Skjorte,
fik hans Skjorte, til Sorg og Kvide,
trak endnu et Tag med sin Rive,
bjærged hans Hat og fik hans Strømper,
fik hans Strømper, til Ve og Vaande,
bjærged hans Hat, til Harm og Kummer.

Endnu længer ned da steg hun,
ned til Vandet under Fossen, 260
trak et Tag paa langs ad Vandet,
andet Tag paa tværs af Vandet,
ved det tredje Tag omsider 264
kom et Kornaks op af Bølge
i den tunge Rives Følge.

Ikke var det noget Kornaks, XV
det var den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli selv, den skønne,
taget op paa Rivens Tænder, 270
fæstet ved den lille Finger,
ved en Taa paa den venstre Fodspids.
Op kom muntre Lemminkäinen,
bjærget blev Kalevasønnen
paa den stærke Kobberrive
op til Vandets Overflade,
men der mangled dog en Smule:
Højre Haand, det halve Hoved,
hist og her en Mængde Stumper,
samt tillige Liv og Aande. 280
Og hans Moder overvejer,
under Taarer selv hun taler:
»Bliver der mon en Mand af dette?
Kan vel paa ny en Kæmpe dannes?«
Ravn i Træet hørte den Tale,
Svar tilbage gav den og sagde:
»Mand bliver Staklen aldrig mere,
han er aldeles død og borte:
Elvelaksen har ædt hans Øjne,
Gedden har gennemgnavet Skuldren. 290
Smid du heller Helten i Havet,
slip du ham ned i Dødningfloden,
dær — kanske — han blir til en Hvalros,
vokser sammen og blir en Hvalfisk.«

Det var Lemminkäinens Moder,
ikke slap hun dog sit Afkom;
endnu een Gang til hun trækker,
river med sin Kobberrive
hen igennem Dødningfloden,
langs igennem, tværs igennem, 300
finder hans Haand og finder hans Hoved,
finder den ene Hælvt af Rygben,

derhos den anden Hælvt af Ribben, XV
faar endnu mange flere Stumper;
og af disse sin Dreng hun bygged,
danned den muntre Lemminkäinen.
Kød til Kød paa Krop hun føjed,
Ben til Ben hun bandt behænde,
Lem til Lem hun limed sammen,
Aare satte hun til Aare. 310
Læste nu over Aarenettet, 313
disse Ord hun derved sagde:
»Aarenettets Viv, du væne,
Suonetar, o Viv du væne,
milde Mø som Aarer spinder
og paa vakker Ten dem vinder!
Kom herhid, thi haardt her trænges, 321
hast herhid, thi højt jeg kalder,
tag i din Haand et Bundt af Hinder, 324
kom at knytte de Aarers Ender 326
i de store Vunder her sloges,
i de dybe Furer her droges!
Men gør ikke dette Fyldest: 351
Selv o Gud, som bor i Luften,
spænd for Kælke dine Foler,
ag i Mag med broget Slæde 355
gennem Ben og gennem Sene,
gennem Aarers slappe Grene, 358
kit med Sølv hvor Knogler mødes, 361
gyd dit Guld hvor Aarer brødes!«

Aarenettet fik hun skøttet, 381
Aarers Ender sammenknyttet —
fik ej Manden til at mæle,
ikke Sønnen til at tale.
Derpaa tog hun da til Orde,
selv hun ytred sig og sagde:
»Hvor skal en Salve nu vindes,
hvor en Honningdraabe findes

til en segnet Mand at salve, XV
ilde faret Barn at bøde, 390
saa at Manden faar sit Mæle,
vinder Talens Brug tilbage?
Honningbi, vor lille Flyver,
Drotten over Skovens Blomster,
bring nu Mjød, du Blomsterkonning,
flyv afsted at hente Honning
ud fra Metsola, det milde,
Tapios Vang, som vaager silde;
mangen Blomsterkalk du tømme,
mange grønne Urters Gæmme; 400
Balsam bring mod Sot og Onder,
Lægedom for Ve og Vunder!«
Liden Bi, den flinke Flyver,
flagrer bort og flyver vide
did til Metsola, det milde,
Tapios Vang, som vaager silde,
pikker dær i Græssets Blomster,
brygger Honningbryg paa Tungen,
mangen Blomsterkalk den tømmer,
hundred grønne Urtegæmmer; 410
saa med Huj og Hast den kommer,
frem den snurrer sig og surrer,
Mjød fra vaade Vinger siver,
alle Fjer af Honning driver.
Selve Lemminkäinens Moder
tog de Salver Bien bragte,
segnet Mand med dem at salve,
ilde faret Barn at bøde;
ikke kom der Hjælp af disse,
ej fik Manden Maal og Mæle. 420

Derpaa disse Ord hun taled, 471
ytred sig paa denne Maade:
»Lille Bi, du Luftens Flyver,
ud igen en Gang du flyve:

XV

højt i Vejret op til Himlen,
gennem Himle ni du svæve,
dær er Mjød i store Mængder,
Honning alt hvad Hu begærer,
dermed før vor Skaber trylled,
favre Gud paa Vunder gød den; 480
dyp i Mjøden dine Vinger, 483
dine Fjer i klare Honning!«
Honningbi, den lille kære, 489
tager derpaa selv til Orde:
»Men hvordan skal did jeg slippe,
jeg, en Svend med svage Kræfter?«
»Did er let for dig at slippe,
smukt og godt derhen du smutter:
Een Dag flyver du og flagrer 497
op til Maanemøens Tinding,
paa den anden Dag du svirrer
op til Bjørnens Skulderblade, 500
og den tredje Dag derefter
til Syvstjærnens Ryg du stiger,
deden er en lille Strækning,
kun en Smule Vej at vinde
frem til hellig Gud og Herre,
Salen hvor han salig dvæler.«
Bien hæved sig fra Jorden,
Honningvinge højt fra Tue;
derpaa flyver den og flagrer,
svirrer frem paa bitte Vinger; 510
op til Herrens Kælder kom den, 515
op til Gud Almægtigs Kammer,
Rummet hvor der koges Salve,
hvor der brygges Lægebalsam,
som paa Sølverkar man gyder,
gæmmer hen i gyldne Gryder. 520
Honningbien, Luftens Flyver, 525
fik nu derfra Mjød i Masser,
Honning alt hvad Hu begærer,

og en ringe Tid der rinder, XV
saa med Huj og Hast den iler,
vævr og vims tilbage piler, 530
har i Favnen hundred Hylstre,
bærer tusind andre Bylter,
hvori Vædske, hvori Væde,
hvori aller bedste Salve.

Lemminkäinens Moder derpaa
prøved Brygget paa sin Tunge:
»Det er een af disse Salver, 539
Gud Almægtigs Tryllesalver,
hvormed Herren overgyder,
Skabermanden læger Lyder.«
Segnet Mand hun derpaa salved,
ilde faret Barn hun bøded,
smurte dær hvor Ben var bristet,
salved dær hvor Lemmer løstes;
derpaa tog hun saa til Orde, 549
selv hun ytred sig og taled:
»Rejs dig nu, o Søn, af Søvne,
vaagn af dybe Drømmedvale,
stig fra disse vilde Veje,
stig fra din onde Lykkes Leje!«
Sønnen rejser sig af Søvne,
vaagner op af Drømmedvale,
og nu mægter han at mæle,
atter kan hans Tunge tale:
»Længe har jeg Stakkel slumret,
meget har jeg arme sovet; 560
sød var Søvnen, da jeg slumred,
dyb var Dvalen, da jeg hviled.«
Sagde Lemminkäinens Moder:
»Længer havde du dog sovet, 565
stod ej her din stakkels Moder, 567
arme Viv som gav dig Livet.«

Derpaa vugged hun sin Yndling XV 604
til hans gamle Skik og Skabning, 606
fik ham tilmed noget bedre,
nok saa rask som i fordums Dage.
Spurgte hun Sønnen omsider,
om ham endnu fattedes noget. 610
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Endnu meget her mig fattes,
hist endnu mit Hjærte hviler,
hist min Hu og Tanke dvæler:
hos de unge Møer i Pohja,
favre Møer med fine Lokker;
Pohjolas skimlede Frue
vil ikke give mig sin Pige,
før jeg faar truffet en Vildand,
før jeg faar fældet en Svane 620
dær i Dødninghjemmets Flodløb,
Helligstrømmens vilde Hvirvel.«
Mæled Lemminkäinens Moder,
selv hun ytred sig og taled:
»Lad du dine dumme Svaner,
lad de arme Ænder ligge
dær i Dødens Flod, den sorte,
mellem stride Flammehvirvler!
Giv dig nu paa Vej til Hjemmet
sammen med din stakkels Moder, 630
tak endda din gode Lykke,
pris din Gud, den aabenbare,
at han gav sin Hjælp i Sandhed,
atter vakte dig til Live!
Ene mægted jeg jo intet, 637
af mig selv jeg intet evned
uden Herrens Hjælp og Naade,
hans, vor sande Skabers Bistand.« 640
Muntre Lemminkäinen derpaa
gav sig straks paa Vej til Hjemmet

sammen med sin kære Moder, XV
i den alderstegnes Følge.

Dær vil jeg slippe min Kauko,
fjærne den muntre Lemminkäinen
fra mit Kvad for længere Tider;
og i Hast mit Kvad vil jeg vende,
søger ad anden Vej med Sangen,
styrer den ind paa nye Stier. 650

Väinö gæster Vipunen.

Trygge gamle Väinämöinen, XVI 1
den evindelige Vismand,
stod og tømred sig en Skude,
bygged sig med Flid et Fartøj
yderst ved en diset Odde,
taagehyllet Holm i Havet.
Da han har tømret sig Spanter, 113
føjet Sidernes Fuger sammen,
vil endnu trende Ord ham fattes
til at rejse sin Skudes Ræling,
til at sætte sit Fartøjs Forstavn
og at fuldende Agterstavnen.
Overlægger, overvejer, 125
hveden vel de Ord han henter,
skaffer de stærke Trylletaler —
om fra Svaleungernes Isse,
om fra de vilde Svanesværme,
eller Gaaseflokkenes Fylking. 130
Møder ham paa Vej en Hyrde, XVII 9
denne tager da til Orde:
»Deden hundred Ord du henter,
vinder tusend Visestumper:
Antero Vípunens Læber,
Vommen af den værnforfarne;

længst er dog Vipunen borte, XVII 43
død var Anterus alt længe.«

Vipunen, den viserige, 57
gammel Gubbe, værnforfaren,
hviled sig med sine Viser,
strakte sig med sine Troldord; 60
Elmen voksed over hans Skulder,
Birken trivedes paa hans Tinding,
Ellen hæved sig op fra Hagen,
Pilebusken op gennem Skægget,
Egerngranen groed fra Panden,
Fyrren frodig fra Gubbens Tænder.
Väinämöinen kom til Stedet,
og en Stang af Jærn han stødte 77
mellem de Gummer, som grined, 79
mellem de Kæber, som klapred.
Vipunen, den viserige, 85
foer paa Stedet op af sin Dvale,
følte sig stungen af Smærte,
og han bider i Bærestangen. 89
Som nu gamle Väinämöinen 93
stod ved Siden, tæt ved Munden,
slap hans ene Fod sit Fæste,
og den venstre Fod, den snubled,
gled i Munden paa den døde,
klemtes ind bag Kæbebenet.
Vipunen, den viserige,
aabned nu sin Mund lidt mere, 100
op han spærred sine Kæber,
slugte Manden med samt hans Klinge,
lod ham synke ned gennem Svælget;
selv han ytred sig og sagde: 106
»Mangt og meget jeg fortæred,
slugte Beder, slugte Geder,
slugte Stude, golde Køer,
slugte Galte, Grisesøer, 110

men endnu aldrig sligt jeg slugte, XVII
aldrig en saadan Lækkerbidsken.«
Selve gamle Väinämöinen
overlægger, overvejer: 119
skabte sig selv til Smed i Skynding, 132
gjorde sig selv paa Stand til Grovsmed,
nytted sin Skjorte som Esse,
Skjortens Ærmer blev Essens Bælge,
Pelsen brugte han som en Puster,
Knæet som en Ambolt sig arted, 139
og hans Albue var en Hammer.

Smælded han med Smeddehammer,
lod dens Slag med Susen svirre,
hugg om Natten uden Hvile,
hele Dagen uden Standsning
i den værnforfarnes Mave,
Bugen paa stormægtig Seer.
Vipunen, den viserige,
tog til Orde selv og sagde:
»Brande brænder paa min Tunge, 155
Slagger slænges i min Lunge.
Far herfra, Vidunderlige,
vig, du Vederstyggelige!
Flyr du ikke bort i Skynding, 485
moderløse Hund, lidt hurtigt,
saa faar jeg Ørnens Kløer at laane,
henter krumme Kløer hos Høgen, 490
krammer dig, du Kryster, med dem,
aver evigt dig, du Onde,
at du intet Lem kan løfte,
ikke sukke, ikke snøfte!«

Trygge gamle Väinämöinen 505
tog da Ordet selv og sagde:
»Her er rigtig godt at være,
herligt for mig her at dvæle;

af din Lever Brød jeg knuger, XVII
Bugens Krøs som Sul jeg suger, 510
Lungen din til Grød jeg bruger,
og dit Fedt som Flæsk jeg sluger.
Nedad jeg flytter min Ambolt,
længere ned, til Hjærtekødet,
dær vil jeg hugge med min Hammer
paa de aller ømmeste Steder —
aldrig skal du slippe for mig,
ingensinde mer i Livet,
om jeg ingen Ord faar høre,
tusendvis af Tryllevisdom; 522
ej bør Muldet gæmme Magten, 525
selv om Magtens Bærer muldned.«

Vipunen, den viserige,
denne værnforfarne Gamling —
i hvis Mund er en vældig Viden,
evig Magt bor ham i Barmen — 530
aabned da Laaget paa sit Sangskrin,
lukked op for Kvadenes Kiste —
for at synge gode Sange,
føre frem de aller bedste;
dybe Ophavsord han mæled,
Tryllekvad om Tidens Fødsel.
Ikke saaes, ej heller hørtes, 555
aldrig nogen Tid og Time,
Tryllesanger mere fyndig,
Seergubbe mere kyndig,
Munden slænger Ord fra Læbe,
Tungen kaster Tale fra sig, 560
som en Plag slaar ud med Benet,
som en ædel Ganger sparker.

Det var den gamle Väinämöinen, 573
da han har fanget Ord til Fyldest, 575
skikker han sig straks til at vandre 577

ud af den værnforfarnes Mave: XVII 579
»Hør, du Antero Vipunen! 582
Du skal aabne din Mund lidt mere,
lad mig slippe herfra til Jorden, 585
at jeg kan fare bort til Hjemmet!«
Vipunen, den viserige,
tog til Orde selv og sagde:
»Meget har jeg ædt og drukket,
Tusendtal af Ting jeg svælged: 590
Endnu aad jeg aldrig saadant
som den gamle Väinämöinen.
Det var kønt af dig at komme,
kønnere dog, at du vil fare.«
Antero Vipunen derpaa
lod de blotte Gummer grine,
op han spærred sine Kæber; 598
selve gamle Väinämöinen
gik af Munden paa den vise, 600
Vommen paa den værnforfarne,
gled med Fart igennem Munden, 603
hopped hastigt op paa Heden,
som et gyldent Egern hopper,
eller Maaren, gyldenbarmet.
Derpaa gik han hen til sit Fartøj, 621
rig paa Viden bort til sit Værksted,
nu fik han Baaden færdig bygget,
føjet Sidernes Fuger sammen,
fuldendt Agterstavnen paa Skuden,
sat sit Fartøjs Forstavn desuden.
Baaden bygtes uden Tømren,
Skuden skabtes uden Høvlen.

Den store Bejlerfærd.

Dækker lyseblaa han bredte, XVIII 9
røde Klæder over Snækken,
smykked saa med Guld dens Stavne,
dækked dem med Sølv, det hvide;
og en skønne Dag derefter,
ganske tidlig Morgentime
skød han Skuden ud i Søen,
hundredbræddet Baad i Bølgen
fra de runde Rullestokke,
fra de glatte Fyrreblokke.
Nu sit Mastetræ han rejste,
og i Masten Sejl han hejste, 20
rødt det ene, blaat det andet, 21-22
steg saa selv ombord i Baaden,
stak afsted at fure Havet, 25
foer fra Kyst at kløve Bølgen.
Dær ombord han tog til Orde,
selv han ytred sig og taled:
»Stig, o Gud, ombord i min Skude,
kom i Baaden, Gud, med din Naade, 30
læg i den svage Svend din Styrke,
læg i den Spæde Manddomskræfter,
over det vide Vand at bygge,
over de brede Bølgerygge!«

Annikki, den velberømte, XVIII 41
Nattens Jomfru, Dæmringens Pige,
som ved Kvælden sysler silde,
som ved Morgen vaagner aarle,
gik sit Tvættetøj at tvætte,
skylle sine Vaskeklæder
ude paa det røde Spange,
paa den brede Bro fra Stranden,
yderst ved en diset Odde,
taagehyllet Holm i Havet. 50
Ser sig om til alle Sider
gennem Luftens favre Vidder,
stirrer op mod Himmelbuen,
langs med Stranden, ud mod Søen;
over hende straaled Solen,
under hende blinked Bølgen.
Dunkel Plet paa Dybet øjnes, 61
blaaligt Punkt paa Havets Bølge;
taled hun det Ord og sagde,
selv hun ytred sig og mæled:
»Dunkle Plet i Sø, hvad er du,
mørke Punkt, hvad kan du være?
Er du en Vildgaaseskare
eller et vakkert Træk af Ænder,
da maa du svinge dig med Susen
højt i Luften, op imod Himlen. 70
Hvis du er en Laksestime
eller en anden Flok af Fiske,
saa maa du svømme bort med Plasken,
dukke ned under Vandets Flade.
Om du var et Skær af Stene
eller en svømmende Stamme,
skylled Bølgerne sikkert over,
skvulped Vandet over din Flade.«

Længer fremad løber Baaden,
rask det nye Skib sig nærmer, 80

glider frem ved diset Odde, XVIII
taagehyllet Holm i Havet.
Annikki, den velberømte,
kendte nu, det var en Skude,
selve Väinämöinens Snække, 99
den evindelige Sangers;
og hun spørger ud til Snækken: 107
»Sig hvorhen, o Väinämöinen,
gaar din Fart, du Elsker fra Elven?
Landets Pryd, hvorhen paa Færden?« 110
Sagde gamle Väinämöinen: 133
»Ud paa Gaasejagt jeg mig agter,
lystig Leg med de favre Fugle,
ud i Øresundet, det dybe.« 137
Annikki, den velberømte, 139
taled da det Ord og sagde:
»Kende jeg kan hvem der lyver,
skønne jeg kan hvo Sandhed siger:
Anderledes øved min Fader
Gaasejagten i gamle Dage, 145
spændt var da den vældige Bue, 147
løb i Lænker hans sorte Jagthund, 149
sprang hans Rakke paa Strandens Stier, 151
Hvalpe stolpred om mellem Stene.
Sig nu med Sandhed, Väinämöinen,
hvorhen du virkelig farer!«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Hvad om da jeg var paa Færden
for i Kamp og Krig at fare,
ud i mægtig Mandejævning,
hvor man vader rød til Knæet,
gaar i Blod til op paa Benet?« 160
Atter Annikki ham svarer,
spændeprydet Pige skælder:
»Ogsaa til Krigerfærd jeg kender.
Naar min Fader sig fordum rusted,
agted i Kamp og Krig at fare,

ud i en mægtig Mandejævning, XVIII
sad der hundrede Mand ved Aare,
tusende sad i Snækken ledig,
laa i Stavnen Buerne stuvet,
Sværdene stablet tæt paa Tofter. 170
Men jeg skal kæntre din Skude, 185
stikke Stavnen ned under Vandet,
om du ikke siger mig Sanding,
gæmmer dine Løgne til siden!« 190
Gamle Väinämöinen derpaa
taled selv det Ord og sagde:
»Vel nu vil jeg sige Sandhed,
skønt jeg nok har løjet lidet:
Ud paa Frierfærd jeg farer,
op at bejle til en Jomfru
fjærnt i Pohjola, det mørke,
fjærnt i skumle Sariola,
dette Sted hvor Mænd fortæres,
denne Plet hvor Helte druknes.« 200

Annikki, den velberømte,
Nattens Jomfru, Dæmringens Pige,
da hun nemmed sandfærdig Tale,
fik et oprigtigt Ord at høre —
lod hun sine Duge ligge,
hele Tøjet uden Tvætning
paa den brede Bro ved Stranden,
ude paa det røde Spange;
Haanden løfted op i Kjolen,
straks hun skyndte sig at springe, 212
kommer frem til Smedens Bolig,
stiger ind paa Stand i Smedjen.
Det var Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer,
Bænke han af Jærn sig hugged,
smedded dem af Sølv med Møje,

bar en Alen Aske paa Hoved, XVIII
Sodlag, favnetykt, paa sin Skulder. 220
Annikki gik frem til Døren,
taled dær det Ord og sagde:
»Ilmarinen, Smed, min Broder,
du evindelige Hamrer!
Stadig hamrer du her og hugger, 247
hele Dagen med Drøn du smælder,
Sommertide saa skor du Heste,
Vintertide smedder du Jærnsko, 250
bøder ved Nat din Kurvekælke,
laver om Dagen lange Slæder
for paa Frierfærd at fare,
for til Pohjas Land at drage;
alt nu ruster sig rappere,
farer flinkere Folk forbi dig:
Alt nu farer Väinämöinen 261
ude paa den dybblaa Havryg,
bag i Baadens Stavn, den gyldne,
trykket tæt mod Kobberaaren,
op til Pohjola, det mørke,
op til skumle Sariola.«

Faldt der en Angst over Smeden,
Hjærtet blev tungt hos Jærnets Hamrer,
Tangen af Næven han tabte,
Hammeren faldt ham af Haanden. 270
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Annikki, min egen Søster,
hed i Hast en Badstu til mig, 277
bring et Honningbad til rede,
at jeg faar mit Hoved tvættet, 283
faar mit hele Legem renset
for den Sod i Høst jeg samled,
Smeddesmudset fra sidste Vinter!«
Annikki, den velberømte,
hemmelig heder hun ham en Badstu,

varmer med Kvas som Vinden brækked, XVIII
Grene som Ukkos Lynild knækked; 290
Stene hun sanked ved Fossen,
gød saa paa dem Vand til de damped,
Vandet drog hun af Offervældet,
øste det af den klare Kilde;
brød nu en Badekost i Krattet,
brød en yndig Løvkvist i Lunden,
pisked med Honningevaanden
over Honningestenene,
virked en Sæbe, saa skummende, (299) 301
skummende Sæbe, sydende Sæbe,
Bejlerens Hoved at tvætte,
Soden af Kroppen at slette.
Det var Smeden Ilmarinen 321
gik i Gang et Bad at tage,
tvætted sine Øjne klare, 325
strøg sin Tinding, til den straaled,
hvid som Hønens Æg blev Halsen,
skært og lyst hans hele Legem.
Steg han saa fra Bad i Stuen,
ikke længer til at kende: 330
Saare skønt hans Aasyn skinner,
Rødme straaler paa hans Kinder.

Annikki, den velberømte, 339
bragte nu hans Lærredsskjorte
paa den blotte Hud at bæres, 342
bragte ham de stramme Bukser,
dem hans Moder syed fordum,
paa de sodfri Ben at bæres,
bragte saa de bløde Strømper, 347
dem som Mø hans Moder væved,
frem de stærke Sko hun stilled, 351
allerbedste Købestøvler,
søgte frem hans kornblaa Kjortel 355
over Lærredssærk at drages, 357

søgte saa hans Vadmelskaftan, XVIII 359
bræmmet ved de fire Flige,
over Kjortlen blaa at bæres,
og hans Pels med tusend Knapper, 363
smykket skønt med hundred Smykker,
over bræmmet Vadmelskaftan;
tog hans gyldne Midjebælte, 368
tog de gyldenstukne Handsker, 372
hvilke Laplands Døtre sømmed,
til sin Broders skønne Hænder,
samt tilsidst den høje Hue
til hans gyldenlyse Lokker,
den hans Fader fordum købte,
da som Yngling bold han bejled.

Smeden Ilmarinen derpaa
klædte sig færdig, gjorde sig rede, 380
smykked sig skønt, trak i Tøjet;
og til Trællen sin han sagde:
»Spænd du nu den favre Fole,
spænd den for min Kurveslæde,
at jeg paa min Færd kan fare,
op til Pohjahjemmet drage!«
Trællen tager da til Orde:
»Vi har Hingste, seks i Tallet,
Heste som æder vor Havre,
hvilken af dem skal jeg tage?« 390
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Tag den bedste blandt Hingstene,
læg du saa Tøjet paa Folen,
spænd den brune for min Slæde;
tag mig saa seks Sommergøge,
blaa smaa Fugle, syv i Tallet,
de skal kukke højt paa min Kumte,
klingende synge paa Seletøjet,
alle kønne Piger skal kigge,
alle Møer skal undres derover! 400

Bring saa hid et Bjørneskindstæppe, XVIII
ovenpaa det vil jeg sidde,
bring mig en Hvalroshud tillige,
den skal dække min vakre Slæde!«
Selve Smeden Ilmarinen, 417
den evindelige Hamrer,
vender sig nu med Bøn til Ukko
og til Tordneren saa han taler: 420
»Ukko, send til Jorden et Snefog,
nyfalden Sne du mig unde,
Sne, saa Slæden lettelig glider,
dækkende Lag saa den løber!«
Ukko sendte til Jord et Snefog,
nyfalden Sne han ham undte,
den dækkede Lyngens Stilke,
dulgte alle Bærrenes Stilke.
Smeden Ilmarinen derpaa
ytred sig paa denne Maade: 432
»Læg dig, Lykke, ned paa min Tømme,
Herre, sænk dig ned i min Slæde!
Lykken bryder ej Tømmerne,
Herren ej søndrer min Slæde.«

Hoppende haster hans Kælke 443
hen langs Havets sandede Banker,
hen over Honningsundets Bredder,
op over Elleaasens Skrænter,
knirkende løber den langs Stranden,
sprøjtende Stænk, frem over Sandet,
Gruset flyver i Øjnene,
Havet stænker ham op paa Brystet. 450
Aged han en Dag og tvende,
ud paa tredje Dag han aged;
men den tredje Dag paa Færden
naaer han Väinämöinens Fartøj,
taler saa det Ord og siger,
selv han ytrer sig og mæler:

»O du gamle Väinämöinen, XVIII
lad nu et smukt Forlig os slutte,
naar vi begge drager at bejle,
naar vi omkaps som Friere fare: 460
ikke med Magt at røve Møen,
mod hendes Hu til Mandehjemmet!«
Sagde gamle Väinämöinen,
»Vel, jeg et smukt Forlig vil slutte,
Ham skal Pigen gives i Hænde, 467
hvem hendes egen Hu begærer;
intet Nag mellem os skal næres,
Vrede skal ikke længe bæres.« 470
Videre fremad de fore,
hver især over sine Veje:
Skibet sprang, saa Strandene rysted,
Hingsten hopped, saa Jorden drøned.

Og en liden Stund der svinder,
ringe Spand af Tid der rinder:
Hunden graa tog til at halse,
Borgens Vogter bjæffed bistert
hist i Pohjola, det mørke,
hist i stærke Sariola, 480
brummed først lidt mere roligt,
knurred af og til lidt arrigt,
Bagen tæt mod Agerfuren,
Halen liggende henad Jorden.
Sagde Pohjahjemmets Husbond:
»Gaa min Datter, gaa hen og se efter,
hvorfor Hunden, den graa, dog halser,
hvorfor Långøre snerrer saa længe!«
Pigen svared ham med Liste:
»Jeg har ikke Tid Farlille, 490
renses skal vort Fjøs dernede,
røgtes skal vort Kvæg, det fede,
males skal paa Kværn, den brede,
Mel paa Sigten gøres rede;

mygt er Melet, bred er Kværnen, XVIII
Malersken har svage Kræfter.«
Sagte den bidske Djævel bjæffed,
af og til endnu den knurred.
Sagde Pohjahjemmets Husbond:
»Gaa, Morlil, gaa hen og se efter! 500
Hunden, den graa, halser bestandig,
Gaardens Langøre snerrer jo stadig.«
Konen tager da til Orde:
»Har ej Tid og gør det ikke,
kan ej lade Huset svælte,
Smør til Maden skal jeg smælte,
brede Brød i Ovnen vælte,
aller først dog Dejen ælte;
Melet mygt — de Brød saa brede,
Bagersken har svage Kræfter.« 510
Sagde Pohjahjemmets Husbond:
»Hastværk har de Kvinder dog altid,
fuldt op at skaffe har de Piger,
skal i Ovnen bage og brase,
skal i Sengen dvaske og dase.
Søn, gaa du da ud og se efter!«
Sønnen tager da til Orde;
»Jeg har ikke Tid at springe,
sliber Øksen min, den sløve,
skal ved Huggeblok mig øve, 520
store Brændestabler kløve,
fine Splinter vi behøve;
store de Stabler — fine de Splinter,
Huggeren, han har svage Kræfter.«

Stadig halsed Borgens Buldog,
Borgens Vogter bjæffed bistert,
Gaardens grumme Rakke rased,
Holmens Portvagt peb og hyled,
Bagen trykket tæt mod Marken,
Halen kroget i en Krumning. 530

Sagde Pohjahjemmets Husbond: XVIII
»Ikke gøer vel den graa for intet,
ej glammer den gamle for Gammen,
næppe ud i det blaa den bjæffer.«
Gaar han da selv og ser efter,
hen gennem Gaarden han skrider,
ud til aller fjærnest Fægaard,
ud til aller bagest Ager,
faar at se hvad der er hændet, 543
hvorfor Hunden, den graa, har halset:
Fremad sejled en rødlig Snække, 547
den stod ind gennem Vakkervigen;
hastede hid en broget Slæde
frem til Lands over Honningholmen. 550
Hastig Pohjahjemmets Husbond
stiger ind igen i Stuen:
»Gæster kommer nu til Gaarde 555
nede ved den dybblaa Havryg!«
Sagde Pohjahjemmets Frue: 561
»Lad os spørge Loddet i Skynding
alt om de kommende Gæster!
Hør, du lille travle Tærne,
læg en Rønnegren i Luen,
stik den ædle Vaand i Arnen!
Hvis der siver Blod af Vaanden,
vil der fødes Fejde for os;
hvis der siver Vand af Vaanden,
faar med Fred vi længe leve.« 570
Pohjas lille travle Tærne,
Tjenerinden som lystrer gærne,
lægger Rønnegrenen i Luen,
stikker den ædle Vaand i Arnen:
Ikke siver der Blod af Vaanden,
ikke Blod — og Vand ej heller,
Mjød af Rønnegrenen driver,
Honning af dens Sider siver.

Suovakko hæved Røsten i Hjørnet, XVIII
gammel Viv under Tæpper taled: 580
»Om der driver Mjød af Vaanden,
om der siver Saft af Træet,
er de Gæster der gaar ad Bølge,
de er et prægtigt Frierfølge.«

Det var Pohjahjemmets Frue,
hastigt iler hun ud paa Gaarden, 588
vendte sit Blik imod Vandet,
drejed sit Hoved mod Solen, 590
ser hun den ny Snække sig nærme, 591-2
Skuden skinner saa hvid i Solen, 595
ser en lysløddet Mand i Stavnen 597
trykke sig tæt mod Kobberaaren,
ser en springende Hingst paa Stien,
rødlig Slæde, der ruller fremad, — 600
syv af Sommerens gyldne Gøge 605
synger med Klang paa Seletøjet —
samt en statelig Svend i Slæden,
hærdebred Helt, som holder ved Tømmen.
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Sig, med hvem af dem vil du fare, 611
vorde hans Ven for alle Dage, 613
blive den Fugl han bær i Favnen?
Den der sejler paa sin Skude,
det er gamle Väinämöinen, 618
bringer Skatte med i Skibet,
Tøj og Varer paa sit Fartøj. 620
Den der drager frem i Slæde,
det er Smeden Ilmarinen, 624
bringer bare tomme Løgne,
Slæden fuld af slemme Troldord.
Nu naar de stiger i Stuen,
frem et Stob med Mjød skal du stille,
ham skal du give Stobet i Hænde, 630
hvem din Hu staar helst til at følge;

giv den til Väinöläs Gubbe, XVIII
ham der fører Skatte paa Skuden!«
Det var Pohjas skønne Pige, 635
saadan vidste hun at svare:
»O min Moder, du som mig fostred
ikke spør' jeg om Tøjets Godhed, 639
ikke heller om Heltens Klogskab,
men jeg spørger om Øjets Godhed
og om hans hele Legems Skønhed;
kvit og frit skal Jomfruen gives 645
ham som har smeddet Sampo færdig 647
ham som »broget Laag« har os hamret.«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Ak du lille Faar, vil du fare, 650
fare til Smeden Ilmarinen,
stryge hans svedige Pande,
skylle Smedens de grove Hynder,
vaske Smudset af Smedens Kinder!«
Pigen gav til Gensvar paa dette:
»Ikke gaar jeg til Väinögubben. 657
Let blev jeg led ved den gamle, 659
ked af en skrøbelig Olding.«

Gamle Väinämöinen derpaa
iler frem og kommer forud;
skød i Hast den røde Skude
op paa stærke Rullestokke; 665
steg saa selv paa Stand i Stuen, 667
under Taget ind han iled,
taled han saa dær ved Tærsklen,
over Gulvet, under Bjælken: 670
»Vil du følge mig, o Pige, 673
vorde min Ven for alle Dage
og for Livet min Ægtemage,
blive den Fugl jeg bær i Favnen?«
Det var Pohjas skønne Pige, 695
taled hun det Ord og sagde:

»Ikke priser jeg en Sømand, XVIII
ej den Svend der sejler paa Bølge,
Vinden blæser jo Viddet fra ham,
Foraarsstormen røver Forstanden. 700
Ikke til dig vil jeg komme,
ikke med dig vil jeg følge
som din Ven i alle Dage,
som den Fugl du bær i Favnen.«

Smeden Ilmarinen derpaa, XIX 1
den evindelige Hamrer,
steg nu selv paa Stand i Stuen,
ind under Taget selv han traadte.
Stob med Mjød i Stuen bares,
Honningbryg blev bragt i Hænde
Smeden Ilmari, at smage.
Smeden tager da til Orde:
»Aldrig saa længe jeg lever,
medens Maaneskinnet er gyldent, 10
drikker jeg af Drikken I bringer,
før jeg faar skue min Elskede;
er hun rede mod hvem jeg længes,
hun til hvem jeg længtes saa længe?«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Halvvejs er højre Sko paa Foden, 19
endnu ikke halvvejs den venstre.
Rede blir hun til hvem du længes,
først naar du skaffer skældækket Gedde, 155
Fisken, den flakkende, fede,
hid fra Dødningeflodens Vande,
Strømmen bag Manalafossen;
intet Vod i Vandet du lægge,

ej med Haandgarn i Elven trække. XIX 160
Hundrede foer at fange den,
ej een eneste kom tilbage.«

Visselig kom han i Vaande;
Smeden blev ængstelig til Mode,
gik til Pigen i Jomfruburet,
tog til Orde selv, og han sagde:
»Nattens Datter, Dæmringens Pige, (36)
nys man gav mig et Værk at øve:
Skaffe jeg skal den skældækte Gede,
Fisken, den flakkende, fede, 170
hid fra Túonis Flod, den sorte,
Manalas Elv, den evige!«
Bruden bragte Hjælp i Nøden, 175
Møen stod med Raad til rede:
»O du Smeden Ilmarinen,
tag dig ikke det til Hjærte:
Smed en vældig Ørn paa Timen,
hugg en Høg med hvide Fjedre, 180
dermed fanges den store Gedde,
Fisken, den flakkende, fede!«

Det var Smeden Ilmarinen, 185
vældig Ørn han paa Stand sig smedded, 187
Fuglens Fødder af Jærn han danned, 189
støbte dens Kløer af Staal, det stærke,
føjed et Fartøjs Borde til Vinger,
satte sig selv paa Fuglens Vinger.
Han formaned nu sin Flyver: 195
»Liden Ørn, min Fugl du favre, 197
flyv nu did hvorhen jeg byder,
bort til Tuonis Flod den sorte,
slaa den store, skældækte Gedde!« 201
Ørnen selv, den stolte Flyver, 203
flagrer frem paa sine Vinger,
venstre Vinge strejfed Vandet, 209

XIX

højre Vinge rørte Himlen,
Kløerne kradsed i Bølgen,
Næbbets Spids mod Klipperne klirred.
Smeden Ilmarinen derpaa
giver sig i Lag med at rive,
river hen gennem Dødningfloden,
Ørnen holder Vagt ved hans Side.

Frem da farer Tuonigedden, 223
Vandets Hund kommer plaskende,
ej er Gedden iblandt de mindste,
ikke heller iblandt de største:
Tungen som tvende Økseskafter,
og som et Riveskaft dens Tænder,
Svælget saa bredt som trende Fosser,
Ryggen saa bred som otte Baade; 230
den vilde tage Tag i Smeden,
æde Smeden Ilmarinen.
Ørnen, den kommer susende,
Luftens Fugl med Kløerne spændte,
griber fat i skældækte Gedde; — 241-3
Fisken, den flakkende, fede, 246
trækker da den fjedrede Flyver
nedad under de klare Vande;
Ørnen svinger sig dog i Vejret,
løfter sin Krop igen mod Lyset, 250
drager det sorte Dynd fra Bunden
op over de klare Vande.
Atter sejler den og svæver,
anden Gang et Greb forsøger,
slaar sin ene Klo i Gedden,
i den grumme Geddes Gæller,
slaar den anden fast i Bjærget, 258-9
klemmer den om Kobberklippen;
men dens Fod paa Fjeldet glipper,
Kloen glider ned fra Klippen,
fri sig Vanduhyret vrider,

Gedden dukker ned i Dybet — XIX
Kloens Spor i dens Side sidder, 267
Rifter af Fodens Greb paa Ryggen.
Det var Ørnen med Kobberkløer,
endnu en Gang sin Kraft den spændte, 270
Vingen lyste som vilde Luer,
Øjet gløded som klare Flammer;
med sine Kløer da greb den Gedden,
Vandets Hund med Nap af sin Næve,
trak den store, skældækte Gedde,
rykked Vanduhyret med Vælde,
rev det bort fra de dybe Bølger,
rev det op paa de klare Vande:
Voven kendes ikke som Vove, 285
skjult af Skæl fra den store Gedde,
Luften føles ikke som Luftning,
tyk af vældige Flyvers Fjedre.

Det var Ørnen med Kobberkløer,
bar den store skældækte Gedde 290
op i en Gren af Abild-Egen,
op i bredeste Fyrrekrone,
smagte saa dær paa Fiskens Mave,
hugged Hovedet helt fra Kroppen. 296
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Onde Ørn, hvad har du øvet!
Hvad er da du for en Flyver,
hvad er da du for en Flagrer: 300
Nu har du smagt paa Fiskens Mave,
hugget dens Hoved helt fra Kroppen!« 304
Ørnen, vældig, med Kobberkløer,
veg da Vejen i Harm og Vrede,
op mod Himmelhvælvingen fløj den,
langs ad Skyernes Strande strøg den,
Skyerne braged, Himlene klaged,
Luftens stærke Støtter, de luded; 310

brast da den himmelske Bue, XIX
selve Nymaanens Horn gik sønder.
Smeden Ilmarinen derpaa
bærer Fiskens Hoved deden,
giver det til Pigens Moder,
taler saa det Ord og siger:
»Se jeg bringer et evigt Sæde
til den gode Pohjolastue!
Fældet er den skældækte Gedde, 325
Fisken, den flakkende fede,
hist i Dødningeflodens Vande,
Strømmen bag Manalafossen.
Bringer du mig da nu din Datter,
under du mig den unge Jomfru?« 330
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Ilde har du deri handlet
at du hugg dens Hoved over.«
Sagde Smeden Ilmarinen: 337
»Uden Lyder intet Bytte 339
selv paa bedre Steder fanges,
mindre da fra Dødningfloden,
Strømmen bag Manalafossen.
Er hun rede mod hvem jeg længes,
hun til hvem jeg længtes saa længe?«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Gives skal min spæde Vildand 250
nu til Smeden Ilmarinen
som hans Ven i alle Dage,
som hans Viv og Ægtemage,
som den Fugl han bær i Favnen.«

Sad der et Barn paa Stuegulvet,
Barnet synger fra Stuegulvet:
»Hid til Huset, hen til Borgen
fløj i Dag en tosset Flyver,
kom en Ørn fra Østens Egne,
kom en Høg i Himmelrummet; 360

længe vender den og drejer, XIX 365
længe svæver den og svajer,
flyver frem til Mandehuset,
napper med Næbbet i Taget:
Tækket med Jærn er Mandehuset —
dær kan da Fuglen ikke komme. 370
Længe vender den og drejer, 377
længe svæver den og svajer,
flyver frem til Jomfruburet,
napper med Næbbet i Taget: 380
Lærredtækket er Jomfruburet —
dær kan den lettelig komme.
Hen til Borgens Røgpibe fløj den,
ned igennem Loftet den daled;
stod ved Væggen med grønne Fjedre, 387
hundredfjedret i Husets Hjørne.
Mønstrer nu de Møer saa væne,
lurer paa de lokkefavre, 390
tager saa et Tag med Næven, 395
hugger til med Høgekloen,
snapper fra Skaren den bedste,
favreste Fugl i Andeflokken,
den med de blødeste Fjedre, 405
den med de fineste Farver.«

Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Hvoraf vidste du, Lykkens Yndling, 409
sig, hvor hørte du, Gylden-Abild,
at en Jomfru fostredes hos os?
Straaled saa langt de Sølversmykker, 413
spurgtes saa fjærnt det Guld hun bærer,
skinned mon did vore Sole,
lyste did vore klare Maaner?«
Barnet synger fra Stuegulvet:
»Deraf vidste det Lykkens Yndling: 429
Hændte sig just en Dag han vandred, 447
gik han en Gang ad Agerfure,

Pigen stod mellem Markens Snerrer, XIX
vandred over de gule Heder, 450
rørte røde Farver i Gryde,
kogte gule Farver i Kedel.
Atter hændte sig han vanked,
vandred under Pigens Vindu,
hørte denne Jomfru spinde,
hørte Vævekammen klapre;
hendes Skyttel smøg sig smidig
som en Hermelin i Huller,
Vævekammens Tænder tikked
som naar Spætten slaar i Træet, 460
Vævebommen rap sig vendte
som et Egern mellem Grene.«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Ser du, ser du det min Pige! 465
Har jeg ikke altid sagt det:
Ikke skal du i Lunden løbe,
ikke skal du i Dalen tralle,
ikke vise din Hals, den favre,
eller den hvide Arm, der lyser, 470
eller den unge Barm, der svulmer!
Hele Høstens Tid har jeg plaget, 473
tigget og bedt Jer sidste Sommer:
Lad os faa bygt en hemmelig Hytte, 477
dær kan den Jomfru dulgt slaa Væven, 479
at ej Finlands Friere hør' det, 481
Finlands Friere, Bejlersvende!«
Barnet sang fra Stuegulvet,
ugegammel Unge pludred:
»Let nok er en Hest at hytte,
Fagermanke nem at fjæle —
ondt, en Jomfrulil at hytte,
yppiglokket Mø at dølge;
bygged du end en Borg af Stene
højt paa en Holm bag Havets Bølger, 490
selv ej dær de Skønne kan skjules, 493

eller i Fred de Piger fostres, XIX
at ej franke Friere kommer,
Mænd med høje Huer paa Hoved,
raske Heste med haarde Hove.«

Det var gamle Väinämöinen,
mod i Hu, med bøjet Hoved 500
drog han deden til sin Hjemstavn;
og han vared alle gamle 511
mod at hige til de unge, 513
mod at søge til de skønne
og paa Bejlerfærd at fare 517
sammen med en yngre Bejler.

Brylluppet.

Den store Okse.

Hvilken Sang staar nu til at synge, XX 1
hvad for et Kvad skal vi kvæde?
Denne Sang staar nu til at synge,
dette Kvad skal vi dernæst kvæde:
Gæstebuddet i Pohjahjemmet,
Gudefolkenes Drikkegilde.

Vokser en Okse udi Karelen, 17
trives en Tyr i Suomilandet;
ej var den stor, ej heller lille,
men en rigtig Kalv maa den kaldes: 20
Halen logred i Tavastlandet,
Ho'det høded ved Kemi-elven;
Svalen fløj fra Morgen til Aften 27
fra det ene Horn til det andet,
naaed med Nød og næppe Maalet,
selv om den ikke hviled paa Vejen. 30
Fra Karelen førtes Kalven 37
frem til Pohjolas Agerfurer,
hundrede holdt ved Hornene,
tusende Mand ved dens Mule. 40
Oksen stolprer over Stien 43
ud for Sariolasundet;

ikke findes den som fælder, XX 47
den som slagter Jordens Jætte,
mellem Pohjahjemmets Sønner,
hele denne store Stamme. 50

Kom fra fjærne Land en Gubbe, 53
Virokannas fra Karelen;
han til Orde tog og sagde:
»Vent kun, vent du sølle Okse,
naar jeg først kommer med Køllen,
slaar jeg til med den stærke Stage,
Usselryg, midt paa din Isse!
Næppe, tænker jeg, næste Sommer 60
at du faar snage med din Snude,
støde med din stumpede Mule
her paa disse Agergrunde,
ud for Sariolas Sunde!«
Gubben gik nu frem at slaa den,
Virokannas frem at slagte:
Tyren rysted paa sit Hoved, 68
rulled med de sorte Øjne —
Gubben flyr til Fyrretræet, 70
Virokannas ind i Krattet.
Atter søgte man en Slagter — 73
fra det favre Land Karelen,
fra det ringe Russerrige, 77
fra det stærke Svearige,
ja fra Mana under Jorden, — 82
søgte ham, men fandt ham ikke.

Steg en svarter Mand af Søen, 89
hæved sig en Helt af Bølgen,
ikke blandt de aller største, 93
ikke blandt de aller mindste:
I et Bæger kan han bæres,
under en Sigte staar han oprejst.
Har en Hat af Sten paa Hoved, 99

Sko af Klippesten paa Foden, XX
har en gylden Kniv i Haanden,
Skaftet broget, støbt af Kobber.
Straks da han øjner sit Bytte, 107
hugger han det haardt i Nakken,
og i Knæ da trykkes Tyren,
styrter sidelængs til Jorden. 110

Fik man meget Forraad af den?
Ikke meget Forraad fik man:
Hundred Kister Kød af Kroppen,
atter hundred Favne Pølser,
derhos Blod, syv Baade fulde,
derhos Talg, seks Tønder fulde,
fik man til Gæstebud i Pohja,
Spisegildet i Sariola.

Pohjafruen brygger Øl og byder Gæster.

Hal var der bygget i Pohja, 119
mægtig Hal, en statelig Stue:
Galed Hanen dær under Loftet, 123
hørtes Lyden ikke ved Gulvet;
gøed Hunden inderst i Hallen,
hørtes det ikke ved Døren.

Det var Pohjahjemmets Frue,
vanked frem paa Gulvets Brædder,
spanked fremad midt paa Tilje,
overlagde, overvejed: 130
»Hvorfra faar jeg Øl til Gildet,
virker rigtigt Bryg til Bryllup?
Kender ikke til at brygge, 135
aner ikke Øllets Fødsel.«

Ligger en Gubbe over Ovnen, XX
Gubben mæler oppe fra Ovnen:

»Brygget af Byggen er fostret,
Drikken, den hulde, født af Humlen, 140
uden Vand dog vorder den ikke
eller uden Ilden, den vilde.
Humle var Rémunens Ætling,
spæd blev den stukket ned i Jorden,
pløjedes ned som Orm af Ploven,
lagdes i Muldet ned som Myre,
kastedes nær ved Kalevabrønden,
tæt ved Osmomarkernes Skraaning;
deraf voksed saa spæd en Spire,
ranked sig frem saa grøn en Ranke, 150
op i et Træ den sig slynged,
hæved sig op til Vejrs mod Toppen.
Lykkens Gubbe saaed Byggen
henad Osmos unge Ager,
Byggen voksed vænt og vakkert,
op i Vejret den sig hæved
over Osmos unge Ager,
over Kalevasønnens Svedje.
Og en ringe Tid der rinder,
Humlen hæved sin Røst fra Træet, 160
Byggen mæled hen over Marken,
Vandet op fra Kalevabrønden:
Ak, hvornaar faar vi træffe sammen,
naar faar vi mødes med hverandre!
Kedsomt er dog at bo alene,
bedre da to, ja tre, tilsammen.
Osmotar, Øldrikkens Skaber,
Kvinden som bryggede Kalja,
tog da Bygkorn, seks i Tallet, 169-70
Humlekogler, syv i Tallet,
otte Sløvfulde Vand tillige,
satte saa Gryden over Ilden,

lod det syde dær i Gryden, XX
brygged Bygøl Sommerdagen 175-6
yderst over taaget Odde,
over sludfuld Holm i Havet.
Øllet fik hun brygget færdigt, 181
Brygget fik hun til at gære. 383
Helte haster did at drikke, 393
først og fremmest Lemminkäinen;
Rus faar Ahti, Rus faar Kauko,
Rus faar Skælm med de røde Kinder.
Saadan var da Øllets Fødsel, 415
saadan Kalevas Kaljas Ophav,
deraf nemmed det Navn og Ære,
vakker Drik for de varsomme, 420
lægger Kvinder Latter paa Læbe,
skaber i Mænd et muntert Lune,
bringer Varsomme Gavn og Nøje,
bringer Tosserne til at støje.«

Det var Pohjahjemmets Frue,
som hun faar Øllets Fødsel at høre,
gaar hun straks i Gang med at brygge, 431
gaar at lave Drikken, den drøje:
Brændsel brændes, saa Skove tyndes, 439
Vand bæres, saa Brønde tørres.
Dampen øjnes over Øen, 445
Ild ved Oddens Ende lyser,
tyk og tæt gaar Dampen opad,
Emmen højner sig mod Himlen,
halve Østerbotten dækkes, 451
hele Karelen formørkes.

Øllet fik hun da færdig brygget, 499
Mande-mundgodt rede til Maaltid;
bringes nu Øllet, det brune,
lægges nu Kalja, det skønne,
ned under Jorden at hvile;

stilles i en stenbygt Kælder, XX
tvinges i en Egetønde,
gæmmes bag en Tap af Kobber.
Og en liden Stund der svinder, 519
ringe Spand af Tid der rinder:
Øllet trykker til bag Tønden,
Kalja skvulper i sin Kælder:
»Kommer snart den Mand som mig drikker,
sees ej snart den Svend som mig søber,
den som med Kunst vil om mig kvæde,
den som vil værdeligt om mig synge?«
Søgte man paa Stand en Sanger,
søgte man en værdig Sanger:
Laksen bringes did for at synge, 531
Gedden kommer, med Kunst at kvæde;
ikke duer Laksen til Sanger,
Gedden ej til med Kunst at kvæde:
Laksen, den maaber blot med Munden,
Geddens Tænder sidder for spredte.
Bringes did et Barn for at synge, 541
liden Dreng for med Kunst at kvæde;
ikke duer Drengen til Sanger,
Savlemund til med Kunst at kvæde:
Barnets Tunge sidder for kroget,
Tungebaandet er krumt og krøget.
Truer da Øllet, det brune,
sværger da Drikken, den unge,
inde fra sit Egeanker,
inde bagved Kobbertappen: 550
»Sender man ikke snart en Sanger,
een som evner med Kunst at kvæde,
bryder jeg alle Baand om Tønden, 555
sparker jeg Spunset ud og Bunden!«

Det var Pohjahjemmets Frue,
Sendebud af By hun sendte,

skikked Folk at byde til Bryllup, XX
tog saa til Orde selv og sagde: 560
»Hør, du bitte liden Tærne,
Træl som tjener flinkt og gærne,
byd nu Folk herhid til Bryllup,
kald de Mænd til Drikkegilde,
kald paa fattig og paa ringe,
byd de usle, byd de blinde,
byd de halte, byd de lamme,
ro de blinde hid i Baade,
halte lad paa Heste ride,
slæb de lamme hid paa Slæde! 570
Byd det hele Folk i Pohja,
derhos hele Kalevafolket,
byd den gamle Väinämöinen
hid som velbestaltet Sanger —
byd kun ikke Kaukomieli,
ikke Ahti Saarelainen!«
Spurgte bitte liden Tærne:
»Hvi skal ikke Kauko bydes, 579
ene Ahti Saarelainen?«
Svared og sagde Pohjas Frue:
»Thi skal ikke Kauko bydes, 583
han den muntre Lemminkäinen:
Stedse stiller han til Trætte,
er en saare sikker Slagsbror,
onde Ting han øved ved Bryllup,
Spot og Spe ved Gæstebud drev han,
gækket har han de kyske Piger,
som var klædt i hellige Klæder.« 590

Det var bitte liden Tærne, 605
pengelønnet Arbejdspige,
bar hun Bud til alle Sider,
Stævning ud til otte Hjørner,
bød det hele Folk i Pohja,
derhos hele Kalevafolket, 610

ogsaa alle magre Husmænd, XX
Karle klædt i snæver Kaftan —
een alene, unge Ahti,
bød hun ikke med til Bryllup.

Gildet.

Det var Pohjahjemmets Frue, XXI 1
gik og sysled udenfor Gaarden; 3
lød der Smæld af Svøber fra Sumpen, 5
Knirken af Kælker op fra Stranden.
Vendte hun da sit Blik i Vester,
drejed sit Hoved mod Solen,
overlægger og overvejer:
»Hvad for Folk kommer snigende 10
langs mine Strande, jeg Stakkel?
Er det monstro en Skare Krigsfolk?«
Humped hun længer frem at spejde,
nærmere hen at se det efter;
Ikke var det en Skare Krigsfolk,
det var det store Brudgomsfølge,
Svigersønnen i Flokkens Midte,
midt imellem den skønne Skare.
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Hvordan kender jeg Svigersønnen? 35
Let er han at kende fra Hoben, 37
let som Hæggen blandt andre Buske,
Egen imellem Ymper spæde,
Maanen imellem Himlens Stjærner.« 40

Steg da Brudgommen ind i Stuen, 175
selv under Taget ind han traadte,
taled saa dær det Ord og sagde:
»Hil dig, Gud, i denne Stue,

her under viden kendte Tagryg, XXI
her under Læ af skønne Bjælker!« 180
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Hil dig, hil dig, vær velkommen,
hid til denne lille Hytte,
hid til denne lave Længe,
ind i bjælkebygget Stue,
ind i fyrretømret Rede!
Hør, min lille Træl og Tærne,
Tjener, hist fra Landsbyen lejet,
bring mig et Blus i Bark af Birke,
fly mig det hid paa Tjærestikke, 190
at jeg min Svigersøn kan skue,
at jeg kan se vor Brudgoms Øjne,
om de er blaa, hvad heller røde
eller som Linned saa hvide!
Ilden i Barken sprutter, sprager, 199
sort er Røgen fra Tjærestikken,
vil min Svigersøns Øjne sværte,
lægge Smuds paa det smukke Ansigt;
bring mig Blusset paa Birkestikke,
bring mig Flammen, bring den paa Vokslys!«
Hvidlig er Røgen fra Vokslys, 209
klar er Flammen fra Birkestikker,
skinner over Brudgommens Øjne,
breder Lys paa Brudgommens Aasyn.
»Nu kan jeg se vor Brudgoms Øjne:
Ej er de blaa, ej heller røde
eller som Linned saa hvide;
de er hvide som Skum paa Havet,
lysebrune som Rør ved Havet,
de er skønne som Siv ved Havet.
Bygdens Sønner, mine Duer,
bring I nu den unge Brudgom 220
til det største Stolesæde,
bænk ham øverst her ved Bordet:

Ryggen mod Væggen blaa skal vende, XXI
Brystet ret mod Bordet, det røde,
Ansigt ud til de budne Gæster,
Aasyn ud til Skaren der jubler!«

Det var Pohjahjemmets Frue,
kvæged, læsked de Gildegæster:
Der var Laks paa Tallerkener, 233
Svinekød ved Siden af Laksen,
alle Kopper fyldte til Randen,
alle Fade svingende fulde
for at mætte de budne Gæster —
Svigersønnen da først og fremmest.
Det var den bitte liden Tærne, 245
vogted at Øllet skete Fyldest, 247
hun lod Humlen fugte dem Skægget, 249
alle de Skæg af Skummet hvidnes
for at kvæge de budne Gæster —
Svigersønnen da først og fremmest.

Hvad havde Øllet nu at sige,
hvad mon den Fembaandsdrik vel tænkte,
da dens Sanger var dær til Stede,
han som kunde værdelig kvæde?
Det var gamle Väinämöinen,
Sangens evindelige Støtte,
først saa tog han for sig af Øllet, 261
dernæst greb han Ordet og sagde:
»Øl du kære, Drik du dyre,
lad ej tavse de Gæster drikke,
men faa dog de Mænd til at synge,
hver en Gyldenmund til at kvæde!
Visselig undrer sig Værten,
visselig tænker Værtinden:
Er mon alle Sange forsvundne,
er mon de glade Tunger bundne, 270

eller har usselt Øl jeg brygget, XXI
er det en daarlig Drik jeg tapped?
Hvem vil tage til at kvæde 277
her ved Gæstebuddet i Pohja? 279
Ikke synger vel Stuens Bænke, 281
om ikke de som sidder paa Bænke;
ej gaar Gulvet i Gang at tale,
om ikke de som staar paa Gulvet.«
Sad der et Barn paa Stuegulvet, 291
Flødeskæg for Enden af Bænken,
ytred Drengen fra Stuegulvet,
mæled det lille Barn fra Bænken:
»Stor og gammel er jeg ikke,
Kroppen er endnu ej kraftig;
det til Trods og desuagtet —
vil de fede Folk ej synge,
synger jeg, den spæde lille, 301
piber jeg, en Pilt saa mager,
denne vor Kvæld os til Glæde, 305
den navnkundige Dag til Ære.«

Ligger en Gubbe over Ovnen,
Gubben tager nu til Orde:
»Ikke baader at Børn faar synge,
ikke duer at de dumme kurrer: 310
Lutter Løgn er dog Barnets Sange,
idel Vind er de Pigers Viser;
overlad den klogere Kvadet,
Sang til den som paa Bænken sidder!«

Gamle Väinämöinen derpaa
tog til Orde selv og sagde:
»Er der mon iblandt de unge
her i denne store Stamme
den som Haand i Haand vil lægge,
Fingre mellem Fingre flette, 320

den som frem til en Sang vil træde XXI
og vil gaa i Gang med at synge
denne hældende Dag til Glæde,
den navnkundige Kvæld til Ære?«
Mæled Gubben oppe fra Ovnen:
»Fordum kendtes ingen større,
spurgtes ingen bedre Sanger 329
end naar jeg tog til at tralle, 331
sang min Sang i Ungdomsalder —
naar jeg sang ved Fjordens Strande,
kvad saa det gjalded over Heden,
sang saa det skingred gennem Skoven,
tralled blandt Træer i Holmelunden.
Stor og prægtig var min Stemme,
saare skøn min Røst at høre,
ret som Flodens Vand den flommed,
glimted ret som stride Strømme, 340
løb som Skier over Sneen,
gled som Sejler over Bølgen;
men nu kan jeg ikke sige,
evner ikke ret at klare
hvad der fælded den store Stemme,
øded den yndige Tone:
Ikke flommer den nu som Floden,
vugger ikke længer som Voven,
gaar som en Rive mellem Stubbe,
staar som en enlig Fyrr i Sneen, 350
er som Slæden i Sand paa Stranden
eller en Baad paa tørre Stene.«
Gamle Väinämöinen derpaa
tog til Orde selv og sagde:
Dersom ingen anden kommer
for at synge sammen med mig,
faar jeg føre Ordet ene,
ene gaa i Gang at synge,
siden jeg er sat til Sanger,
nu en Gang er vorden Maner — 360

ikke spør' jeg Bygden om Vejen, XXI
ingen fremmed om Visens Indgang.«
Det var gamle Väinämöinen,
Sangens evindelige Støtte,
satte sig nu til Glædesværket,
skikked sig nu til Sangens Gærning.
Kvad da gamle Väinämöinen, 369
kvad med Kunst og sang med Evne;
ikke klæber Ord til Læbe,
ikke svinder Sangens Forraad;
før kan Fjeldet fattes Stene,
Dammen tømmes for Nøkkeblade.
Og dær kvæder Väinämöinen,
synger frydefuldt i Kvælden;
alle Møer med Smil om Munden,
alle Mænd i muntert Lune
lytter til og undres over
hvordan Väinö veed at synge. 380

Brudens Afsked.

Da man til Gavns har drukket
Bryllup, XXII 1
fejret det store Gæstegilde —
Bryllup i Pohjolas Stuer,
Gæstegildet i Pimentola —
sagde Pohjahjemmets Frue
til sin Maag, til Ilmarinen:
»Brudgom, min elskede Broder, 45
længe du bied, trættedes ikke:
Hun er rede mod hvem du længes,
færdig din lille Fugl at fare.
Gaa nu med, du solgte Jomfru,
kom nu kønt, du købte Kylling! 50

Kommen er Skilsmissestunden, XXII
ganske nær er din Afskedstime.
Den som fører dig, staar ved Siden,
den som drager dig, er for Døren:
Hingsten bider i Bidselet,
Slæden venter paa Skønjomfru.

Ikke længe, Jomfrulille, 65
saae du dig til begge Sider
eller overtænkte Tingen,
om du har gjort forhastet Handel,
som vil angres i alle Dage,
Aar for Aar vil dit Hjærte nage: 70
at du drog fra Fædrenehjemmet,
flyttede bort fra Fødestedet
og du forlod din milde Moder,
Gaarden hvori hun dig fostred.
Hvordan var det dog du leved
her paa Faders Gaard og Grunde!
Voksed som en Blomst ved Vejen,
som et Jordbær over Agren;
Smør du smagte, naar du vaagned,
Mælk, saa snart du steg af Sengen; 80
gad du ikke spise Smørret, 83
flækked du dig Flæsk i Stedet.
Ingen Sysler her du havde,
ingen Tid til Alvorstanker,
Skovens Fyrre lod du sysle,
Gaardens Gærdestave tænke,
Mosefyrren midt i Sumpen,
Hedebirken lod du sørge, 90
selv du svæved som et Løvblad,
flagred om lig Sommerfuglen,
var et Bær paa Moders Marker,
var et Hindbær under Højen.
Bort her fra Gaarden nu gaar du,
bort til en anden Gaard du farer,

kommer hen til fremmede Husfolk; XXII 98
anderledes er alt i Gaarden, 100
anderledes Lurerne klinger,
anderledes Dørene knirker,
anderledes Leddene lukkes,
anderledes Hængslerne piber;
ej forstaar du at gaa med Døren
saadan som Gaardens egen Datter, 107
ikke evner du Ild at tænde
saadan som Gaardens Husbond ønsker.« 110

Og den stakkels Pige sukked, 125
sukked dybt, og tungt hun aanded,
Taarer traadte frem i Øjet, 128
selv hun Ordet tog og sagde:
»Herpaa var det jo jeg haabed, 143
bied som paa Gyldenaaret, 145
vented som paa Vaarens Komme.
Og nu er da Haabet opfyldt,
foran Afskedsstunden staar jeg,
har det ene Ben paa Tærsklen,
andet Ben i Brudgommens Slæde; 150
men jeg veed det ikke rigtig
hvad min Hu saa helt har ændret:
Ikke gaar jeg glad i Sindet,
ikke skilles jeg med Jubel
fra min Faders Gaard, den gyldne,
Hjemmets Grund som har mig fostret: 157
Fuld af Sorger gaar jeg Stakkel, 159
skilles med Længsel i Hjærtet,
ind i en Høstnats Favn jeg farer,
ud paa Vaarvintrens Is jeg iler,
ikke øjnes mit Spor paa Sneen,
Fodens Trin paa det glatte Føre.«

Var der en gammel Arbejdskone, 185
stadig til Huse paa Gaarden,

hun tog til Orde selv og sagde: XXII
»Ser du, ser du, Jomfrulille,
mindes du nu jeg har sagt det,
sagt dig de hundrede Gange: 190
Glæd dig ikke til din Brudgom,
længes ikke til hans Læber,
stol ej paa hans Øjnes Blikke,
stirr ej paa hans Ben de skønne!
Mildelig smiler han med Munden,
ser saa føjelig ud af Øje,
selv om den Onde bor bag Læben,
og bag hans Mund sig Døden dølger.
Snart faar du prøve, du Stakkel, 239
Svigerfaders benede Kæbe, 241
Svigermoders stenhaarde Tunge,
Svogerens iskolde Tale,
Svigerindens Kasten med Nakken.
Lille Pige, hør hvad jeg siger,
hør hvad jeg siger og taler:
Du var jo Blomsten her i Hjemmet,
du var en Fryd i Fædregaarden,
Fader kaldte dig Maanelue,
Moder, hun nævned dig Solskin, 250
Bølgeglans din Broder dig kaldte,
lille blaa Dug sagde Søster;
bort til en anden Gaard du farer,
under en fremmed Moders Opsyn,
Svigerfader skælder dig Trunte, 259
Svigermoder for Skrammelslæde,
Trappetrin vil din Svoger sige,
Svigerinden dit usle Kvindfolk.
Græd, ja græd nu, Jomfrulille, 345
græd af Hjærtens Grund, naar du græder,
Taarer fælde du, Nævefulde,
Haandfuldevis af Vemods Vande,
tunge Draaber i Faders Gaarde,
Damme græde du paa hans Gulve! 350

Græder du ej nu i Sorgens Time, XXII 353
faar du nok græde, naar du kommer
eengang igen til Fædrehjemmet,
naar du finder din gamle Fader
kvalt af Røg i Badstuerummet,
død med sin Badekost i Favnen.
Græd, ja græd nu, Jomfrulille,
græd af Hjærtens Grund, naar du græder! 360
Græder du ej nu i Graadens Time,
faar du nok græde, naar du kommer
engang igen til Moderhjemmet,
naar du finder din gamle Moder
segnet i Hjørnet af sin Kvægstald,
død med et Knippe Straa i Favnen.«

Og den stakkels Pige sukked, 383
sukked dybt og tungt hun aanded,
og hun gav sig til at græde,
brast i voldsom Graad og Klage:
»Stakkels Moder, heller skulde, 423
heller skulde du som mig died, 425
svøbt i Svøbet Stubbe fra Marken, 427
tvættet de Stene smaa fra Marken
end at tvætte denne din Datter,
end at svøbe din væne Pige, 430
fostre hende til store Sorger,
Sindets aller bitreste Kummer!«

Sang et Barn fra Stuegulvet, 449
liden Purk fra Pladsen ved Ovnen:
»Hvorfor vil den Jomfru græde,
hvorfor vil hun sørge saa bittert?
Lad du Hesten om at gruble,
lad Vallakken sørge, den sorte:
Hesten ejer et bedre Hoved, 457
bedre Hoved, haardere Knokler;

sej og stærk sin Hals den krummer, XXII
Kroppen flere Kræfter rummer. 460
Ingen Ting at græde over,
ingen Skæl at sørge saa bittert!
Om du blot vil se til Siden, 469
staar jo din Brudgom klods op ad dig, 471
rødmosset Mand ved din Side —
god er Manden, god er hans Fole,
seks af Sommerens gyldne Gøge, 479
gynger sig glad paa hans Kumte,
blaa Smaafugle, syv i Tallet,
kukker kønt paa Kanten af Slæden.
Ikke gaar du til det værre, 485
men du gaar at faa det bedre:
Ved en sikker Plovmands Side,
under trolig Pløjers Tæppe,
Bryst mod Bryst med Brødets Bryder,
Favn mod Favn med Fiskersvenden, 490
ind til Elsdyrskyttens Arne,
ind i Bjørneskyttens Badstu.
Gæv og god er den Svend du vinder,
modigste Mand iblandt Helte,
ledig ligger ikke hans Bue,
Koggeret glemmes ej paa Knagen,
hjemme ligger ikke hans Hunde,
ikke paa Halm hans Hvalpe blunde.
Trende Gange dette Foraar,
i den aarle Morgentime 500
vaagned han op ved sit Vagtblus,
rejste sig op fra Granrislejet;
trende Gange dette Foraar
drev der Morgendugg paa hans Pande,
kæmmed Granens Grene hans Hoved,
børsted Birkens Kviste hans Legem.«

Bruden formanes.

Gode Raad staar nu til at gives, XXIII 1
nu skal Bruden undervises;
hvem skal gode Raad hende give,
hvem skal undervise Pigen?
Osmotar, den fyldige Frue,
Kalevatar, den favre Jomfru,
hun skal gode Raad hende give,
hun skal nu Søster undervise.
Disse Ord hun derved ytred, 13
disse Taler frem hun førte:

»Hør, o Brud, min egen Søster,
lille Blad, min Kæledægge,
husk, naar du nu fra Gaarden farer, 35
alle dine andre Ejendele —
disse tre lad blive derhjemme:
dine Drømme midt paa Dagen,
din Kærmoders milde Tale,
samt det friske Smør fra Kærnen! 40
Hele Flyttegodset du huske,
glem dog hjemme din Drømmeransel,
smid paa Bænken de muntre Sange, 45
glem de glade Viser i Vindvet,
glem ved Fejekosten din Mødom,
kast din Kaadhed paa Sengekanten,
dine onde Vaner ved Ovnen,
al din Træghed paa Stuegulvet! 50
Nu skal nye Skikke nemmes 55
og den gamle Skik forglemmes.
Hjærte Fader maa forglemmes,
Hjærte Svigerfader nemmes,
mere dybt du skal dig bøje
og din Tale vakkert føje. 60
Hjærte Moder maa forglemmes, 63
Hjærte Svigermoder nemmes,

mere dybt du skal dig bøje XXIII
og din Tale vakkert føje.
Er end Gubben en Ulv i Krogen, 91
Konen som en Vildbjørn i Vraaen,
er din Svoger en Snog paa Tærsklen,
Svigerinden et Søm i Gaarden:
Lige saa højt du dem ophøje,
endnu mere dybt du dig bøje,
end i fordums Tid hos din Moder,
end i Faders Stuer i Hjemmet
du for din Fader dig bøjed
og din Moder du højt ophøjed. 100

Stræb at stedse du kan holde
frisk dit Hoved, fast dit Hjærte,
altid klare dine Tanker,
altid stærk og jævn Forstanden!
Aarle lad dit Øre lytte, 107
saa du hører Hanen gale:
Første Gang naar Hanen galer —
før den atter hæver Stemmen, — 110
er det de Unges Virketime,
men de Gamles Hviletime.
En Stump Flintesten du finde 137
eller søg en Smule Fyrsvamp,
hastelig skaffe du Flamme,
tænde du Ild i Tjærestikke; 140
rend saa ud at rense Stalden,
skynd dig ud at fodre Kvæget;
Svigermoders Kvie brøler,
Svigerfaders Fole vrinsker,
Svogers Ko i Bindslet trækker,
Svigerindens Kalv, den klynker
efter den som Høet henter,
fodrer dem med Kløverfoder.
Køerne mætte du mildelig, 151
Faarenes Flok saa blidelig,

ikke du skælde paa Svinene, XXIII 157
ikke du sparke til Grisene.
Und dig ingen Ro i Stalden, 161
intet Hvil i Faarefolden,
skynd dig derfra straks tilbage, 165
far som et Fygevejr i Stuen:
Dær ligger Barnet og græder,
svøbt i Dække den spæde Lille,
Stakkels Barn, det kan ikke sige,
maalløs mægter jo ej at melde 170
om det fryser eller det sulter,
eller om andet er i Vejen,
førend dets Kære vil komme,
før det hører sin Moders Stemme.
Naar du stiger ind i Stuen,
stig som Fjerdemand i Stuen:
Strippe fuld af Vand i Haanden,
Badekosten under Armen,
Fyrreblus imellem Tænder,
selv faar du være den fjerde. 180

Lille Pige, hør hvad jeg siger, 213
hør hvad jeg siger og taler:
Rend ikke rundt uden Kjole,
ej uden Særk afsted du sluske,
løb ej omkring uden Linned,
sjok ikke om uden Skotøj:
Ellers kan din Brudgom vredes,
kan din unge Mand sig ærgre. 220
Agt paa disse som jeg nævner:
Rønnens Grene som gror i Gaarden!
Hellig er hver Røn paa Gaarden,
hellig er hver Gren paa Rønnen,
helligt Løvet paa Grenene,
men deres Bær dog aller helligst —
hvormed den Jomfru skal raades,
Søsterlille skal undervises

til sin unge Brudgoms Bedste, XXIII
efter Ægtemandens Hjærte. 230

Kommer der en Gæst i Gaarde, 413
byd da Gæsten straks til Sæde, 419
mæt ham saa med Ord saa længe 421
indtil Maden bliver færdig.
Gaar han atter ud af Gaarden,
siger jer Farvel og vandrer,
skal du ej ledsage Gæsten
ud igennem Yderdøren:
Ellers kan din Brudgom vredes,
Manden blive mørk i Sindet.
Om du en Gang faar Lyst og Længsel,
efter selv at vandre til Bygden, 430
bed om Lov forinden du farer,
spørg om Forlov at gaa til Gilde;
pas saa paa, medens dær du dvæler,
før bestandig fornuftig Tale,
aldrig din egen Gaard du dadle,
nedsæt ikke din Svigermoder!
Spørger dig dær de unge Koner:
»Faar du Smør hos din Svigermoder 439
saadan som hos din Mor i Hjemmet?«
sige du altid, ja det faar du, 443
Smør du smager, Sløvfulde faar du —
selv om du faar een Gang hver Sommer.

Naar fra denne Gaard du drager 449
og til Mandens Gaard du farer,
glem dog ej din egen Moder,
lad dog aldrig haant om hende!
Det var din Moder som dig fostred,
hendes dejlige Bryst dig died,
mangen Nat har hun siddet søvnløs, 457
mangt et Maaltid sprang hun over,

mens hun vaaged ved din Vugge, XXIII
mens hun sysled om sin Lille.« 460

Brudgommen formanes. Opbrud.

Nu har vi undervist den Jomfru, XXIV 1
nu er Bruden rettelig raadet:
endnu taler jeg til min Broder,
til vor Brudgom jeg mundtlig mæler:

»Brudgom, dyrebare Broder,
bedre selv end egen Broder,
tak du nu din gode Lykke, 13
godt du nemmed, godt du bjærged, 16
godt din Skaber dig forundte,
godt den Naaderige gav dig!
Tak fremdeles Brudens Fader,
endnu mere hendes Moder, 20
som har slig en Pige vugget,
saadan dygtig Brud dig fostret.
Ikke bør du sætte din elskte, 105
ikke bør du jage din Jomfru
hen i Krogen at kukkelure,
hen i Stuehjørnet at sysle:
Hjemme paa sin Faders Gaarde,
fordum i sin Moders Stuer 110
sad hun altid ved et Vindu 113
eller gynged midt paa Gulvet
som sin Faders Fryd i Kvælden,
Moders Kælebarn ved Morgen.
Brudgom, dyrebare Broder, 137
denne Kylling maa du ikke,
denne vor Gæsling maa du ikke
lade græde Længselstaarer! 140
Bliver hendes Hjærte tungt af Kummer,

skulde den Jomfru svarlig længes, XXIV
faar du spænde Folen i Skagler
eller den hvide Hest i Sele,
bring din Jomfru hjem til sin Fader,
hjem til sin kære Moders Stuer!

Tillad ej din Moder at prygle 201
eller din Fader at skælde,
ingen fremmed Gæst at forfølge,
ingen anden Husstand at haane
hende du trende Aar har ønsket 209
og med ømme Ord har begæret!
Raad, o Brudgom, denne Jomfru,
lær din Abild, som du elsker,
raad, naar I ligger paa Lejet,
lær, naar I dvæler bag Døren,
Aaret igennem begge Steder;
første Aar med dit Ord du dadle,
andet Aar med Blik af dit Øje
og med Tramp af din Fod det tredje!
Men om ej hun agter dette,
endnu ikke vil dig lyde, 220
tag en Vaand fra Vidjekrattet, 231
Birkeskud fra Dalens Skove,
bær dem hjem bag Kappefligen —
ingen anden Gaard det ane! —
viis saa Vaanden frem for din Jomfru,
hød dermed, men hugg dog ikke.
Agter hun endnu ej dette,
har hun ikke Lyst at lyde,
lær den Jomfrulil med Vaanden,
raad hende ret med Birkegrenen, 240
lær i firevægget Længe,
raad i Rum med tættet Sprække,
aldrig du paa Engen ave,
ej paa Agerfuren fugtle:

Buldret høres let til Bygden, XXIV
Kvindens Graad til Nabogaarden. 247
Hugg alene hendes Hærder, 249
bank paa Bagen, naar du banker,
aldrig du i Øjet svirpe,
aldrig du ved Øret røre!
Let hun en Bule fik i Panden,
let et Blaabær over Øjet,
og saa kunde Svogren spørge,
hendes Svigerfader tænke,
Bygdens Pløjekarle kigge,
Bygdens Møer i Latter briste:
»Mon hun har været i Krigen,
mon hun er sluppet i Slagsmaal, 260
eller har Ulven revet hende,
Skovens Bamse mon basket hende,
eller har hun en Ulv til Brudgom,
har hun en Bjørn til Ægtefælle?«

Laa der en Gubbe over Ovnen,
Landstryger ved Arnestedet;
mæled Gubben oppe fra Ovnen,
Landstryger ved Arnestedet:
»Ikke skal du, stakkels Brudgom,
føje dig efter Kvindeluner, 270
Kvindeluner, Lærketoner,
som jeg svage Svend har gjort det.
Kød jeg købte, Brød jeg købte,
Øl jeg købte, Smør jeg købte,
købte Fisk i alle Arter,
Søbemad i mange Sorter;
Øl jeg fik fra egne Lande,
Hvedemel fra fjærne Strande.
Ingen venlig Viv jeg vandt mig,
fik mig ingen høvisk Hustru: 280
Naar min Viv kom ind i min Stue,
kom hun at rive mig i Haaret,

vrænged i Vrede med sit Ansigt, XXIV
rasende rulled hendes Øjne,
stedse hvæsed hun op i Vrede,
taled altid i Had og Harme;
Pukkelryg saa raabte hun til mig,
klodset Huggeblok hun mig skældte.
Men jeg mindedes et Middel,
vidste vel en Vej at vælge: 290
Naar en Birkekæp jeg kvisted,
for sin kære Ven hun kæled;
naar en Enegren jeg glatted,
faldt hun for sin Fugl til Fode;
fik hun en Pilekæp at føle,
kærligt sig om min Hals hun klynged.«

Sukked da den stakkels Pige,
dybt hun sukked, tungt hun aanded;
og i sagte Graad hun brister,
taler saa det Ord og siger: 300
»Ak hvordan, naar nu vi skilles, 327
og afsted jeg Stakkel farer,
takker jeg vel for Modermælken
og for al min Faders Godhed? 330
Nu maa du, min gode Fader, 347
nu maa du, o Moder milde,
ikke tage jer til Hjærte, 351
ikke bære Sorg i Sinde,
om jeg gaar til andre Lande,
farer ud i Verden vide:
Skinner dog vel vor Skabers Sollys,
vistnok lyser Vorherres Maane
ogsaa andre Steder i Verden, 360
ikke blot i Fædrenegaarden,
dær hvor jeg selv blev født og baaren!
Alle Farvel jeg nu byder, 455
Marker og bær-rige Skove,
Blomster smaa som ved Sti sig breder,

Lyngen som gror paa golde Heder, XXIV
Søer med hundred Øer mellem Strømme,
dybe Sunde hvor Fiske svømme, 460
skønne Bakker hvor Graner bygge,
dulgte Dale hvor Birke skygge.«

Det var Smeden Ilmarinen,
trak nu Pigen op i Slæden,
slog den raske Hest med Svøben,
frem han farer, saa det rasler: 499
Hingsten løber, Færden lider, 519
Dagen svinder, Vejen kortes;
paa den tredje Dag omsider,
henad Kvæld, da Solen synker,
kommer Smedens Hjem til Syne,
Ilmas skønne Gaarde skimtes,
Røgen hvirvled op fra Gaarden, 527
hæved sig højt imod Skyen.

Snogeøllet; Tvekampen og Flugten.

Ahti, den unge, boed paa Holmen, XXVI 1
fjærnt ved en Krog af Kaukoniemi,
gik og pløjed ude paa Marken,
fured sin Agerjord med Ploven;
Ahti ejer saa skarpe Ører,
grant og nøje han alting hører.
Bæres til ham Bulder fra Bygden,
Larm fra Landet hinsides Søen,
Lyd af Fodtrin hen over Isen,
Kælkers Knirken hen over Heden. 10
Rinder ham da i Hu en Tanke,
Anelse griber da hans Hjærne:
Det er Pohja der holder Bryllup,
det er den skjulte Skares Gilde!
Vred han Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk;
Blodet strømmed, helt stygt at skue,
bort fra den stakkels Kaukos Kinder.
Pløjemarken lod han da ligge,
midt paa Marken han afbrød Furen, 20
stiger fra Jorden op paa Hesten,
rider hjem til sin kære Moder. 23

»O min Moder, gamle Kvinde, XXVI 27
sæt i Skynding Mad paa Bordet,
saa den sultne Svend kan spise,
graadig Mand et Maaltid sluge; 30
hed saa brat en Badstu til mig,
for at Svenden kan sig skylle, 33
Bejlerhelten kan sig bade:
Jeg vil op til Pohjafesten, 69
op til den skjulte Skares Gilde.«

Moderen forbød sin Søn det, 75
og hans Viv sin Mand vil raade,
tvende Kvinder raaded fra det,
tre Naturens Døtre nægted.
Sagde til sin Søn hans Moder, 81
til sit Barn den gamle talte:
»Gaa dog ikke, Sønnelille,
Sønnelille, Kaukolille,
du er ikke bleven buden, 87
du blir sagtens ikke savnet!«
Det var muntre Lemminkäinen,
taled han det Ord og sagde: 90
»Kryster-karle kommer budne,
uindbudne gaar de gæve;
her jeg har en evig Adgang,
ejer her en stadig Adkomst:
i mit Sværd med flammende Klinge,
stærke Staal, hvoraf Gnister springe.«
Mæled Lemminkäinens Moder: 115
»Drag til Minde, Søn, hvad jeg siger, 315
kommer du til Pohjolas Stuer:
Højen er fuld af Gærdestaver,
Gaarden er fuld af lange Stolper,
sidder paa hver et Mandehoved, 319
een af de Stolper mangler sit Hoved,
og paa denne sidste Stolpe
Søn, vil man dit Hoved stikke.«

Mæled muntre Lemminkäinen: XXVI
»Saadant ænser Helten ikke, 329
viger ej mindste Mon af Vejen.
Bring mig blot min Brynjetrøje,
mine gamle Orlogsklæder;
selv jeg Faders Sværd vil hente,
længe har det hængt i Kulden, 335
gæmtes i et skummelt Gæmme,
hvor det græd i alle Dage,
hvor det længtes efter sin Bærer.«
Drog han da paa sin Brynjetrøje,
tog sin Faders ældgamle Klinge, 341
Faders trolige Fejdefælle;
jager saa Sværdet ned i Gulvet,
stikker sit Staal i Bræddetiljen:
Klingen krummed sig lindt i Haanden,
ret som den smidige Hægkvist
eller Enebærbusken bøjes.
Bort farer nu Lemminkäinen, 419
sidder i Slæden bag Hingsten.

Nu skal meldes og fortælles XXVII 7
hvordan muntre Lemminkäinen 9
kom til Pohjahjemmets Stuer, 11
skønt ej buden did til Bryllup. 13
Det var muntre Lemminkäinen, 15
raske Skælm med de røde Kinder,
straks da han stiger i Stuen,
træder han frem til midt paa Gulvet:
Gynged da Gulvets Lindebrædder,
drøned de Fjed i Fyrrehuset. 20
Sagde muntre Lemminkäinen,
selv han ytred sig og mæled:

»Hil mig selv, der hid er kommen, XXVII
hil den Svend der hilser paa Jer!
Hør mig nu, du Pohjas Husbond,
findes der vel her paa Gaarden
Byg til at bide, for Hingsten,
Øl til at drikke, for Manden?«
Det var Pohjahjemmets Husbond,
sidder midt for Bordet, det brede: 30
»Vistnok findes der her paa Gaarden 33
Plads derude, hvor Hingst kan sættes,
heller ikke skal dig formenes,
om du skikker dig sømmeligt,
Sted at staa, nede ved Døren,
midt i Døren, ret under Bjælken,
henne mellem tvende Kedler,
mellem trende Grydekroge.« 40
Men den muntre Lemminkäinen
rev og sled i sin sorte Haardusk:
»Pokker skulde komme til jer 45
for at faa sin Plads ved Døren
og jer grimme Sod at gnide,
skrabe paa jer skidne Gryde!«
Længere fremad han stiger, 61
haster hen til Enden af Bordet,
sætter sig til Rette paa Sædet,
øverst oppe paa Fyrrebænken:
Sædet, det knaged under ham,
fyrretømrede Bænk sig bøjed.

Sagde muntre Lemminkäinen:
»Velseet Gæst er jeg vistnok ikke,
siden man intet Øl vil bringe
Gæsten der kommer i Gaarde.« 70
Ilpotar, den gode Frue,
taled da det Ord og sagde:
»Bagt er ikke Hvedebrødet, 79
kogt er ikke Suppekødet;

du skulde kommet een Nat forud XXVII
eller een Dag længer henne!«
Men den muntre Lemminkäinen
vred sin Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk,
tog saa til Orde selv og sagde:
»Altsaa Maden er alt fortæret,
Bryllup er drukket, Gildet har været,
alle Kander baaret i Bunke, 91
alle Stobe stillet i Stabler!
Hør du Pohjahjemmets Frue,
Pimentolas Hugtandkælling:
som en Heks har du holdt Højtid,
budt til Gilde som en Tæve,
skikked Bud til alle Sider, 99
Bydemænd til otte Hjørner,
kaldte fattig, kaldte ringe,
kaldte Lømler, kaldte Slyngler,
alle magre Husmænd bød du,
Karle klædt i snæver Kaftan,
alle Folk du bød til Bryllup —
mig alene bød du ikke!
Er jeg ikke Lemminkäinen, 115
ikke Gæsten, velberømmet,
siden man ikke bringer Øllet,
sætter Gryden over Ilden,
kommer Kød i Kogegryde,
lækkert Svinekød, ett Lispund, 120
at jeg æde kan og drikke,
nu da min Rejses Maal jeg naaed?«

Ilpotar, den gode Frue,
hun til Orde tog og sagde:
»Hør du bitte liden Tærne,
Træl som tjener flinkt og gærne,
kom da Kød i Kogegryde
og bring Øl herind til Gæsten!«

Tosset Tøs, den lille Tærne, XXVII
ringest Mø, der renser Fade, 130
skurer Skeer og skraber Sløve, 131-2
kom da Kød i Kogegryde:
Knokler fra Kød, og Fiskeho'der,
gamle grimme Roestilke,
et Par haarde Rugbrødsskorper,
stilled frem et Stob med Øllet,
Kandefuld af uslest Kalja,
det skal Lemminkäinen suge,
det skal Gæsten graadig sluge. 140
Lemminkäinen, let i Sindet, 145
ned i Drikkestobet stirrer:
Larver ligger dær paa Bunden,
Orme svømmer midt i Stobet,
Kryb ved Bægerranden kryber,
Øgler smutter om i Mængde. 150
Siger muntre Lemminkäinen,
skriger skønne Kaukomieli:
»Gavens Givere, gaa til Helved,
Øllets Ødere, far i Døden,
endnu førend Maanen sig hæver,
førend denne Dag er til Ende!
Øllet dog ned i Hals faar glide, 161
Skrabet kan jeg paa Jorden smide.«
Trak han en Krog af Trøjelommen, 167
og han meder med den i Øllet: 170
Hundred sorte Kryb gaar paa Krogen, 173
tusendevis af Tudser tog han,
smed dem paa Jord, at pryde Jorden,
kyled dem alle ned paa Gulvet,
svælged Øllet selv paa sin Sundhed, 181
mørken Mjød for at muntre Sindet,
taled saa selv det Ord og sagde:
»Velseet Gæst er jeg vistnok ikke,
siden man intet Øl vil bringe,
ingen ædlere Drikkevare;

hør da, du Søn af Pohjalainen, XXVII 201
Husbonde selv i Pohjola,
kan jeg da her faa Øl at købe,
bringer I mig et Bæger for Penge?«

Det var Pohjahjemmets Husbond,
gribes nu af Nag og græmmes,
gribes grumt af Harm og Vrede,
kvæder frem en Dam paa Gulvet
foran Lemminkäinens Fødder,
taler saa det Ord og siger: 210
»Dær er en Dam, hvor du kan drikke,
dær er en Bæk, hvor du kan bælge.«
Uforknyt var Lemminkäinen,
taled selv det Ord og sagde:
»Jeg er ingen Kalv blandt Kvinder,
intet Stykke Kvæg med Hale,
som maa bælge Vand af Bække,
labe det af lave Damme.«
Kaared sig da selv til Kogler,
skikked sig da selv til Sanger, 220
kvad han frem en Tyr paa Gulvet,
vældig gyldenhornet Okse;
denne slubred Dammen i sig,
bælged Bækken til sin Gammen.
Pohjamanden, lang af Legem,
af sin Mund en Ulv han kogled,
Ulven kvad han ud paa Gulvet
for den fede Tyr at dræbe.
Lemminkäinen, let i Sindet,
sang da frem en snehvid Hare 230
til at trippe frem paa Gulvet,
hen for Ulvens Gab at hoppe.
Sagde Pohjahjemmets Husbond, 257
selv han ytred sig og mæled:
»Gildet bliver nok bare værre,
indtil de Gæster bliver færre. 260

Værten til Laden, Gæsten paa Gaden XXVII
selv fra gladeste Drikkegilde!
Pak dig saa bort, du Djævels Afskum,
fly fra hele Menneskeslægten,
hast nu bort til dit Hus, du Padde,
jag til dit eget Hjem, du frække!«
Mæled muntre Lemminkäinen,
sagde skønne Kaukomieli:
»Ingen Svend du faar ved din Sværgen,
ingen Svende, selv nok saa svage, 270
til at rejse sig op fra Sædet,
til at flytte sig ud af Stedet.«
Det var Pohjahjemmets Husbond,
Sværdet han snapped fra Væggen,
rykked sin Flammeklinge til sig,
taled saa selv det Ord og sagde:
»Hør nu, Ahti Saarelainen
eller skønne Kaukomieli,
lad os maale vore Glavind,
lad os prøve vore Klinger, 280
om min Glavind er den bedste
eller Ahti Saarelainens!«
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Bliver Gildet dog ikke bedre,
lad os da maale, lad os da prøve
hvem der har den hidsigste Klinge!«

Og de maaled, og de prøved, 299
prøved deres Glavinds Længde;
var da Pohjaherrens Klinge
saadan liden Smule længer
som den sorte Rand paa Neglen,
halve Led af Lillefingren.
Sagde Ahti Saarelainen,
mæled skønne Kaukomieli:
»Du har dær den længste Klinge,
første Hugg faar du da hugge.«

Det var Pohjahjemmets Husbond, XXVII
svang sit Sværd og lod det svirre, 310
retted det ned mod Ahtis Isse,
retted det ned — ramte ham ikke:
Sværdet bed sig fast i Bjælken,
hugg med Klang i Karmen paa Døren.
Sagde Ahti Saarelainen, 317
mæled skønne Kaukomieli:
»Hvad har dog Bjælkerne gjort dig,
hvad for ondt har dog Karmen øvet, 320
siden du sigter mod Bjælken,
lader Sværdet klapre mod Karmen.
Hør nu, du Søn af Pohjolainen,
Husbonde selv i Pohjola,
brydsomt er at strides i Stue,
slaas hvor Kvinder faar det at skue;
skænder vi dog din Hal den skønne,
søler dit Gulv med Blodets Strømme;
bedre passer Blodet i Gaarden, 333
mere vakkert paa hvide Snelag.«
Ud paa Gaarden da gik de begge,
skaffed sig dær et Skind af en Okse,
bredte det ud paa hans Gaardsplads,
saa at begge kan staa paa Skindet.
Sagde Ahti Saarelainen:
»Hør en Gang, du Søn af Pohja, 340
Klingen din var jo den længste,
og du kan vist trænge til den, 343
før vi skilles fra hinanden,
hugg da først, du Søn af Pohja!« 346
Først hugged da Pohjasønnen,
hugged een og tvende Gange,
ud en tredje Gang han langed; 350
men han rammer ikke rigtigt,
ja han strejfer ikke Kødet,
ridser ej en Gang i Huden.
Sagde Ahti Saarelainen,

mæled skønne Kaukomieli: XXVII
»Lad saa mig en Gang forsøge,
nu staar det til mig at prøve!«
Men det var Pohjahjemmets Husbond,
ænsed aldeles ikke dette,
stadig hugged han, helmed ikke,
sigted stadig, ramte blot ikke. 360
Lue spruded grumme Glavind,
Ild for Sanding foer af Sværdet
ført af Lemminkäinens Næve,
langt af Gaarde lyste Glansen;
hastigt lyned det paa Halsen
af den lange Søn af Pohja.
Sagde skønne Kaukomieli:
»Hør, du Pohjahjemmets Husbond,
nu er din Hals, du Skælm, at skue
rød som Morgenrødens Lue!« 370
Det var da Pohjahjemmets Husbond, 372
ned imod Halsen sin han skæved,
det var den muntre Lemminkäinen, 375
hugg i Hast et Hugg med sin Klinge,
endnu en Gang et Slag han driver,
hugged Hovedet fra hans Hærder, 380
svirped Hovedknubben af Halsen,
som en Roe fra Stilken mejes
eller et Aks af sin Stængel.
Hundred Staver stander paa Højen, 389
tusend lange Stolper i Gaarden,
hundred Hoveder staar paa Staver,
een alene har intet Hoved.
Det var den muntre Lemminkäinen,
tog den høje Husbondes Hoved,
samled op hans Skalle fra Gaarden,
stilled den øverst op paa Stolpen.
Ahti Saarelainen derpaa
stiger ind i Pohjas Stue: 399
»Hid med Vand, du slette Tærne, 401

lad mig tvætte mine Hænder XXVII
for din fule Husbonds Fraade,
Blodet fra din onde Herre.«
Det var Pohjas gamle Kvinde,
grebes nu af Had og Harme,
kogled nu Mænd med Sværd ved Bælte,
kogled hundred væbnede Helte 409
frem for at fælde Lemminkäinen, 411
skille Kaukos Skalle fra Kroppen.

Nu var det lidt større Vaande, 415
blev lidt ængstende for Ahti
længer dær i Gaard at dvæle,
slaa sig ned i Mag og Hvile
dær ved Pohjagæstebuddet,
dær ved den skjulte Skares Gilde. 420

Det var Ahti Saarelainen, XXVIII 1
skyndte han sig nu at flygte 3
bort fra Pohjola, det mørke, 5
Sariolas Gaard, den stærke;
foer som et Fygevejr af Stuen,
ret som en Røg ud over Gaarden.
Da han over Gaarden er kommen, 11
vender han sig og ser omkring sig,
søger efter Hingsten han ejed:
Øjner ikke den Hingst han ejed,
ser kun en Sten ved Agrens Ende,
ser kun en Pil ved Pløjefuren.
Hvad er her for ham at gøre;
hvo skal raade ham det rette?
Bulder høres alt fra Byen, 23
Gny fra Nabogaarden lyder,

Vaaben glimter over Vejen, XXVIII
Øjne stirrer gennem Vindver.
Maatte da muntre Lemminkäinen
skabe sig om til anden Skabning, 29
hastigt maatte han ændre Hammen,
løfted sig som en Ørn i Luften.
Frem han flagred paa sine Vinger, 47
graahvid Høg øjner han bagved, 49
Høgens Øjne lyser som Lue —
ret som var det Pohjolasønnen,
Pohjahjemmets forrige Husbond.
Tog da Høgen graa til Orde:
»Haa haa, lille Broder Ahti,
husker du end vor fordums Fejde,
mindes du mægtig Mandejævning?«
Sagde Ahti Saarelainen,
mæled skønne Kaukomieli:
»Hør mig Høg, min lille Flyver,
styr din Kaas igen mod Hjemmet! 60
Sig saa dær, naar did du kommer,
op til Pohjola, det mørke:
Ondt er at nappe Ørn med Næve,
klemme med Kløer en fjedret Flyver.«
Straks derefter naaer han Hjemmet,
kommer til sin kære Moder,
med sørgmodig Mund og Mine,
med et mørkt og sorgfuldt Hjærte.

Sagde Lemminkäinens Moder: 123
»Sig, hvad fejler du, Sønnelille?
Har vel en Hændelse mødt dig
paa din Rejse til Pohjahjemmet?
Eller har du efter Maden,
altfor megen Mad og Drikke,
nu i Nat da du laa paa Lejet,
drømt forunderlige Drømme?« 130

Men den muntre Lemminkäinen XXVIII
taled disse Ord og sagde:
»Det kan en gammel Kælling gøre,
sysle med sine Nattesyner!
Mindes jeg nok de natlige Drømme —
bedre d e m, jeg drømte ved Dagen.
O min Moder, du gamle Kvinde,
pak nu Rejsekost i min Pose!
Stunden er kommen for Svenden, 141
da han maa fly sin kære Hjemstavn: 143
Helte sliber nu deres Klinger, 145
hvæsser Spydenes Odde mod mig:
Jeg har fældet Pohjolasønnen, 159
selve Pohjolagaardens Husbond.«
Men hans Moder tog til Orde, 165
til sit Barn den gamle talte:
»Har jeg ikke sagt dig det forud?
Visselig har jeg dig varet;
du kunde b l e v e t — som du burde, — 171
levet her i din Moders Stuer,
saa var der ingen Krige kommet, 175
saa var der ingen Ufred timet.
Dog jeg veed et Sted paa Jorden, 251
hvor en Udaadsmand kan fjæles; 253
ingen det skænder, ingen det brænder, 257
ikke til svungne Sværd det kender.
Tag du din Faders gamle Fartøj, 279
drag saa did og dvæl i det dulgte,
hen over Have ni du fare
ud til en Holm i Havets Midte! 283
Fordum fjæled sig dær din Fader 285
under de haarde Fejdetider. 288
Dølg dig saa dær et Aar og tvende, 291
kom i det tredje Aar tilbage
hjem til Faders hjemlige Stuer,
ind til Forældregaardens Baadstrand!«

Vugged de Vinde hans Snække, XXIX 43
Havets Bølge drev Baaden fremad
over Vandenes Ryg, den brede,
over Fjordenes frie Flade;
tvende Maaneders Tid han gynger,
næsten tredje Maaned til Ende.
Oddens unge Piger sidder
ved den dybblaa Havbugts Strande 50
og de vender sig og retter
Blikket mod de blanke Vande;
een da bied paa sin Broder,
atter een sin Fader vented,
den dog bied først for Alvor
som sin bolde Brudgom vented.
Kommer da Kauko til Syne,
fjærnt over Bølgen øjnes Baaden,
blot som en liden Sky den skimtes
midt imellem Havet og Himlen. 60

Vinden vifter ind mod Sejlet, 73
Bølgen skyder Baaden fremad;
snart den muntre Lemminkäinen
lægger ind til Land ved Holmen.
Sagde, da han did var kommen: 79
»Har I Rum i Holmelandet,
har I Plads paa Holmens Marker,
at en Baad paa Land faar drages,
Skuden skydes op paa det tørre?«
Svared Øens Møer og sagde:
ytred Oddens unge Piger:
»Vist er der Rum i Holmelandet,
nok af Plads paa Holmens Marker,
rummelige Havne har vi, 91
hver en Vej er fuld af Ruller,
kom du end med hundred Baade,
strøg du hid med tusend Snækker.«

Trak da muntre Lemminkäinen XXIX
Baaden fra Vandet op paa Stranden,
skød sin Skude paa Tømmerruller,
tog saa til Orde selv og sagde:
»Har I Rum i Holmelandet,
har I Plads paa Holmens Marker, 100
liden Krog i Birkekrattet 119
og en Smule Jord i Skoven,
hvor jeg Svedjebrand faar tænde,
Skov til Agerjord faar brænde?«
Svared Øens Møer og sagde:
ytred Oddens unge Piger:
»Ikke har vi Rum paa Holmen,
ingen Plads paa Holmens Marker,
intet Rum, din Ryg kan dække,
ej saa meget som en Skæppe,
hvor du Svedjebrand faar tænde,
Skov til Agerjord faar brænde: 130
Holmens Land er delt i Stykker,
Marken maalt i mange Stumper,
loddet bort er hvert et Vænge,
delt paa Tinge Mark og Enge.«
Mæled muntre Lemminkäinen,
spurgte skønne Kaukomieli:
»Har I Rum paa Holmelandet,
har I Plads paa Holmens Marker,
Plads for mig, at jeg kan synge,
kvæde mine lange Viser? 140
Lyden alt bag Læben smælter,
Ordet gror bag mine Tænder.«
Svared Øens Møer og sagde,
ytred Oddens unge Piger:
»Vist er her Rum i Holmelandet,
nok af Plads paa Holmens Marker,
Plads for dig, at du kan synge,
kvæde dine vakre Viser,

Lunde nok, hvor du kan lege, XXIX
aaben Mark, hvor du kan danse.« 150

Det var den muntre Lemminkäinen,
skikked sig dær til at synge,
synger Sandet ved Hav til Perler, 167
kogler Strandens Sten, saa den glimter,
Træet i rødlig Pragt han pryder,
gyldent Skær over Blomst han gyder. 170
Atter kvad nu Lemminkäinen,
kvad en Brønd i Gaardens Midte,
kvad et gyldent Laag paa Brønden,
gyldent Øsekar paa Laaget,
deraf kan de Brødre drikke,
Søstre tvætte deres Aasyn.
Kvad tilsidst en Dam paa Marken,
Ænder blaa i Dam at svømme,
gav de Ænder gylden Tinding,
Sølverhoved, Tæer af Kobber. 180
Øens Møer de studser saare,
Oddens unge Piger undres
over Lemminkäinens Sange,
Heltens høje Kunst og Evne.

Og den muntre Lemminkäinen 223
gik sin Gang igennem Bygden
i de glade Møers Skare,
i de lokkefavres Følge;
hvor sit Hoved hen han vender,
trykkes ham et Kys paa Munden,
hvor han rækker sine Hænder,
faar han straks et hastigt Haandtryk. 230
Gik han sin Gang til Nattegilder
selv i nok saa mørke Nætter;
ikke fandtes den By paa Holmen,
hvor ej Gaarde ti var bygte,

ikke fandtes den Gaard i Byen, XXIX
hvor ej Piger ti var til Huse,
ikke fandtes i Gaard den Pige,
ingen Moders Barn over Øen,
ved hvis Side han ikke hviled,
i hvis Arme han ikke tynged. 240
Muntre Lemminkäinen leved 247
veltilfreds paa denne Maade
trende Somres Tid til Ende
dær i Holmens brede Byer, 250
glæded alle Møer paa Øen
og fornøjed alle Enker;
ufornøjet blev tilbage
kun een stakkels gammel Jomfru
yderst paa den lange Odde,
i den tiende By paa Holmen.
Alt var det hans Agt at fare,
vende hjem til egne Lande:
Kom den stakkels gamle Jomfru,
tog til Orde, saa hun talte: 266
»Lille Kauko, Ven du vakre,
om du ikke mig vil mindes,
skal jeg, naar du skilles fra os,
styre mod en Sten din Skude.«
Og en skønne Dag det skete, 269
Ahti tog sig for at vaagne 271
førend Maanen, førend Hanen,
vandred gennem alle Byer, 275
ogsaa denne Mø at glæde, 277
denne Kvindelil forlyste.
Som ved Nat han vanked ene,
gik igennem Holmens Byer, 280
udad langs den lange Odde
til den tiende By paa Holmen,
saae han ingen Gaard paa Vejen
som ej rummed trende Længer,
ingen Længe dær i Gaarde

som ej hused trende Karle, XXIX
ingen Karl han saae ved Længen
som ej hvæssed Sværdets Klinge,
ikke sleb sin Slagterøkse
for at fælde Lemminkäinen. 290
Og den muntre Lemminkäinen
taled da det Ord og sagde:
»Ak en dejlig Dag oprinder,
liflig Sol, det skal jeg love,
for mit Liv, jeg stakkels Yngling,
for min Hals, jeg arme Helled!
Ingen Djævel her vel dølger,
skærmer i sit Skød den ene
hvem et Hundred Helte jage, 301
hvem et Tusend andre trænge!«

Ingen flere Møer fik han favnet,
ikke gæstet hvem alt han favned,
haster til Skibets Rullestokke,
styrter, Stakkel, ned til sin Skude.
Og han stiger straks i sit Fartøj, 337
sætter sig hen i Agterstavnen.
Og nu græder Øens Døtre, 357
klager Oddens unge Piger:
»Hvorfor veg du, Lemminkäinen,
hvi forsvandt du, Heltebejler, 360
var de Møer dig altfor kyske,
eller altfor faa de Kvinder?«
Mæled muntre Lemminkäinen,
sagde skønne Kaukomieli:
»Ikke var de Møer for kyske,
heller ej for faa de Kvinder,
jeg kunde faa de hundred Kvinder,
tage mig de tusend Piger.
Derfor veg jeg, Lemminkäinen,
hasted bort jeg Heltebejler: 370
For en mægtig Længsel greb mig,

Længsel efter egne Lande, XXIX
efter Hjemmets røde Jordbær,
efter Hjemmehøjens Hindbær,
Hjemmenæssets unge Piger,
Hjemmegaardens favre Fugle.«

Det var muntre Lemminkäinen,
udad styred han sin Skude,
Blæsten kommer, blæser paa Sejlet,
Bølgen kommer og bærer Baaden 380
længer ud paa den dybblaa Havryg,
ud paa Vandenes frie Flade;
ene stod de Stakler paa Stranden,
spæde Møer paa Stene ved Vandet.
Og dær græder Øens Døtre, 387
jamrer alle Oddens Piger,
græder, medens Masten øjnes,
Skibets Skøder endnu skimtes; 390
ikke græd de dog for Masten,
jamred ej for Skibets Skøder —
græd for ham der sad bag Masten,
ham der holdt ved Skøderebet.
Selve Lemminkäinen græder,
sørger, græder selv, saa længe
Øens Jorder endnu øjnes,
Holmens Skrænter endnu skimtes;
græd dog ej for Øens Jorder,
jamred ej for Holmens Skrænter — 400
græd for Øens unge Døtre,
spæde Gæslinger paa Skrænten.

Da nu muntre Lemminkäinen 453
er til Hjemmets Egne kommen,
kender han Land og kender Stranden,
Holme smaa saa vel som Sunde,
kender Bakken med grønne Graner, 459
alle Høje med favre Fyrre —

XXIX

kender ikke hvor Hytten ligger,
ikke den Plads hvor Muren bygtes:
Dær hvor Hytten havde ligget,
sused Lundens unge Hægge,
Fyrren stod paa Hyttehøjen,
Enen stod paa Stien til Brønden.
Brast han nu i Graad og Taarer, 477
græd een Dag og græd den næste;
ikke græd han dog for Hytten,
jamred ej for Hyttens Stabur, 480
græd for den Kære hist i Hytten,
den han elsked i Hyttens Stabur.
Mæled muntre Lemminkäinen, 497
sagde skønne Kaukomieli:
»Ak, saa er du død, min Moder, 501
borte du som gav mig Livet,
Granen gror alt over dit Hoved, 504
Enens Rod i din Fod sig fæsted!
Hævn kun voldte jeg ved min Handling, 508
ved min dejlige Dyst i Pohja, 510
blev kun min egen Æt til Bane, 513
voldte Død for den som mig fødte!«

Vender han sig og ser omkring sig,
øjner en Smule Spor paa Jorden,
ganske svagt i Græsset trykket,
halvudslettet, traadt i Lyngen;
Vejen viser hen mod Skoven, 521
Stien leder ind i Lunden.
Iled han dær en Rast og tvende
ind i aller dunkleste Løvsal, 525
finder en liden lønlig Badstu, 527
øjner dær en hemmelig Hytte,
mellem tvende Klipper bygget
og af trende Graner skygget, 530
skuer dær sin gode Moder,
finder dær den alderstegne.

Muntre Lemminkäinen grebes XXIX
af en overvættes Glæde:
»O min egen kære Moder, 537
du som har mig født og fostret,
endnu lever du, min Moder,
hvem jeg troed død og borte, 541
slagen ned af Sværdets Klinge 543
og af Spydsod gennemstungen!
Blindet af Taarer blev mit Øje,
og mine skønne Træk er skæmmet.«
Mæled Lemminkäinens Moder:
»Endnu er jeg dog i Live,
skønt jeg maatte fly fra Hjemmet
hid til denne dunkle Løvsal; 551
Pohjola til Krig sig rejste 553
imod dig, du arme Stakkel, 555
brændte Huset ned til Aske, 557
lagde hele Gaarden øde.«
Sagde muntre Lemminkäinen:
»O min Moder, du som mig fødte, 560
tag dig kun ikke det til Hjærte:
Andet Hus kan vi hurtigt rejse, 563
Pohja, det kan vi lægge øde, 565
hele det Djævelspak kan vi døde.«

Lemminkäinens Moder derpaa
tog til Orde selv og sagde:
»Længe har, mit Barn, du biet,
længe leved du, min Kauko, 570
fjærnt i Fremmedlandet borte,
ved de aldrig kendte Porte.«
Mæled muntre Lemminkäinen, 575
sagde skønne Kaukomieli:
»Dær var rigtig godt at være,
ret en Lyst for mig at leve:
Drypped de Høje dær af Honning, 583
Klipper af Hønseæg der fandtes,

Mjød randt ned ad tørreste Graner, XXIX
Mælk randt ned ad møreste Fyrre,
sived der Smør fra Hegnets Hjørner,
drev det med Øl fra Gærdestaver.
Dær var rigtig godt at være,
herligt dær for mig at dvæle; 590
kun i ett var Livet usselt,
ett var underligt at mærke:
Man var ræd med sine Piger,
øm om sine grimme Tøse,
tænkte, jeg med deres Tøjter,
deres Pokkers plumpe Trunter,
altfor ilde skulde fare,
komme dem for nær om Natten —
jeg som altid løb for Piger,
gæmte mig for unge Møer, 600
som en Ulv for Hjorden løber,
som en Høg for Hønen flygter.«

Dær vil jeg slippe min Kauko XXX 495
fra mit Kvad for længere Tider,
hastelig vil jeg vende Kvadet, 499
føre det frem ad andre Stier.

Kullervo: Kæmpedrengen.

Spæde smaa en Moder fødte, XXXI 1
hun en Svaneflok sig fostred,
satte sine smaa ved Gærdet,
førte de Svaner til Floden;
kom der en Ørn og tog dem med sig,
kom der en Høg og hærjed Flokken,
vinget Flyver og spredte Skaren,
bar den ene bort til Karelen,
tog den anden med sig til Rusland,
lod den tredje blive derhjemme. 10

Den som røvedes bort til Rusland,
voksed op og blev til en Købmand;
den som førtes bort til Karelen,
trivedes, Kalervo kaldet;
den som efterlodes hjemme,
voksed, Untamo ved Navnet,
blev til Smærte for sin Fader,
Sorg og Kummer for sin Moder.

Untamoinen sin Ruse sænked
ned i Kalervos Fiskevande; 20
Kalervoinen røgted hans Ruse,
samled selv hans Fangst i sin Ransel.
Untamo, den djærvelig Bonde,

han blev greben af Harm og Vrede, XXXI
trylled frem af sin Haand en Stridshær,
fra sin Finger en Krigerskare,
rejste Tvist om de Fisketarme,
Kamp om Karpernes liden Yngel.
Derpaa stredes de og slòges,
ingen kan den anden kue; 30
hvert et Slag den ene driver,
faar han selv paa Stand tilbage.
Og en anden Gang det sig hændte,
to, tre Dage bagefter dette:
Kalervoinen saaed sin Havre,
saaed den bag Untamos Bolig.
Untamolas vældige Vædder
æder nu Kalervos Havre,
Kalervoinens arrige Køter
skambider Untamos Vædder. 40
Untamoinen fnøs og trued
nu sin Broder Kalervoinen:
Hele Slægten vil han dræbe,
slaa de smaa og slaa de store,
lægge hele Flokken øde,
brænde hans Stuer til Aske.
Sendte Mænd med Sværd ved Bælte,
Folk der Vaaben bar i Hænde,
Drenge smaa med Spyd ved Bælte,
Møer med Økse slængt paa Skulder, 50
drog afsted til vældig Fejde
ud imod sin egen Broder.

Kalervos skønne Svigerdatter
sidder i Stuen ved et Vindu,
ud ad Vindusgluggen hun spejder,
taler saa selv det Ord og siger:
»Er det grumset Røg som jeg øjner
eller er det en skummel Skyvæg

bagved de Marker dær borte XXXI
udenfor det nybygte Kvægskur?« 60
Ingen Taagetykning var det,
ikke nogen grumset Røgsky,
Untamoinens Svende var det
som sig nærmed nu paa Krigsfærd.
Kom da Untamoinens Svende,
mange Mænd med Sværd ved Bælte,
fælded Kalervoinens Følge,
Heltens store Slægt de dræbte,
og til Aske brændtes Gaarden,
Huset jævnedes med Jorden. 70
Kun Kalervos Kvinde blev sparet
med et Foster under sit Hjærte,
og af Untamos unge Svende
førtes hun med til Untamola
for at rense den lille Stue,
for at feje Gulvet i Stuen.

Og en ringe Tid derefter
kom et Drengebarn til Verden,
født af denne stakkels Moder.
Med hvad Navn skal Drengen nævnes? 80
Moder siger: Kullervoinen,
Untamoinen kalder ham Kampgæv.
Og det lille Barn blev baaret,
faderløse Pog blev puttet
i en Vugge for at vugges,
i en Gyngeseng at gynges.
Barnet gynged dær i Vuggen,
Barnet gynged, Haaret flagred;
een Dag gynged det og tvende,
men da tredje Dag var kommen, 90
sparked Drengen ud med Benet,
sparked ud og strakte Kroppen,
sprængte derved Linnedsvøbet,
løfted sig op paa sit Dække,

XXXI

sønderslog sin Lindetræsvugge,
hele sit Svøb han sled i Stykker.

Dygtig tegner han til at blive,
alle kan se han du'r til noget;
hele Untamola forventer
at fra nu af vil Drengen vokse 100
op til en Træl saa god som hundred,
vinde Værd som tusend tilsammen.
To, tre Maaneders Tid han voksed,
men i den tredje Maaneds Midte,
da han kun naaed Folk til Knæet,
saa tog den lille til at tænke:
»Blot jeg kunde blive lidt større,
Kroppen en Smule mere kraftig, 110
skulde jeg hævne Faders Vunder,
tage Bod for min Moders Taarer!«
Det kom Untamoinen for Øre,
og han tager da selv til Orde:
»Denne bliver min Slægt til Bane,
Kalervo gaar igen i Drengen.«

Alle Mænd, de overvejer,
alle Kvinder overlægger
hvad man skal ved Drengen gøre 120
for i Døden ham at føre.
I en Fjerding sættes Drengen,
i en Tønde man ham lægger,
denne kastes ned i Vandet,
sænkes ned i Bølgedybet.
Tvende, trende Nætter efter
gik man ud at undersøge
om han var druknet i Vandet,
om han alt var død i sin Tønde.
Ej var Drengen druknet i Vandet,
ikke laa han død i sin Tønde, 130
ud af Tønden var Drengen sluppet,

og han sad paa Bølgeryggen XXXI
med en Kobberstang i Haanden,
Kobberstang med Silkesnøre,
meded efter Havets Fiske,
sad og maalte Vandets Mængde:
»En Del Vand *er* der i Havet —
henved tvende Øsefulde;
vilde man maale ganske nøje,
kom man vel op paa tredje Øse.« 140

Untamoinen overvejer:
»Hvad skal man ved Drengen gøre
for at tage ham af Dage,
for at føre ham i Døden?«
Sine Trælle bød han samle
Birketræer med haarde Stammer,
Fyrretræer med hundred Grene,
stærkt og tjæret Ved i Mængde
for at brænde ham alene,
tage Kullervo af Dage. 150
Derpaa sanked man og samled
Birketræer med haarde Stammer,
Fyrretræer med hundred Grene,
stærkt og tjæret Ved i Mængde,
tusend Slædelæs af Træbark,
hundred Favne Hasselkæppe;
og man tænder Ild i Brændet,
nærer Luen, øger Ilden;
derind slænger man saa Drengen,
midt i Baalets Flammelue. 160
Een Dag brænder Baalet og tvende,
brænder endnu paa Tredjedagen;
derpaa gik man hen for at skue:
Drengen ligger paa Knæ i Asken,
ligger med Armen under Gnister,
og en Krog i sin Haand han holder,
rager op med sin Krog i Luen,

rager Trækul sammen i Bunker — XXXI
ej ett Haar er faldet af ham,
ingen Lok har Heden kruset. 170

Harmfuld skriger Untamoinen:
»Hvad skal man ved Drengen gøre
for at tage ham af Dage,
for at føre ham i Døden?«
Op i et Træ hænger man Drengen,
op i en Eg klynger man Purken.

Nætter hengik, tvende, trende,
og det samme Tal af Dage,
Untamoinen overvejer:
»Det er Tid at gaa hen og skue 180
om det er ude med Drengen,
om han alt er død i sin Galge.«
Sendte han en Træl at skue,
Trællen bragte Bud tilbage:
»Det er ikke ude med Drengen,
han er ikke død i sin Galge;
Drengen skærer i Træets Stamme
med en spids lille Stift i Haanden
Billeder ind i hele Træet,
Ristninger rundt omkring i Egen: 190
Her sees Helte, dær sees Vaaben,
hist et Spyd ved Heltenes Side.«

Hvad skal Untamo da gøre,
ved den lede Kullervoinen?
Hvilken Død han end beredte,
hvilken Udaad end han udfandt,
Drengen undveg Dødens Kæber;
lod paa ingen Vis sig dræbe.
Maa da Untamo omsider
trættes ved paa Død at pønse, 200

fostre maa han Kullervoinen, XXXI
Trællen, som sit eget Afkom.
Untamoinen tog til Orde,
selv han ytred sig og sagde:
»Hvis du sømmeligt vil leve,
føre dig med Fred og Orden,
faar du blive her paa Gaarden
og kan gøre Trællegærning;
først bagefter gives Lønnen,
efter Værkets Værd skal den regnes: 210
Vakkert Bælte rundt om din Midje
eller en Kindhest vil der vanke.«
Lod man ham nu et Arbejd prøve, 215
gav man ham nu et Værk at øve:
Han skal passe paa den mindste,
gynge Barnet i dets Vugge.
»Pas nu rigtig godt paa Barnet,
giv det Mad, spis selv af Maden, 220
skyl dets Bleer godt i Strømmen,
vask den lilles Klæder rene!«
Barn passed han tvende Dage,
Armen han afrev, Øjet han udstak,
og paa den tredje Dag omsider
lod han den Lille død af Sygdom,
Barnets Bleer smed han i Strømmen,
satte saa Ild paa selve Vuggen.
Untamoinen overvejer:
»Drengen duer ikke dertil, 230
til at passe paa den mindste,
gynge Barnet i dets Vugge;
ikke veed jeg hvad han evner,
til hvad Arbejd han skal sættes.
Hvad om han sættes til at svedje?«
Og han sattes til at svedje.

Kullervo, Kalervosønnen,
tog til Orde paa Stand og sagde:

»Da først kan til en Mand jeg vorde, XXXI
naar jeg faar Øksen i Hænde; 240
stoltere blir jeg nu at skue,
favrere Svend end før i Tiden,
fem Mands Værd vil jeg nu mig vinde,
sidde med seks Mands Kræfter inde.«
Kullervo, Kalervosønnen, 257
gav sig til at slibe sin Økse,
sliber sin Økses Ægg om Dagen,
og ved Kvælden snitter han Skaftet. 260
Og han vandrer ud at svedje
til de store Ødemarker,
til det aller bedste Skovland,
til den øde, vilde Højskov.
Øksen hugger han i Stammer,
med den glatte Ægg han rammer,
for ett Slag de stærke knækkes,
for et halvt de svage brækkes.
Fyrre, fem i Tal, han fælded,
hugg i alt vel otte Stammer, 270
derpaa tager han til Orde,
selv han ytrer sig og siger:
»Djævlen kan det Arbejd gøre,
Hiisi fælde de Stammer skøre!«
Op paa en Træstub han svang sig,
højt hujed han dær og hyled,
hvisled skingert og hvined klingert,
taled saa selv det Ord og sagde:
»Saa langt ud skal Skoven falde,
skal de ranke Birke brækkes, 280
som min Stemmes Lyd kan føres,
som min skingre Hvinen høres!
Ej ett Skud skal faa Lov at blive,
ej en Stængel tør her sig hæve
aldrig til nogen Tid og Time,
medens Sol og Maane de skinne,

her hvor Kalervos Søn har svedjet, XXXI
her hvor den raske Svend har ryddet.
Skulde Jorden dog avle Spirer,
skulde paany en Grøde vokse, 290
hvis en Stængel vilde sig hæve,
hvis en Stilk sig strækker af Mulde:
Ingen Aks paa den Stilk maa være,
ingen Kærner maa Kornet bære!«

Untamo, den djærve Bonde,
vandrer ud at se paa dette,
det som Kalervos Søn har hugget,
det som den nye Træl har fældet:
Lidet ligner det en Svedje,
ej et Værk af unge Hænder. 300
Harmfuld skriger Untamoinen: 355
»Intet kommer der ud af Karlen;
til hvad Arbejd jeg sætter ham,
straks øder han dumt mit Arbejd!
Skal jeg føre ham med til Rusland,
sælge Trællen bort til Karelen, 360
give ham til Ilmari, Smeden,
at han kan svinge Smedens Hammer?«
Kalervoinens Søn han falbød,
solgte Trællen til Karelen,
just til Smeden Ilmarinen,
denne Hamrer højlig kyndig.
Og hvad gav saa Smeden for ham?
Dyrt betalte Smeden for ham:
Tvende halve Grydeskeer,
trende Kedler, gamle, sprukne, 370
fem forslidte gamle Leer
og seks Hakker, helt forhuggne —
for en ringe Træl at have,
for den evneløse Slave.

Kullervo hos Smeden.

Kullervo, Kalervosønnen, XXXII 1
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
Ungersvenden med gule Lokker
og med de skønne Sko af Læder,
spurgte nu straks i Smedens Bolig,
spurgte samme Kvæld om sit Arbejd,
spurgte sin Husbond for Kvælden
og for den næste Dag sin Madmor.
Smeden Ilmarinens Hustru 13
overvejer derpaa Sagen:
Arbejd for Trællen, den unge,
Værk for den hværvede Tjener;
saa satte hun ham til Hyrde,
Vogter over den store Kvæghjord.
Og den skadefro Værtinde,
Smedens latternilde Kvinde 20
bagte nu et Brød til Hyrden,
laved ham en vægtig Kage,
øverst Hvede, nederst Havre,
midt i Kagen en Sten hun stikker.
Og hun smurte Smør paa Kagen,
strøg et Lag af Fedt paa Skorpen,

gav saa Trællen det at tære, XXXII
Karlen som hans Kost for Dagen.

Ilmarinens unge Hustru 33
skikked nu sit Kvæg paa Græsgang,
førte derpaa denne Tale,
disse Ord hun derved ytred:
»Mine Køer til Skovs jeg skikker,
Mælkegivernes Flok til Svedjen,
hornet Skare til Aspelunden,
Krumhornshjorden til Birkelunden, 40
for at et Fedtlag tykt maa lægges,
Køernes Skrog med Talg maa dækkes.
Skærm dem, o skønne Gud i Himlen, 49
vogt mit Kvæg, du trofaste Skaber,
vogt du det vel for Farens Veje,
mod alt ondt du venlig det værne,
at det aldrig af Nød skal vide,
slet ingen Skam og Skade lide!

Lille *Bjørn*, du Lundens Æble, 315
Honninglab, du kære Krumryg,
lad et smukt Forlig os slutte,
lad en Grænsepagt os gøre
alt vort Liv og alt vort Levned,
alle Døgn og alle Dage, 320
at du ej knuser mine Klovdyr,
at du ej myrder Malkekvæget
hele denne store Sommer,
Varmens Tid, som vor Skaber skabte.
Naar du hører Klokken klinge
eller Hyrdeluren lyde,
læg dig da til Ro paa Tuen,
ned paa Engen for at sove,
bøj dit Øre ned i Græsset,
tryk dit Hoved ned i Tuen, 330
eller ty til Ødemarken,

stig paa andre Bakketoppe, XXXII 334
hvor ej Kvægets Klokke lyder,
Hyrderaabet ikke høres.
Bamselil, du dyrebare,
Honninglab, du kønne, rare,
ikke forbydes dig at vandre
eller at strejfe rundt i Skoven, 340
kun at røre mit Kvæg med Tungen
og med din grimme Mund det gribe,
søndre Dyrene mellem Tænder,
eller lægge Labberne paa dem.
Gaa i Buer udenom dem,
gaa i Skjul paa Mælkesletten,
gør omkring, naar Klokken klinger,
far paa Flugt for Hyrdens Stemme!
Som en gylden Gøg du ile, 361
som en liden Sølverdue,
som en Hælt forbi du haste,
smut som Vandets Fisk til Side,
flyv afsted saa let som en Uldtot,
lig en Hørtot rundt maa du rulle!
Gæm Kløerne godt bag Skindet,
dine Tænder i Gummekødet,
at dog Kvæget ikke skræmmes,
at min lille Hjord ej ængstes! 370

Kom i Hu din Ed fra fordum, 379
den du svor ved Dødningfloden
under stride Fraadefosser
foran Skabermandens Fødder:
Frihed fik du til at vandre
trende Gange hver en Sommer
hen hvor Hjordens Klokke lyder,
Kvægets fine Bjælder klinger;
men det blev dig ikke tilladt,
ikke blev dig Frihed givet,

noget grusomt Værk at vove, XXXII
nogen skændig Daad at øve. 390
Skulde Grumhed dog falde paa dig,
lyster dine Tænder at bide,
vend saa din Grumhed mod Krattet,
led din onde Lyst imod Fyrren,
hugg blot løs i de raadne Stammer,
vælt de frønnede Birkestubbe,
endevend de knækkede Graner,
grav i grønne, bær-rige Tuer!
Føler du Trang til din Føde,
om du længes efter din Æde, 400
da kan du æde Skovens Svampe,
rode rundt i Myrernes Tuer,
tage den røde Rørurts Rødder,
slikke Skovenes Honningskiver —
rør kun ej mine Foderplanter,
ej mit levende Græs du græsse!
Midt i Skoven stander et Mjødkar,
Mjøden, den suser og syder,
over en gylden Bakkeskraaning,
højt paa en Sølverhøj i Lunden; 410
dær er Mad saa hver graadig mættes,
dær er Taar til at slukke Tørsten;
Maden ej mindskes, mens du æder,
Drikken ej svinder, skønt du drikker!

Lad en stadig Pagt os slutte,
lad en evig Fred os holde:
Enigt vil vi leve sammen
smukt i Fred den hele Sommer,
Jorden er vort fælles Eje,
men vor Føde har vi særskilt. 420
Vil du saa endelig strides,
vil du færdes i Krig og Fejde,
lad os da slaas ved Vintertide,
gøre Spræl, naar det sner og fryser!

Kommer først Vaaren, smælter Mosen, XXXII
varmer Solen Sumpenes Vande,
maa du ikke nærme dig Stedet,
naar mit herlige Kvæg du hører.
Hvis du kommer her til Egnen,
løber ind i disse Lunde, 430
vil man altid skyde paa dig.
Er der ingen Skytter hjemme,
har vi duelige Kvinder,
findes altid Husets Madmor,
som fordærver dine Veje,
standser dig paa dine Stier,
saa du aldrig rører Kvæget,
ikke mer dig grumt forgriber
mod Vorherres Bud og Vilje,
mod den Saliges Beslutning. 440
Ukko, Herren i det høje,
hører du det blive Alvor,
maa du mine Køer forvandle,
lade Kvæget skifte Skabning!
Gør min egen Hjord til Stene,
mine skønne Dyr til Stubbe,
medens Bæstet hærjer Egnen,
mens det store Udyr strejfer!
Var jeg selv en Bjørn og vandred
som en Honninglab i Lunden, 450
ikke vilde jeg løbe saadan
altid i Hælen paa Kvinder;
der er dog Land paa andre Steder,
der er vel Hjorder længer borte,
hvor du løs og ledig kan springe,
hvor du Dagdriver frit kan færdes,
trampe Hul paa Fødderne dine,
lamme de stærke Læggemuskler
dybt i de grønne Skoves Gæmme,
dybt i Ødemarkernes Indre. 460

Skov og Vang, vær huld og venlig, XXXII 487
vis dig blid, du grønne Løvsal,
Fred du give mine Ungnød,
hold Forlig med mine Klovdyr 490
hele denne store Sommer,
Hedens Tid, som Herren sender!
Kuippana, du Skovens Konge,
Skovens raske gamle Graaskæg,
gæn dit Kobbel godt af Vejen,
hold lidt Styr paa dine Hunde!
Stik dem Svamp i Næseboret,
put dem Agern ind i Næsen,
saa de ingen Duft kan spore,
ingen Lugt af Kvæget vejre! 500
Bind dem Øjet til med Silke,
dæk med Vindsel deres Øren,
at de intet Trin kan høre,
ikke skue hvem der færdes!
Og gør ikke dette Fyldest,
hvis de ikke agter dette:
Gæm dit Kobbel i en Kule, 513
tag din Hob af Hunde til dig,
bind dem godt med gyldne Klaver,
slut dem fast i Sølverremme,
saa de ingen Skade volder,
ingen skændig Gærning øver!
Og gør ikke dette Fyldest,
hvis de ikke agter dette, 520
hør da Ukko, gyldne Konning,
Ukko, sølverrene Hersker,
hør de gyldne Ord jeg siger,
hør de hjærterundne Bønner:
Tryk et Baand af Rønnekviste
rundt om deres stumpe Snude;
dersom Rønnen ikke holder,
lad af Kobber Baandet støbes;
svigter Kobberbaandets Styrke,

bør af Jærn du Baandet gøre! XXXII 530
Men hvis ogsaa Jærnet brister,
sønderslaar de ogsaa dette:
stik i Hast en gylden Staver
ind imellem deres Kæber,
fæst dens Ender haardt i Ganen,
fast og kraftigt du dem nitte,
at de Kæben ej kan røre
eller trykke til med Tænder,
om med Jærn ej Stangen brydes
og med Staal af Vejen rykkes, 540
eller med Knive sønderskæres,
rives løs med Hugg af en Økse!«

Ilmarinens unge Hustru,
Smedens dygtige Værtinde
sendte nu sit Kvæg af Stalden,
skikked sine Køer paa Græsgang,
satte Hyrden til at følge,
Trællen til at drive Hjorden.

Kullervo, Kalervosønnen XXXIII 1
pakked Maden ned i sin Ransel,
drev saa Køerne langs ad Mosen,
selv iled han frem ad Heden.
Satte sig siden ned paa Tue, 15
ned paa en Skrænt hvor Solen skinned,
lod han da dær sin Stemme lyde,
og i sin Sang sagde han dette:
»Du Guds Sollys, spred dine Straaler,
skin med Varme, Vorherres Skive, 20
ned paa den usselig Hyrde,
ned over Smedens Hjordevogter,
ikke paa Ilmarinens Stuer,
men allermindst paa min Madmor!
Hun kan leve højt derhjemme,
Hvedekage hun sig bager,

Postej putter hun i Munden, XXXIII
smører tykt Lag Smør paa Brødet —
Hyrden tygger tørre Skorper,
skær' i avneblandet Leve, 30
drikker dertil af sin Øse 35
en Slurk Vand fra vaade Tuer.«

Sang der en Smaafugl i Skoven, 59
liden Flyver kvidred fra Busken:
»Nu er det Tid, du Træl, at spise,
faa din Nadver, du faderløse.«
Kullervo, Kalervosønnen
driver da Kvæget hen at hvile, 69
lader sin Hjord paa Heden lejres,
sætter sig selv paa en Tue,
ned paa det frodige Grønsvær,
tager sin Ransel ned fra Ryggen,
tager Brødet ud af sin Ransel,
stirrer paa det, vender sin Leve,
derpaa tager han selv til Orde:
»Tidt er Kage skøn at skue,
tidt er Skorpen glat og lækker,
mens det Indre kun er Barkbrød,
Avner skjules under Skallen.« 80
Og han trak sin Kniv af Skeden
for at tage Hul paa Brødet:
Kniven glider af mod Stenen,
Staalet støder haardt mod Klumpen,
og paa Kniven brækkes Spidsen,
Æggen brister paa Tællekniven.
Kullervo, Kalervosønnen,
stirred paa sit gode Knivsblad,
gav sig derpaa til at græde,
taled selv det Ord og sagde: 90
»Den Kniv var min Ven og Broder,
eneste Ven som jeg elsked,
den var min hele Arv fra Fader,

bjærget ud af Forældrehjemmet — XXXIII
den har jeg brækket paa Stenen,
hugget imod den haarde Stenklump
i den onde Madmoders Leve,
i den onde Husfrues Kage.
Hvor faar jeg hævnet hendes Latter,
hendes Latter, hendes Løjer, 100
Brødet, den lede Kvind mig bragte,
Kagen, den slemme Skøge bagte?«

Kragen skreg fra Krattet til ham,
Kragen skreg og Ravnen raabte:
»Stakkels Svend med Gyldenspændet,
sidste Mand af Kalervos Stamme,
hvorfor er dog dit Hjærte sorgfuldt,
hvi er dit Sind saa dybt bedrøvet?
Tag dig en Vidje her i Lunden,
bryd dig en Birkevaand i Dalen, 110
jag saa det skidne Kvæg i Sumpen,
spred du Køerne rundt i Mosen,
giv de glubende Ulve Hælvten,
Ødemarkernes Bjørne Resten!
Blæs en Ulveskare sammen,
alle Bjørne du forsamle,
Spædekalv skal Ulven hedde,
Bjørnen kan for Blis du kalde,
driv dem saa som Kvæg til Hjemmet,
ret som en broget Hjord til Gaarden! 120
Hævn med dem din Madmors Ondskab,
løn den lede Kvindes Latter!«
Kullervo, Kalervosønnen,
tog til Orde selv og sagde:
»Vent, ja vent, du Hiisis Hore!
Om jeg græder over Kniven,
skal du selv faa Grund at græde,
for dit Malkekvæg at græde.«

Tog han en Vaand fra Vidjekrattet, XXXIII
Enebærkvist at ave Kvæget, 130
jog saa sin egen Hjord i Sumpen,
Kvæget kysed han ind i Skoven,
gav de glubende Ulve Hælvten,
Ødemarkernes Bjørne Resten.
Ulve han til Køer fortrylled,
Bjørne han til Kvæg forvandled,
Spædekalv fik somme hedde,
andre blandt dem Blis han nævned.
Solen sænked sig mod Vester,
halvt i Kvældens Skød den vandred, 140
iled ned til Granekrattet,
naaed frem til Malkningstimen.
Og den stakkels hadske Hyrde,
Kullervo, Kalervosønnen,
drev de Bjørne bort til Hjemmet,
Ulvehjorden hjem til Gaarden,
laver sig en Lur af Koben, 153
gør af Oksehorn en Pibe;
og han lader Luren gjalde, 157
blæser i sin Hyrdefløjte
trende Stød paa Gaardens Bakke,
seks ved Døren ind til Stalden. 160

Det var nu Ilmaris Hustru,
Smedens Kone, statelig Kvinde,
længst har hun længtes efter Mælken,
længst har hun savnet Sommersmørret;
hørte hun nu en Klang fra Mosen,
hørte Hornets Lyd over Heden;
førte derpaa denne Tale,
disse Ord hun dernæst ytred:
»Vær nu takket, Gud og Skaber!
Luren lyder, Hyrden kommer. 170
Hvor har dog Trællen taget Hornet,
hvor har dog Hyrden hittet Luren,

thi under Spil og Klang han kommer, XXXIII
lader Luren larmende gjalde!
Ind i mit Øre det tuder,
skingrer vildt, saa mit Hoved værker.«
Kullervo, Kalervosønnen,
taled nu det Ord og sagde:
»Trællen har taget Horn i Mosen,
Luren hented han op fra Kæret. 180
Kommet er nu dit Kvæg til Stalden,
Hjorden alt staar paa Hjemmemarken;
gør nu et rygende Baal til rede,
kom og sæt dig saa til at malke!«
Ilmarinens unge Kone
bød sin Svigermoder malke:
»Gaa du, Gammelmor, at malke,
du kan røgte Kvæget for mig,
jeg faar ikke Tid i Aften,
jeg maa have Dejen ældet.« 190
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Altid vil en dygtig Madmor,
vil en virksom Bondekone,
aller først gaa selv at malke,
selv hun sine Køer vil røgte.«
Saa gik Ilmarinens Hustru
selv af Sted at varme Badet,
derpaa kom hun for at malke,
syned end sin hele Kvæghjord, 200
mønstred alle sine Ungnød,
taled nu det Ord og sagde:
»Kvæget har et herligt Ydre:
Glatte Haar i hele Hjorden,
hver er blød af Hud som Lossen,
fin og myg som Faaret i Skoven,
alle staar de med udspændt Yver.«
Ned hun bøjed sig at malke, 209
lade Mælk fra Yver rinde,

een og tvende Gange trak hun, XXXIII
drog i Yveret tredje Sinde:
Ulven styrted løs paa hende,
Bjørnen slog sin Klo i hende;
Ulven hende rev i Munden,
Bjørnen sled i Benets Sener,
bed det halve bort af Læggen,
sled saa Hælen løs fra Foden.

Ilmarinens stolte Hustru 223
brister ud i Graad og Klage,
taler saa det Ord og siger:
»Ondt har du handlet, usle Hyrde,
Ulve jaged du hid til Hjemmet,
Bjørne hid til den brede Gaardsplads.«
Kullervo, Kalervosønnen,
gav hende dette til Gensvar: 230
»Ondt handled jeg usle Hyrde,
lidet bedre min usle Madmor,
du som har bagt mig et Stenbrød,
bagt mig til Kost en fjældhaard Kage,
saa at jeg brød min Kniv mod Stenen,
hugg den ind i den haarde Fjældklump.
Faders bedste Kniv har jeg knækket,
ødt det Staal jeg arved i Ætten.«
Sagde Ilmarinens Hustru:
»Lille Hyrde, kære Hyrde! 240
Drag din Trolddomskraft tilbage,
tag igen din Trylletale,
fri mig ud fra Ulvebiddet,
lad fra Bjørnens Klo mig bjærges!
Skønne Skjorter skal jeg sømme,
smykke dig med fine Bukser,
Smør og Kage skal du spise,
Sødmælk skal du faa at drikke,
lønnes ett Aar uden Arbejd,
end ett Aar helt løs og ledig! 250

Hvis du ikke haster med Hjælpen, XXXIII
hvis du ikke iler med Frelsen,
styrter jeg om og dør paa Stedet,
og min Lød vil mørknes som Mulden.«
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Skal du dø, saa dø du bare,
segn kun, er du ved at segne!
Jorden har Plads til dem der falde,
Kalma rummer sagtens dem alle: 260
Mægtigste Mand i Mag kan ligge,
selv den tykkeste trykkes ikke.«
Ilmarinens Gaardværtinde, 285
denne gæve Hamrers Hustru,
faldt paa Stedet om og døde,
hendes Lød blev sort som Soden,
i sin egen Gaard hun segned,
paa den snævre Bro hun blegned. 290

Kullervo:
Søsterens Undergang.

Kullervo, Kalervosønnen, XXXIV 1
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
Ungersvenden med gule Lokker
og med de skønne Sko af Læder,
giver sig nu paa Vej og viger
bort fra Smeden Ilmaris Bolig,
førend hans Herre faar høre
Bud om sin Hustrus bratte Bane,
før han af Harme kan gribes
og faa pønset paa Kamp og Hævnfærd. 10
Under Spil han gik fra Smeden,
drog med Klang af Ilmas Lande,
blæste højt i Horn paa Heden,
vakte Larm og Støj paa Svedjen,
Mosen brummed, Jorden skralded,
op fra Heden Genlyd gjalded:
Saadan spilled Kullervoinen,
saadan larmed Udaadsmanden.

Fremad Kullervoinen vandred, 37
frem paa maa og faa han iled,
gennem Ødemark om Dagen,
gennem Hiisis Tømmerskove, 40

men ved Kvæld, da Natten mørkned, XXXIV
stod han stille ved en Tue.
Hviled sig her den faderløse,
og hans Tanker vandred saa vide:
»Hvem har sat mig ind i Verden,
hvem har skabt mig arme Stakkel
til ved Nat og Dag at færdes
altid under aaben Himmel!
Andre har dog et Hjem at søge,
haster hjemad til egen Hytte, 50
jeg har mit Hus i Skovens Øde,
jeg har min Gaard paa vildene Hede,
midt i Stormens Skød er mit Ildsted
og min Badstuedamp i Regnen.
Gode Gud, du skal ej skabe
aldrig nogen Tid og Time,
sligt forvildet Barn til Verden,
Barn som Kærlighed ej kender,
uden Fader under Himlen,
uden Moder først og fremmest, 60
saadan som du mig har dannet,
som du skabte mig til Verden,
ret som blandt en Flok af Maager,
Fuglesværm paa Skær i Havet.
Dagen kommer jo dog til Svalen,
Morgenrøden gryer jo for Spurven,
Glædens Time for Himlens Fugle,
men til mig kommer ingensinde
Dagens Lys i mit Levneds Time,
Glæden ej saa længe jeg lever. 70
Ikke kender jeg hvem mig fødte,
aner ikke hvo der mig avled,
om en Fugl har født mig paa Vejen,
om en And mig avled i Sumpen,
om en Raage ved Strand mig ruged
eller i Klippens Kløft en Vildand.

Spæd blev jeg skilt fra min Fader, XXXIV
lav og liden skikket fra Moder,
død er Fader og død er Moder,
død er hele min store Stamme; 80
Sko af Is har den efterladt mig,
Strømpepar af Sne har den levnet,
lod paa islagte Sti mig ligge,
glemte mig bort paa glatte Spange,
at i Sumpen jeg skulde svinde,
maatte min Grav i Skarnet finde.
Dog saalænge Liv mig levnes,
har jeg ikke Lyst at synke
ned i Sumpen til et Spange,
til et Trædebrædt i Skarnet. 90
Ikke svinder jeg i Sumpen,
mens jeg tvende Hænder ejer,
paa hver Haand fem Fingre rører,
paa hver Finger Negle fører!«

Og det faldt ham nu paa Sinde,
i hans Hjærne jog en Tanke:
Untamoinens Bygd at søge,
hævne dær sin Faders Vunder,
Faders Vunder, Moders Taarer
og sin egen haarde Medfart. 100

Kom en Skovens Viv paa Vejen, 107
kom i Kaabe blaa en Kvinde,
hun til Orde tog og sagde:
»Hvorhen gaar du, Kullervoinen, 111
hvorhen vandrer Kalervosønnen?«
Kullervo, Kalervosønnen,
taled selv det Ord og sagde:
»Bort herfra jeg vil mig vende, 117
Untamoinens Bygd at søge,
hævne Drabet paa min Stamme,
Faders Vunder, Moders Taarer. 120

Men den gamle tog til Orde: XXXIV 123
»Ikke har man dræbt din Stamme, 125
død er ikke Kalervoinen;
du din Fader har i Live,
og din Moder er ved Helsen.«
»O du kære gamle Kvinde,
sig mig, kære gamle Kvinde, 130
hvor skal jeg finde min Fader,
hvor den væne Viv som mig fødte?«
»Dær kan du finde din Fader,
dær den væne Viv som dig fødte:
Nær ved Laplands lange Grænse,
tæt ved Fiskesøens Bredder.«
»O du kære gamle Kvinde,
sig mig, kære gamle Kvinde,
hvordan skal da did jeg komme,
hvordan skal jeg finde Vejen?« 140
»Saare let kan did du komme,
let, skønt fremmed, finde Vejen,
naar du følger Skovens Udkant,
naar du holder dig langs Floden;
een Dag vandrer du og tvende,
næsten tredje Dag du vandrer,
iler frem langs Flodens Bredder, 153
ud for trende Fossers Fraade;
til en Oddes Spids du kommer,
til en langstrakt Tanges Ende.
Dær paa Odden staar en Hytte,
staar et Fiskerhus paa Tangen,
og derinde bor din Fader
med den væne Viv som dig fødte; 160
dær finder du dine Søstre,
tvende unge skønne Piger.«

Kullervo, Kalervosønnen,
gav sig nu af Sted paa Vandring,

vandred een Dag frem og tvende, XXXIV
næsten tredje Dag han vandred,
naaed frem til Oddens Spidse, 175
til den lange Oddes Ende:
Dær paa Næsset stod en Hytte,
stod et Fiskerhus paa Tangen.
Derpaa gik han ind i Stuen;
ingen kendte ham dær i Stuen: 180
»Hvilket Land er vel Gæstens Hjemstavn,
hvilken Bolig borte bag Havet?«
»Kender du Sønnen din ej mere,
kender du ej dit eget Afkom,
ham der af Untamos Svende
førtes fra jer til deres Hjemstavn,
kun som Faders Finger i Drøjde,
kun som sin Moders Ten i Højde?«
Moderen skyndte sig at sige,
brat taled den gamle Kvinde: 190
»O mit Barn, min stakkels lille,
arme Dreng med Gyldenspændet,
saa du er endnu i Live,
vanker om i disse Lande,
du hvem længst som død jeg sørged,
alt i lang Tid holdt for mistet!
Tvende Sønner smaa jeg havde,
fødte tvende skønne Døtre,
men de ældste to af disse
har jeg stakkels Moder mistet, 200
Drengen i den store Fejde
og paa ukendt Vis min Pige;
Drengen kommer nu tilbage,
Pigen kommer sikkert aldrig.
Kullervo, Kalervosønnen,
spurgte da paa Stand og sagde:
»Hvordan er hun da forsvunden,
hvordan gik det med min Søster?«

Og hans Moder tog til Orde, XXXIV
selv hun ytred sig og sagde: 210
»Hun gik ud efter Bær i Skoven, 213
efter Hindbær op under Højen,
dær er min lille Høne svunden,
brat har min Smaafugl fristet Døden,
fik en Død som slet ingen kender,
led en Død hvis Navn ikke nævnes.
Hvem var det der savned Pigen?
Hvem undtagen hendes Moder? 220
Moder søger først af alle,
Moder søger, Moder ængstes.
Ud jeg stakkels Moder vandred
for at søge den forsvundne,
spejded een Dag og den næste, 227
spejded endnu Tredjedagen;
og da Ugen helt var omme, 230
gik jeg til den største Bakke,
dennes høje Top besteg jeg,
kaldte derfra paa min Datter,
jamred efter den forsvundne:
Svar mig hvor du er, min Datter,
kom, mit Barn, igen til Hjemmet!
Saadan kaldte jeg paa Pigen,
klaged efter den forsvundne;
Bjærget kasted Svar tilbage,
op fra Heden gjalded Genlyd: 240
Raab ej mere paa din Datter,
lad kun Skraal og Skrigen fare,
thi hun kommer ej tilbage,
aldrig mer i Livets Dage,
til sin Moders Gaard og Bolig,
til sin gamle Faders Baadstrand.«

Kullervo, Kalervosønnen, XXXV 1
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper
leved fra denne Stund i Hjemmet
under Forældres Værn og Værge;
ikke fik han dog lært at fatte,
komme til Mandevid og Visdom.
Sønnen tager fat paa Arbejd, 11
nyttig Idræt vil han øve;
og han drog af Sted at fiske,
roed ud med Fiskevoddet;
selv han tager dær til Orde,
spørger, mens han skøtter Aaren:
»Skal af al min Magt jeg trække,
ro af Sted af alle Kræfter,
eller skal jeg trække sindigt,
ro saa jævnt som just behøves?« 20
Baadens Styrmand tog til Orde,
taled straks det Ord og sagde:
»Selv om al din Magt du bruger,
ror af Sted af alle Kræfter,
kan du næppe bryde Baaden,
trække dens Tolde sønder og sammen.«
Kullervo, Kalervosønnen,
trak da til af hele sin Styrke,
roed da løs af alle Kræfter,
trak de Tolde sønder og sammen, 30
brækked Baadens Enetræsbrædder,
sønderbrød Jollens Aspetømmer.

Kalervoinen kom og saae det,
taled da det Ord og sagde:
»Aldrig blir en Rorkarl af dig,
du har brudt de tykke Tolde,
brækket Baadens Enetræsbrædder,
søndret hele min Aspejolle!
Drag da ud med mine Skatter, 65
kør af Sted, betal min Jordskyld!

Kanske ude du er dygtigst, XXXV
viser dig paa Langfærd kløgtigst.«

Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper, 70
Ungersvenden med gule Lokker
og med de skønne Sko af Læder,
drog af Sted at bringe de Skatter,
ud at yde Kornet i Jordskyld.
Da nu de Skatter var bragte,
Kornet alt var ydet i Jordskyld,
kasted sig Kullervoinen i Kælken,
steg han op i sin Kurveslæde,
drog af Sted at age til Hjemmet,
rejste mod egen Bygd tilbage. 80

Frem han kører saa det klaprer,
lader Hesten troligt trave
over Väinöhjemmets Heder,
over fordum brændte Svedjer.
Mødte ham en Mø paa Vejen,
Guldhaarsmø paa Skier glider
over Väinöhjemmets Heder,
over fordum brændte Svedjer.
Kullervo, Kalervosønnen,
standser Hesten straks paa Stedet, 90
og den unge Mø han hilste,
hilste hende, lokked hende:
»Lille Pige, stig i Slæden,
læg dig bagved paa mit Tæppe!«
Og paa Dril ham Pigen svarer,
som paa Ski forbi hun farer:
»Døden stige paa din Slæde,
Sot og Tæring paa dit Tæppe!«
Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper, 100
slog den raske Hest med Pisken,

drev med Snærten, perleprydet: XXXV
Hesten løber, Færden lider,
Slæden glider, Vejen kortes.
Frem han kører, saa det klaprer,
lader Hesten troligt trave
paa den aabne, vide Havryg,
over Havets frie Flade.

Mødte ham en Mø paa Vejen,
frem i Lædersko hun løber 110
paa den aabne, vide Havryg,
over Havets frie Flade.
Kullervo, Kalervosønnen,
stopper straks sin Hest i Farten,
faar sin Mund paa Gled og mæler,
føjer sine Ord og siger:
»Stig i Slæden min, du skønne,
Landets Pryd, følg med paa Færden!«
Pigen giver ham til Gensvar,
rapt hun slænger Ord tilbage: 120
»Dødmand stige paa din Slæde,
Dødning følge dig paa Færden!«
Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
slog den raske Hest med Pisken,
drev med Snærten, perleprydet:
Hesten løber, Færden lider,
Slæden glider, Vejen kortes.
Frem han kører, saa det knager,
lader Hesten troligt trave 130
over Pohjahjemmets Heder,
over Laplands vide Grænser.

Mødte ham en Mø paa Vejen,
spændeprydet Pige spanker
over Pohjahjemmets Heder,
over Laplands vide Grænser.

Kullervo, Kalervosønnen, XXXV
stopper straks sin Hest i Farten,
faar sin Mund paa Gled og mæler,
føjer sine Ord og siger: 140
»Lille Pige, stig i Slæden,
hvil dig, kære, paa mit Dækken,
kom og spis af mine Æbler,
hjælp at knække mine Nødder!«
Pigen giver ham til Gensvar,
vrippent mæler hun tilbage:
»Jeg vil spytte paa din Slæde,
paa din Kælke, sølle Karlfolk!
Det er tomt bag dine Tæpper,
stygt paa Kælken din at køre.« 150
Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
trak nu Pigen ind i Slæden,
rykked hende op i Kælken,
satte Møen paa sit Tæppe,
svøbte hende i sit Dække.
Pigen tager da til Orde,
gyldenspændet Jomfru skælder:
»Slip mig fri og lad mig fare,
lad mig unge Barn dog være, 160
fri mig for at høre paa dig,
for at trygle dig, du stygge,
eller jeg sparker Hul i Bunden,
river Tremmerne helt i Stykker,
hugger din Slæde rent i Splinter,
hugger i Kvag den skøre Kælke!«
Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
lukked nu op for Pengeskrinet,
broget Laag med Bulder han løfted, 170
lod hende skue Sølv i Mængde,
bredte brogede Klædestykker,
Strømper smaa med gyldene Rande,

Bælter blaa med sølverne Spænder. XXXV
Klædet vendte den vænes Vilje,
Pengene Pigens Hu forandred,
Sølvet lokked og Sølvet fristed,
Guldet den Jomfru overlisted.
Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper, 180
kysser ømt den unge Kvinde,
drager hende, daarer hende —
ene Haand ved Traverens Tømme,
anden Haand paa Jomfruens Bryster.
Saadan krænked han den favre,
skænded denne skønne Pige,
under kobberprydet Tæppe,
over spraglet Slædedække.

Herren sendte Morgengryet,
lod den nye Dagning rinde; 190
da tog Pigen selv til Orde,
spurgte Svenden, fritted Svenden:
»Af hvad Æt er du vel runden,
gæve Svend, af hvilken Stamme?
Du er vist af ædel Stamme,
dig en fornem Æt har fostret.«
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Ædel er dog ej min Stamme,
ikke ædel, ikke ringe, 200
snarest staar jeg midt imellem:
Jeg er Kalervos stakkels Ætling,
dum og uforstandig Yngling,
svagt og raadløst Barn i Verden.
Men din egen Æt du nævne,
sig din egen høje Fødsel,
om du er af ædel Stamme,
om en fornem Æt dig fostred!«
Og paa Stand ham Pigen svared,

taled selv det Ord og sagde: XXXV 210
»Ædel er vel ej min Stamme,
ikke ædel, ikke ringe,
snarest staar jeg midt imellem:
Jeg er Kalervos stakkels Datter,
daarlig, uforstandig Pige,
svagt og raadløst Barn i Verden.
Fordums Tid i Barndomsdage
da jeg boed hos min Moder,
gik jeg efter Bær i Skoven,
op til Højen efter Hindbær, 220
Jordbær plukked jeg fra Marken,
Hindbær jeg ved Højen samled
hele Dagen, sov om Natten,
endnu næste Dag jeg plukked;
og paa tredje Dag jeg vidste
ikke længer Vejen hjemad;
Vejen førte ind i Skoven,
Stien ind i Ødemarken.
Da nu tre og fire Dage, 241
fem, højst seks var helt forløbne,
til at dø jeg mig beredte,
vented mine Dages Ende.
Men jeg fandt endnu ej Døden,
ej mit usle Liv fik Ende.
Var jeg død, jeg arme Stakkel,
død og borte, jeg fortabte,
kunde jeg et Aar derefter,
kunde jeg den tredje Sommer 250
have glimtet som et Græsstraa,
pranget som en Blomsterkrone,
som et modent Bær paa Marken,
som et rødt og saftigt Hindbær:
Denne Daad var ikke øvet,
denne bitre Sorg ej prøvet.«
Næppe har Pigen nævnet dette,
knap har Møen sluttet sin Tale,

før hun hopper ud af hans Slæde, XXXV
springer fra Slæden ud i Floden, 260
ned i Fossens grummeste Fraade,
ned i Vandets vildeste Hvirvel.

Kullervo, Kalervosønnen, 267
sprang paa Stedet ud af Slæden,
brast i bitter Graad og Taarer,
tungt han klaged sig og jamred, 270
søndred med en Kniv sit Stavtøj, 287
Trækkeremmen skar han over,
sprang saa paa den gode Ganger,
paa den stærke Skimmels Lænder; 290
rider frem en lille Strækning,
frem et Stykke Vej han jager,
standser paa sin Faders Gaardsplads,
ved sin egen Faders Marker.
Moderen kommer ud i Gaarden.
»O min Moder, du som mig fødte!
Havde du dog, min stakkels Moder,
dengang du bragte mig til Verden —
havde du fyldt med Røg din Badstu,
stænget for Badekammerdøren, 300
havde du kvalt dit Barn i Røgen,
myrdet mig tvende Nætter gammel,
lagt mig ned, i mit Svøb, i Vandet,
druknet mig, svøbt i Sengedækket,
siden kastet Vuggen paa Ilden,
slængt mit lille Leje paa Baalet!
Og hvis Folk saa havde spurgt dig:
Hvi er Vuggen ej i Stuen?
Hvi er Badstudøren stænget? —
kunde du til Svar jo givet: 310
Vuggen, den har jeg brændt paa Ilden,
Sengestedet i Arneflammen;
jeg gør Malt i mit Badekammer,
mælter Korn i min hede Badstu.«

Skyndsomt spørger da hans Moder, XXXV
straks den gamle Kvinde fritter:
»Sig, hvad fejler dig, du kære,
hvilket Under er dog hændet?
Ret en Dødning lig du kommer,
som et Genfærd staar du for mig.« 320
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Vist er der hændet mig et Under,
Skændsel og Fordærv er der timet,
thi min Søsterlil har jeg skændet,
krænket Barnet af egen Moder.
Jeg drog hjem fra Skattefærden,
havde udredt Faders Jordskyld,
traf saa paa min Vej en Jomfru,
jeg med Vold har hende krænket; 330
Pigen var min egen Søster,
Barnet af min egen Moder.
Straks endte hun sine Dage,
selv styrted hun sig i Døden,
ned i Fossens grummeste Fraade,
ned i Vandets vildeste Hvirvel.
Men jeg selv forstaar nu ikke,
aner ikke, fatter ikke
hvor jeg bedst kan finde Døden,
paa hvad Vis jeg skal den søge: 340
Bag de tudende Ulves Kæber,
Svælget af de brølende Bjørne,
dybt i Hvalfiskebugens Grube,
eller imellem Geddens Tænder.«
Tog hans Moder nu til Orde:
»Kære Dreng, søg ikke Døden
bag de tudende Ulves Kæber,
Svælget af de brølende Bjørne,
dybt i Hvalfiskebugens Grube
eller bag Gedders grumme Tænder! 350
Stor og vid er Suomis Odde,

XXXV

vældig Savolakses Grænse;
dær en Udaadsmand kan dølges,
angre skjult sin onde Gærning,
fjæles hele fem, ja seks Aar,
ni Aars Tid, om saa skal være,
indtil Tiden bringer Lindring,
Aarenes Løb faar dulmet Sorgen.«

Kullervo, Kalervosønnen
taled da det Ord og sagde: 360
»Jeg vil ingenlunde mig dølge,
jeg, den frække, flyer ikke Landet;
frem for Dødens Svælg vil jeg træde,
frem til Dødningerigets Porte,
Kampens vide Marker mig kalder,
Valen, dær hvor Heltene falder.
End er Untamo ved Live,
ej den feje Karl er fældet,
Faders Vunder ikke hævnet,
Moders Taarer ikke gengældt — 370
ej at tale om det andet,
om min egen blide Medfart!«

Kullervo: Hævn og Død.

Kullervo, Kalervosønnen, XXXVI 1
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
agter sig ud i Kamp at drage,
ruster sig, Stridens Sti at træde;
og en Stund sin Klinge han hvæsser,
sliber en anden Stund sit Spydblad.

Tog da til Orde hans Moder:
»Stakkels Barn, bliv dog her tilbage,
vov dig ikke til vældig Fejde,
gaa ikke did, hvor Sværdene svirrer! 10
Hvo som blindt vil i Kampen drage,
gaar til Slaget af egen Vilje,
han vil miste Livet ved Sværdet, 15
friste Døden ved egen Klinge.«
Kullervo, Kalervosønnen, 23
taled da det Ord og sagde:
»Ikke synker jeg ned i Sumpen,
ikke segner jeg om paa Heden,
ej hvor Ravneflokkene lejres,
ej hvor Kragesværmene kreser,
naar jeg falder i Kamp paa Valen,
naar jeg segner paa Stridens Marker. 30
Fager Lod, i Kampen at falde,

vakkert at dø i Vaabenbulder! XXXVI
Lystelig er Krigerens Vunde:
Brat og let faar en Helt sin Bane,
fri for Sot og for Sygeleje
vandrer han bort ad Dødens Veje.«

Kullervo, Kalervosønnnen, 57
drager nu af Sted fra Hjemmet,
taler dette til sin Fader:
»Nu Farvel min gode Fader! 60
Vil du siden græde for mig,
naar du hører jeg er falden,
slettet ud af Folkets Midte,
borte fra min Slægt og Stamme?«
Og hans Fader tog til Orde:
»Jeg vil ikke græde for dig,
naar jeg hører du er falden.
Jeg en anden Søn kan avle,
een som bliver meget bedre,
viser sig langt mer forstandig.« 70
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Ikke heller jeg vil græde,
naar en Gang din Død jeg spørger.
Sagtens faar jeg slig en Fader:
Mund af Ler, en Sten til Hoved,
Sumpens Tranebær til Øjne,
Skægget gamle tørre Græsstraa,
Ben af tynde Pilevidjer,
Kød af raaddent, trøsket Tømmer.« 80

Derpaa gik han til sin Søster: 103
»Nu Farvel, min lille Søster!
Mon da du vil græde for mig,
naar du hører jeg er falden,
slettet ud af Folkets Midte,
borte fra min Slægt og Stamme?«

Saadan svared da hans Søster: XXXVI
»Jeg vil ikke græde for dig, 110
naar jeg hører du er falden.
Jeg kan faa en anden Broder,
een som bliver meget bedre,
viser sig langt mer forstandig.«
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Ikke heller jeg vil græde,
hvis en Gang din Død jeg spørger.
Sagtens faar jeg slig en Søster:
Mund af Ler, en Sten til Hoved, 120
Sumpens Tranebær til Øjne,
Haar af gamle tørre Græsstraa,
Nøkkerosens Blad til Øre,
Kroppen af en Ahornympe.«

Derpaa gik han til sin Moder:
»Du min kære lille Moder,
favre Moder som mig fødte,
gyldne Kvinde som mig fostred!
Mon da du vil græde for mig,
naar du hører jeg er falden, 130
slettet ud af Folkets Midte,
borte fra min Slægt og Stamme?«
Dette svared ham hans Moder,
tog til Orde selv og talte:
»Ej en Moders Sind du kender,
fatter ej en Moders Hjærte!
Sikkert vil jeg græde for dig,
naar jeg hører du er falden;
græder Stuen til en Vaarflom, 141
Gulvets Bræddelag til Bølger,
græder bøjet i mit Udhus,
sammenkrøbet i min Kvægstald;
Sneen græder jeg til Isslag,
Vinteris til optøet Muldjord,

optøet Muld til grønne Marker, XXXVI
grønne Mark til falmet Fælled.
Om jeg frygter for at græde,
om jeg mangler Mod at klage 150
mellem Menneskenes Mængde,
vil jeg, skjult, i Badsturummet
Stuens Gulv med Taarer væde,
paa dens Bænk i Løndom græde.«

Kullervo, Kalervosønnen,
Gubbens Søn med lyseblaa Strømper,
drog nu med Klang af Sted til Kampen,
drog under Larm og Spil i Striden;
lydt det klang gennem Mark og Mose,
Hornet gjalded højt over Heden, 160
skingred vidt over grønne Vange,
dured, drøned hen over Marken.
I hans Spor et Budskab bragtes,
Ordet naaed til hans Øre:
»Nu er Fader død derhjemme,
borte nu din gamle Fader;
skynd dig hjem og vær til Stede,
naar den døde bliver jordet!«
Kullervo, Kalervosønnen,
gav paa Stedet dette Gensvar: 170
»Død er død; det faar saa være!
Hjemme har vi jo en Vallak,
saa han kan til Graven trækkes,
saa han kan af Kalma dækkes.«
Frem han drog med Klang over
Mosen,
vakte Bulder og Brag paa Svedjen.
I hans Spor et Budskab bragtes, 191
Ordet naaed til hans Øre:
»Nu er Søster død derhjemme,
borte Barnet af din Moder;

XXXVI

skynd dig hjem og vær tilstede,
naar den døde bliver jordet!«
Kullervo, Kalervosønnen,
gav paa Stedet dette Gensvar:
»Død er død, det faar saa være;
hjemme har vi jo en Hoppe, 200
saa hun kan til Graven trækkes,
saa hun kan af Kalma dækkes.«
Frem han gik med Gny over Græsset,
lod det klinge lydt over Engen.
I hans Spor et Budskab bragtes,
Ordet naaed til hans Øre:
»Død er nu din gode Moder,
segnet nu din søde Moder;
skynd dig hjem og vær til Stede,
naar af Fremmedfolk hun jordes!« 210
Kullervo, Kalervosønnen,
taled da det Ord og sagde:
»Ve mig stakkels Barn, ja ve mig,
at min Moder har forladt mig!
Borte hun som redte Sengen,
segnet hun som syed Tæpper,
hun som væved lange Klæder
og saa trolig drejed Tenen!
Jeg var ej nær i Dødens Time,
stod ej hos da Livet flygted; 220
hun er maaske død af Kulde
eller segnet af Sult og Mangel.
Lad den døde tvættes hjemme,
tvættes ren med Saksersæbe,
og i Silke skal hun svøbes,
lægges ned i Linnedlagen,
derpaa hen til Graven køres,
ned i Kalmas Bolig føres,
køres under Sørgesange,
sænkes under Kvad i Jorden! 230

Jeg kan ikke naa til Hjemmet, XXXVI
end er Untamo ej straffet,
denne feje Karl ej fældet.«

Drog han af Sted med Klang til
Kampen, 235
drog under Spil til Untamola,
og den hele Flok fik han fældet, 245
lagde Untamofolket øde,
brændte hans Stuer ned til Aske,
lod det alt i Gnister fortæres —
lod blot Ovnens Sten tilbage,
og den høje Røn i Gaarden. 250

Kullervo, Kalervosønnen,
nu ad Hjemmet til sig vendte,
til sin gamle Faders Stuer,
til Forældrehjemmets Marker.
Tom er Stuen ved hans Komme,
øde, da han aabner Døren,
ingen tager ham i Favnen,
ingen gaar at give Haanden.
Lagde han sin Haand paa Arnen,
alle Arnens Kul var kolde, 260
derpaa kunde han da kende:
Ej er Moder mer i Live.
Lagde han sin Haand paa Ovnen,
alle Ovnens Sten var kolde,
derpaa kunde han da kende:
Ej er Fader mer i Live.
Retted han sit Blik mod Gulvet,
ej var Gulvet rent og skuret,
derpaa kunde han da kende:
Ej er Søster mer i Live. 270
Da begyndte han at græde, 275
græd een Dag og græd den næste,
tog til Orde selv og sagde:

»O min kære gode Moder, XXXVI
sig, hvad har du efterladt mig,
da du leved her paa Jorden? 280
Men du kan ej høre, Moder,
om jeg græder paa dit Øje,
fælder Taarer paa din Tinding,
taler oven paa din Isse!«
Vaagned i sin Grav hans Moder,
dybt fra Muldet hun ham minded:
»Hunden Musti efterlod jeg,
at du kan paa Jagt dig give;
lad din Hund da følge med dig,
gaa saa ud paa Jagt i Skoven, 290
drag af Sted til Ødemarken,
ind til Skovens unge Døtre,
Lundens blaa smaa Pigers Gaarde,
frem til Graneslottets Grænse,
for at finde dig din Føde,
skaffe dig en Fangst i Skoven!«

Kullervo, Kalervosønnen,
lod da Hunden følge med sig,
vandred derpaa frem ad Vejen,
drog af Sted til Ødemarken. 300
Frem han gik en lille Strækning,
skred et Stykke henad Stien,
og som han ad Vejen vandred,
kom han til det Sted i Skoven
hvor han havde skændet Pigen,
krænket Barnet af sin Moder.
Og dær græd det favre Grønsvær,
vaanded sig den skønne Løvsal,
alle unge Græsstraa sukked,
Lyngens røde Blomster klaged, 310
intet Græs vil grønnes længer, 313
ikke trives Lyngens Blomster,

kan ej skyde frem og vokse XXXVI
paa den onde Plet i Skoven
hvor han havde skændet Pigen,
krænket Barnet af sin Moder.

Kullervo, Kalervosønnen,
trak sit skarpe Sværd af Skede, 320
mønstred Sværdet, vendte paa det,
fritted ud og spurgte for sig,
spurgte Sværdet hvad det ønsked,
om det kunde sig forlyste
ved af skyldigt Kød at æde,
en Forbryders Blod at drikke.
Sværdet fatted Svendens Mening,
gætted Tanken i hans Tale,
svared saa det Ord og sagde:
»Hvorfor skulde jeg vel ikke 330
gærne skyldigt Kød fortære
og Forbryderblodet drikke?
Tidt uskyldigt Kød jeg æder,
ofte skyldfrit Blod mig væder!«
Kullervo, Kalervosønnen,
stødte Sværdets Skaft i Jorden, 337
trykked Fæstet ned i Muldet,
Klingen vendte han mod Brystet,
selv han kasted sig paa Klingen;
saadan tog han sig af Dage,
gav paa denne Vis sig Døden.

Den kolde Brud.

Det var Smeden Ilmarinen, XXXVII 1
græd ved Kvæld for Kvinden, han misted,
uden Søvn han sørged om Natten,
uden Føde græd han om Dagen;
ikke længer fatter hans Fingre 9
Hammerens Skaft, det kobberstøbte,
ikke hører man Smæld fra Smedjen
hele næste Maaned til Ende.
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Ikke veed jeg stakkels Skabning
om jeg holder ud at leve;
tidt, af Sorgens Taager sløret, 30
famler jeg ved Midnatstide
i det øde Rum med Haanden,
Armen griber i det tomme
paa min Seng til begge Sider.

Uden Hustru lever Smeden,
ældes uden Ægtemage,
græder to, tre Maaneskifter;
men da fjerde Maaned kommer,
henter han sig Guld fra Havet,
søger Sølv fra Søens Bølger. 40
Samler nu en Stabel Brænde,

hele tredve Slæder fulde, XXXVII
Brændet brænder han til Trækul,
kaster sine Kul i Essen,
sætter saa Trælle til at trække, 51
Lejesvende til at puste.
Trængte sig frem en Mø af Essen, 139
gyldenlokket Pige fra Gløden,
alle de andre ræddes saare, 143
Ilmari ene ræddes ikke.
Smeden Ilmarinen derpaa
hamred sig et gyldent Billed,
hamred om Natten uden Hvile,
Dagen igennem uden Standsning;
Ben formed han paa sin Jomfru,
Ben formed han, Arme danned han, 150
ikke kan Benet sig løfte,
Armen ej fatte med Favntag.
Vakre Læber gav han sin Jomfru, 155
vakre Læber og Øjne klare,
kan dog ej Ord paa Læben lægge
eller det søde Smælt i Øjet.
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Vakker Jomfru vilde det være, 160
ejed hun ogsaa Ordets Gave,
ejed hun Sjæl og ejed hun Mæle.«

Straks den næste Nat derefter 182
mange Dækner han begæred
for at ligge hos sin Mage, 187
ved sit gyldne Jomfrubilled.
Varm blev vistnok den af hans Sider
som mod de tykke Tæpper vendte; 190
den der vendte mod Gyldenbruden,
den var nær ved af Frost at isne, 195
stive til Sten af idel Kulde.
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Hende her han jeg ikke bruge,

vil til Väinölä Pigen bringe, XXXVII
give hende til Väinämöinen 200
som hans Mage for alle Dage,
som en Fugl at bæres i Favnen.«
Bragte han sin Brud til Väinö:
»Hør, du gamle Väinämöinen, 206
her er ret en Pige til dig,
her en Jomfru, skøn at skue,
ikke altfor stor om Munden,
ikke altfor bred om Hagen.« 210

Trygge gamle Väinämöinen
saae paa det Billed Smeden bragte.
Sagde gamle Väinämöinen: 221
»Hør mig, Smed, min lille Broder,
kast din Pigelil paa Ilden,
smed af hende alskens Sager,
eller bring din Brud til Rusland,
send dit Billed bort til Saksland,
lad saa de rige Herer rives,
lad de Store kriges om Bruden:
Ikke for min Slægt det passer,
for mig selv vel ikke heller, 230
til en gylden Brud at bejle,
for en Sølverbrud at smiske.«

Den røvede Brud.

Det var Smeden Ilmarinen, XXXVIII 1
den evindelige Hamrer,
kasted nu sit Billed fra sig
og forskød den gyldne Jomfru;
nu var det hans Agt at age, 9
nu var det hans Hu at fare
op til Pohja for at bejle,
vinde Pohjas anden Datter.
Første Dag han ager fremad,
ruller frem endnu den næste,
og paa tredje Dag omsider
kom han ind i Pohjas Gaardsplads.
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
kommer netop ud paa sin Gaardsplads,
straks da tager hun til at tale,
vender sig til ham for at spørge 20
om hvordan det gaar hendes Datter
hist som Hustru i Mandehjemmet.
Sagde Smeden Ilmarinen 25
mod i Hu, med bøjet Hoved,
Hatten gleden ned paa Siden:
»Ak min kære Svigermoder, 29
derom maa du ikke spørge.
Jorden gæmmer mit Bær, det røde, 35

Lyngen dækker over den døde; XXXVIII
giv mig, du kære Svigermoder, 41
und mig endnu din anden Datter
i hendes Søsters Sted og Sæde!«
Sagde Louhi, Pohjas Frue: 45-6
»Ilde handled jeg arme Moder;
bort jeg sendte min stakkels Pige, 49
at hun i Ungdomsaar skulde segne, 52
gav hende hen i Ulves Kæber,
Svælget paa de brølende Bjørne.
Ikke giver jeg den yngre,
ikke skikker jeg min Datter,
Soden af din Krop at gnide,
Smudset af din Hud at slide —
før vil jeg skikke min Datter,
sende mit Barn, min fromme Pige, 60
ned i Fossens skummende Fraade,
Vandets aller vildeste Hvirvel,
ned i Munden paa Manas Maddik,
ind mellem Tuonigeddens Tænder.«

Det var Smeden Ilmarinen,
vred sin Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk,
rysted vildt sine tætte Lokker;
selv da stiger han ind i Stuen,
ind under Tag han selv sig trænger, 70
griber fat i den unge Jomfru, 115
med sin brede Lab hende kryster,
farer som et Fygevejr af Stuen,
styrter hen til sin lette Slæde,
slænger Pigen op i sin Slæde,
farer saa straks afsted paa Færden — 121
ene Haand ved Traverens Tømme, 123
anden Haand paa Jomfruens Bryster.
Jomfruen græder og jamrer, 125
knuger sine smidige Fingre,

og hun vrider de vakre Hænder, XXXVIII
taler saa selv det Ord og siger: 126
»Hør mig, du Smeden Ilmarinen, 131
om du ikke giver mig Frihed,
sparker jeg Kælken i Splinter,
søndrer jeg Slæden i Bidder,
sparker Hul i Siden med Knæet,
søndrer Slæden med disse Smalben.«
Det var Smeden Ilmarinen,
tog til Orde selv og sagde:
»Derfor just har Smedens Slæde
Sider som af Jærn er tømret, 140
som kan staa sig mod et Fodspark,
mod en vakker Piges Sprællen.«

Frem et Stykke Vej han ager, 179
færdes frem en ringe Strækning;
men da spidser Hesten Øren,
Langøre skræmmes under Løbet.
Jomfruen hæved sit Hoved, 231
skued forude Spor i Sneen,
og hun spurgte sig for og fritted:
»Hvad er vel det som her er løbet?«
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Ulven er løbet over Stien.«
Og den stakkels Pige sukked,
sukked dybt, og tungt hun aanded,
taled saa det Ord og sagde:
»Ve mig dog, jeg arme Stakkel! 240
Bedre havde det mig været,
havde visselig været bedre
med den hvæsende Ulv at vige,
med en Spejdersnude sig snige,
end i denne Bejlers Slæde,
dette Uglebilleds Tæppe;
Ulvens Skind er nok saa fagert,
Ulvens Gab er nok saa vakkert!«

Det var Smeden Ilmarinen XXXVIII
bed i Læben, vendte sit Hoved, 250
fremad han aged, saa det knaged,
ned til den nye By for Natten.

Træt og mødig efter Færden
sover Smeden tungt og længe,
anden Mand hans Viv fornøjer,
medens hendes Husbond sover.
Da nu Smeden Ilmarinen,
vaagned op den næste Morgen,
vred han Mund og vendte sit Hoved,
rev og sled i sin sorte Haardusk, 260
og han skikked sig til at synge, 280
tog i sin Vrede til at kvæde,
sang sin Viv til en Fiskemaage,
hen over Havets Skær at skrige. 284
Smeden Ilmarinen derpaa 287
slængte sig igen i Slæden,
frem han aged, saa det knaged,
mod i Hu, med bøjet Hoved,
drog af Sted til egne Lande,
foer til kendte Bygder tilbage.

Trygge gamle Väinämöinen
mødte Smeden midt paa Vejen,
tog til Orde straks og sagde:
»Smed og Broder Ilmarinen,
hvordan lever man i Pohja?« 300
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Hvordan de lever i Pohja! 310
Sampo har i Pohjola hjemme,
dær er Pløjning og dær er Saaning,
dær er der alskens Vækst og Grøde,
dær er evig Lykke til Huse.«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Hvor er din unge Brud dog henne, 317

siden du kommer tomhændet til os, XXXVIII 319
ager uden Hustru tilbage?«
Det var Smeden Ilmarinen,
taled da det Ord og sagde:
»Slig en Hustru har jeg sunget
til en Maage paa Havets Klipper;
nu kan hun pibe som Maage,
nu kan hun skræppe som Skarven,
støje dær paa Stene ved Vandet,
skingre lydt paa Skær over Søen.«

Søfærden.

Trygge gamle Väinämöinen XXXIX 1
tog nu til Orde selv og sagde:
»Hør mig, du Smeden Ilmarinen,
lad os op til Pohjola drage
for at vinde den gode Sampo,
for det brogede Laag at syne!«
Gamle Väinö var den ene, 129
Smeden Ilmari den anden,
Bidsel lagde de paa Hesten, 143
Tøj paa sommergammel Ganger,
fremad humper de ad Vejen,
farer, to Mand høj, ad Stranden;
op fra Stranden lød en Klage,
Graad og Suk fra Baadehavnen.
Sagde gamle Väinämöinen:
»Det er en Jomfru der jamrer, 151
det er en Hønelil der klager;
lad os gaa hen og se efter!«
Ingen Jomfru var det som jamred, 157
ingen lille Høne der klaged;
den der jamred, det var hans Snække,
Baaden var det som græd og klaged. 160
Ytred gamle Väinämöinen,
da han naaed nær til Baaden:

»Hvorfor græder tømret Snække, XXXIX
hvorfor jamrer faste Fartøj?«
Gensvar gav den tømrede Snække, 167
faste Fartøj taled og sagde:
»Snækkernes Hu staar til Havet
selv fra tjærede Rullestokke, 170
Jomfruers Hu til Mandehjemmet
selv fra højeste Faderhuse;
derfor græder jeg stakkels Skude,
klager jeg kummerfulde Snække
efter den, mig skyder fra Strande,
slipper mig ud paa vide Vande.
Sagt det blev den Stund jeg bygtes,
sunget blev det da jeg skabtes,
at et Orlogsskib man tømred,
at en Fejdebaad man bygged; 180
andre Skuder, selv usle Skuder, 185
skikkes ud i Strid og Stimmel 187
trende Sinde hver en Sommer,
bringer Penge med tilbage,
Lasten stuvet fuld af Skatte, — 190
jeg den vakkert tømrede Skude
raadner op mellem egne Spaaner, 193
tøver endnu paa Tømrepladsen;
Jordens aller usleste Orme
bygger og bor i mine Spanter,
Luftens aller fæleste Fugle
har deres Rede højt i Masten,
alle Ødemarkernes Tudser
hopper stadig omkring paa Stævnen.« 200
Sagde gamle Väinämöinen: 207-8
»Græd ej længer, tømrede Skude;
nu faar du færdes i Fejde, 211
skikkes af Sted i Strid og Stimmel!«

Gamle Väinämöinen derpaa 275
gav sig til at nynne sagte,

XXXIX

sang i Skibets ene Side
unge glathaarede Knøse,
glathaarede, flintnævede,
støvleklædte, stovte Svende; 280
sang i Skibets anden Side
unge tinsmykkede Piger,
tinsmykkede, malmbæltede,
ranke Møer med gyldne Ringe.
Stadig synger Väinämöinen
Mandskab tæt paa alle Tofter,
gamle Folk ombord han kvæder;
selv han satte sig ved Roret, 291
hen i birketømret Bagstavn.
Svende satte han til Aaren, 299
lod de Piger sidde ledig,
Svendene roed, Aaren sig krummed,
dog vil Færden slet ikke fremmes.
Piger satte han til Aaren,
lod de Svende sidde ledig,
Pigerne roed, Fingre sig snoed,
dog vil Færden ikke fremmes.
Gamle løser af ved Aaren,
unge sidder sysselløse,
Gamlinger roed, Ho'derne rokked,
endnu vil Færden ikke fremmes. 310
Smeden Ilmarinen derpaa
sætter sig hen og griber Aaren,
og nu løber tømret Skude,
Skuden løber, Færden lider.

Fremad roed han, saa det rasled, 317
Bordene gav sig, Bænkene braged,
stærke Rønnetræs-aarer knaged,
Aarernes Greb, de peb som Hjærper, 320
Stavnen snadred løs som en Svane, 322
Toldene hvined op som Vildgæs. 324

Selve gamle Väinämöinen XXXIX
sejled frem, saa Søen bovned,
i den røde Skudes Bagstavn,
støttet til sit stærke Styrblad;
øjnes paa hans Vej en Odde,
skimtes fjærnt en fattig Landsby. 330
Ahti, den unge, bor ved Odden,
fjærnt ved en Krog af Kaukoniemi;
Kauko græder, thi Fisk ham fattes,
Lemminkäinen, for Brød ham fattes.
Hæved han nu sin Røst og hujed, 361
skreg og skingred alt hvad han orked,
Manden mæled fra Oddens Ende,
raske Knøs over Vandet raabte:
»Hvor gaar Farten hen, I Helte? 381
Gæve Mænd, hvorhen gaar Færden?«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Op mod Nord vor Færd os fører,
op i Bølgebraad og Brænding,
over fraadedækte Kamme,
op at vi kan vinde Sampo
ud af Koberklippens Gæmme.« 389
Sagde muntre Lemminkäinen: 391
»O du gamle Väinämöinen,
tag saa mig paa Følge med jer
som den tredje Helt paa Færden!
Endnu kan for Karl jeg gælde, 397
om det skal komme til Slagsmaal,
byder over begge Næver,
bruger mine brede Skuldre.« 400
Trygge gamle Väinämöinen
tager Manden med paa Færden,
Skælmen med ombord i Skuden;
Kauko brat i Baaden iler, 405
let og smidig han sig svinger
op i Väinämöinens Snække. 408

Trygge gamle Väinämöinen XL 1
sejled frem, saa Søen bovned,
bort fra den lange Oddes Ende;
een Dag gik det ad Indlandsvande, 14
anden Dag gennem Mosevande,
tredje Dag gennem Fossevande.
Og den muntre Lemminkäinen
kom i Hu et Ord fra fordum
her ved Flammefossens Hældning,
Helligstrømmens vilde Hvirvel: 20
»Stands, o Fos, din Skummen og Syden, 23
vældige Vande, stands jer Svulmen!
Fossens Datter, du Skummets Pige,
sæt dig paa Stenen, stænket af Vandet,
fat i din Favn de vilde Vover, 28
svøb om din Haand de svulmende Bølger,
at paa vort Bryst de ej skal sprøjte 31
eller stænke højt mod vort Hoved!«
Trygge gamle Väinämöinen 83
sejled frem, saa Søen bovned,
midt imellem Skær han styred,
gennem Bølgebraad og Brænding;
ikke stødte tømret Skude,
ikke stranded Vismands Snække.
Netop da han frem er vundet,
sejlet ud paa videre Vande, 90
støder Skuden, just som den springer,
Baaden, allerbedst som den iler:
Fast sidder Heltenes Fartøj,
Baaden rokkes ej af Pletten.
Det var muntre Lemminkäinen 113
bøjed sig ned for at skue:
»Ej over Sten er Baaden strandet, 117
ikke paa Sten, ikke paa Stammer,
Baaden staar paa en Geddes Skulder,
hviler paa Vandhundens Krogben.« 120

Trygge gamle Väinämöinen XL 151
trækker Staalet ud af Skeden, 160
Sværdet svinger han ned i Havet,
sænker det under Skibets Side:
Sværdet bider sig fast i Fisken, 165
tager et sikkert Tag i Gællen.
Gamle Väinämöinen derpaa
hæved Gedden op af Havet, 169
Gedden brast i tvende Stykker,
ned mod Norden faldt dens Hale,
ned i Snækken smælded dens Hoved.

Nu tog Baaden til at løbe,
bort fra Stedet slap hans Snække.

Den første Harpe.

Trygge gamle Väinämöinen XL 175
styred hen til en Holm sin Skude,
lod den løbe op imod Stranden,
vender sig nu og ser omkring sig,
tager til Orde selv og siger: 194
»Hvem er yngst af disse Piger?
Hun skal koge denne Gedde
til en dygtig Davre for os,
til en Fiskemiddag for os.«
Kom da Piger frem at koge,
kom om Kaps, en halv Snes Stykker; 200
derpaa koges Geddekødet,
deles ud til lækker Davre.
Blev paa Skær dens Ben tilbage,
alle Fiskeben paa Holmen.

Trygge gamle Väinämöinen
taled nu det Ord og sagde: 208
»Hvad kunde laves ud af disse,
gøres af disse Geddetænder, 210
ud af Kæbens Ben, de brede,
om de kom ind i Smedens Smedje,
hos en højlig duelig Hamrer
og i en mægtig Mesters Hænder?«

Sagde Smeden Ilmarinen: XL
»Intet kommer ud af intet,
intet faar man af Fiskeknogler,
selv om de kom i Smedens Smedje,
hos en højlig duelig Hamrer
og i en mægtig Mesters Hænder.« 220
Trygge gamle Väinämöinen
tog til Orde selv og sagde:
»Dog kunde vel af disse laves
liden Harpe, Fiskebensharpe,
om der fandtes den som det fatted,
den som evned at danne Harpen.«

Da sig ingen anden meldte,
ingen fandtes dær som det fatted,
gik den gamle Väinämöinen 230
selv i Gang at gøre Harpen,
Geddens Ben til Klang han bøjed, 233
evig Fryd han sammenføjed.
Hvorfra tog han Skroget til Harpen?
Fra den store Geddes Kæbe.
Hvorfra tog han Skruer til Harpen?
Fra den store Geddes Tænder.
Hvorfra tog han Strænge til Harpen?
Det var Haar af Hiisihesten. 240

Trygge gamle Väinämöinen 253
byder unge, byder gamle,
byder Folk i Livets Midte,
byder dem nu at røre Harpen,
spille paa Fiskebenskassen,
Kantelen, bygt af Geddeknogler.
Unge spilled, gamle spilled,
Folk i Livets Midte spilled, 260
unge spilled, Fingre sig kroged,
gamle vrikked, Hovedet rokked:

Glæden blev dog ej til Glæde, XL
Spillet ej til Spil sig hæved.
Mæled muntre Lemminkäinen:
»Aa I Svende, svage paa Hjærne,
og I dumme Piger tillige,
ingen af Jer forstaar det rigtigt! 269
Lad saa mig faa Harpen i Hænde,
bringer Kantelen hid, I Svende!«
Og den muntre Lemminkäinen 275
faar i Hænde givet Harpen,
slaar det Strængespil med Hænder, 279
Harpen helt han endevender,
ikke vil dog Spillet lyde,
ingen Klang vil Øret fryde.
Sagde gamle Väinämöinen:
»Ikke findes blandt de unge,
ikke heller blandt de gamle, 286
den som lader Spillet klinge.
Monstro Pohja skulde bedre 289
kunne lade Spillet lyde,
kunne lade Klangen fryde?
Skal jeg da skikke den til Pohja?«
Harpen sendte han til Pohja,
skikked den til Sariola,
alle Pohjas Svende spilled,
Pohjas Svende, Pohjas Piger,
selve Pohjafruen spilled, 299
famled over den med Fingre, 301
krammed den med alle Negle:
Glæden lyder ej som Glæde, 305
Klangen ej som Klang vil kendes;
Harpens Strænge tvandt sig sammen,
skreg, forskrækkeligt at høre,
Lyden skingred, Tonen skurred,
Harpen vildt og hæsligt knurred. 310
Sov en Blind i Stuehjørnet,
gammel Gubbe over Ovnen;

Gubben over Ovnen vaagned, XL
skræmtes dær ved Arnestedet,
knurred fra sin Krog ved Ovnen,
snerred fra sin Plads og sagde:
»Lad det være, lad det fare,
lad det stoppe, lad det standse!
Ind i mit Øre det tuder,
skingrer, saa Hovedet værker, 320
rejser Haarene paa mit Hoved,
røver min Søvn for hele Ugen!
Om ej Finnefolkets Harpe
evner os til Fryd at vække
eller dysser mildt i Dvale,
skænker os vor Søvn, den søde:
kaster den da helst i Havet,
sænker den i Søens Bølger —
eller bringer den tilbage,
skikker Kantelen af Gaarde, 330
lægger den i Mestrens Hænder,
han hvis Fingre formed Harpen!«

Harpen tager hastigt Ordet,
Kantelen til Gensvar toner:
»End er jeg for god til at druknes,
ned i Søens Bølger at sænkes!
Før vil jeg slaaes af ham som mig kender,
før vil jeg spilles af Mestrens Hænder.«

Varsomt bragtes den tilbage,
bares vakkert bort fra Gaarden, 340
lagdes mellem Mestrens Fingre,
ned i Skødet paa sin Skaber.

Trygge gamle Väinämöinen, XLI 1
den evindelige Sanger,
holder nu Hænderne rede,
tvætter sine Fingre til Spillet,

tager Sæde paa Glædestenen, XLI
sætter sig op paa Sangerklippen,
hviler paa sølverhvide Højde,
sidder paa gylden Bakketinde.
Tog saa Harpen mellem Fingre,
stilled imod sit Knæ dens Kasse, 10
Kantelen tog han under Hænder,
taled saa selv det Ord og sagde:
»Kommer nu hid for at høre,
kom, hvo aldrig før har fornummet
Fryden i de evige Sange,
liden Kanteles Harpeklange!«
Og den gamle Väinämöinen
tager til at spille fagert
paa den geddegjorte Harpe,
Kantelen bygt af Fiskebenet. 20

Gamle Väinämöinen spiller. 31
Ikke færdes dybt i Skove
noget Dyr paa fire Fødder,
ikke springer dær en Skabning
som ej kommer did at lytte,
over Spillet sig at fryde.
Lidet Egern til ham springer
og fra Gren til Gren sig svinger,
Væsler frem ad Vangen higer,
og paa Gærdet op de stiger, 40
Elge hopper glad paa Heder,
vilde Losser muntert leger.
Ulven vaagned i sin Mose,
Bjørnen fra sit Bo sig rejste,
fra sin Rede mellem Fyrre,
fra sit Hi bag grønne Graner:
Ulven iled vide Veje,
Bjørnen humped over Heden,
satte sig tilsidst paa Gærdet,
løfted sig paa Leddestolpen, 50

Gærdet brast og faldt paa Fjældet, XLI
Stolpen styrted ned paa Svedjen:
Bamsen op i Granen stavred,
op i Fyrrens Top den klavred
for til Harpens Lyd at lytte,
over Spillet sig at fryde.
Tapio-gubben, vagtsom Gamling,
selve Skovhjems Drot og Herre,
hele Tapios Folk i Følge,
Piger smaa saa vel som Svende, 60
kommer frem til Klippekammen
for paa Spillets Klang at agte;
ogsaa selve Skovhjems Frue,
Tapios Hustru, vagtsom Kvinde,
Strømper blaa paa Ben hun trækker,
røde Baand om Legem lægger,
stiger op paa Birkegrene,
sætter sig blandt Ellekviste
for til Harpens Lyd at lytte,
for paa Spillets Klang at agte. 70

Saa var der alle Himlens Fugle,
alt hvad paa tvende Vinger svirrer,
frem i Flok og Sværm de flyver,
iled did paa ilsom Vinge
for til Herlighed at lytte,
over Spillet sig at fryde.
Dengang Ørnen hjemme hørte
Finlands favre Harpe klinge,
lod den sine Unger ligge,
selv saa fløj den ud af Reden, 80
nær til herlig Helt som spiller,
nær til Väinös vakre Triller.
Fra det høje hasted Ørnen,
gennem Skyer sig skyndte Høgen,
Ænder steg af dybe Bølger,
Svaner svam fra side Sumpe;

ogsaa bitte liden Bogfink, XLI
Sangens Fugle smaa som kvidrer,
Siskener i hundred Hobe,
Tusendtal af lette Lærker 90
undres under Himlens Højder,
kvidrer over Heltens Hærder,
medens Gubben skaber Glæde,
medens Väinämöinen spiller.
Maanens Mø, den prude Pige, 103
Solens Datter, djærv og dejlig,
skøtted deres Vævekamme,
løfted deres lette Søller;
gyldent Vævetøj de væved,
Sølvervæv med Gny de virked
paa de røde Skyers Rande,
paa den lange Himmelbue. 110
Da de nemmed, da de hørte
Lyden fra den favre Harpe,
faldt af Fingre Vævekammen,
liden Skyttel gled af Haanden,
sig det gyldne Garn forvirred,
Sølversøllen faldt og klirred.

Ikke findes vel det Væsen,
ikke heller under Vandet,
aller favrest Fiskeyngel, 120
som ej kommer did at lytte,
over Spillet sig at fryde.
Gedden kommer, træg og tosset,
Vandets Hund, og plasker klodset,
frem bag Skæret Laksen skyder,
Hælten dukker op fra Dybet,
Aborrer smaa og glatte Skaller,
Lakesild og flere Fiske
søger ind mod Strand, i Sivet,
bryder sig en Vej til Bredden 130

for at høre Väinös Vise, XLI
for paa Spillets Klang at agte.
Ahto, Dybets Drot og Konge,
Vandets Gubbe, gammel Sivskæg,
flytter sig til Vandets Flade,
glider op paa Nøkkeblade.
Ogsaa selve Vandets Frue, 155
Vandets Viv med Siv om Barmen,
hæver sig af Havets Vover,
dukker op af Bølgedybet,
svømmer hastigt ind i Sivet,
skynder sig til Skær i Søen, 160
da hun sælsom Klang fornemmer, 163
overvættes vakker Tone;
dybt i Slummer dær hun dysses,
synker sagte paa sit Ansigt,
over broget Sten at hvile,
ved den brede Klippes Side.

Og den gamle Väinämöinen
spilled een Dag, spilled tvende; 170
ikke fandtes den blandt Helte,
ingen Mand, selv nok saa mandig,
ingen Mand og ingen Kvinde,
ingen lokkefager Pige
som kan tvinge sine Taarer,
og hvis Hjærte ikke smælter.
Selv fra gamle Väinämöinen 185
randt der Taarer ned, som trilled
ned paa dybblaa Havbugts Strande, 213
og fra dybblaa Havbugts Strande
under klare, vide Vande,
ned paa Bundens mørke Mudder.
Gik en Vildand did at dykke, 255
hente Väinämöinens Taarer,
drog de Taarer op fra Havet, 259
bar dem hen i Väinös Hænder:

Men til andet var de ændret, XLI
vakkert var de alt forvandlet,
thi til Perler var de blevne,
ændret om til ædle Stene,
Kongers Herlighed at pryde,
Jordens Fyrster evigt fryde.

Samporovet.

Trygge gamle Väinämöinen XLII 17
satte sig nu paa ny ved Roret,
sejled nu frem, saa Søen bovned,
sejled igennem vilde Vover, 20
frem over Bølgebraad og Brænding,
gennem de fraadedækte Kamme,
did til Pohjolas brede Baadstrand,
op til de kendte Rullestokke.
Da de var komne til Maalet,
vundne derop til Vejens Ende,
haled de Skuden op paa Stranden,
op paa de stærke Rullestokke. 30
Steg saa paa Stedet i Stuen,
hastigt i Huset ind de traadte;
spurgte dem Pohjahjemmets Frue,
fritted hun de fremmede Gæster:
»Hvilket Budskab bringer de Gæster,
sig hvad Nyt kan hos Helte nemmes?«
Trygge gamle Väinämöinen,
han gav Svar igen og sagde:
»Sampo gælder de Gæsters Budskab,
brogede Laag de Heltes Ærend: 40
Kommen er vi at dele Sampo,
kommen, brogede Laag at syne.«

XLII

Selve Pohjahjemmets Frue
taled da det Ord og sagde:
»Hjærpe deles ej i tvende,
Egern stykkes ej i trende.
Det er bedst at Sampo surrer,
bedst at broget Laag sig snurrer
kun bag Højens Sten herhjemme,
kun i Kobberklippens Gæmme;
det er bedst at jeg forbliver
store Sampos Herskerinde.«

Trygge gamle Väinämöinen
taled da det Ord og sagde:
»Om du ikke vil dele med os,
giver du ej den halve Sampo,
vel, saa maa vi den hele tage,
bære den med ombord tilbage.«

Louhi, Pohjahjemmets Frue
grebes nu af Had og Harme,
stævned hele Pohjola sammen,
unge Svende med Sværd ved Lænder,
høje Helte med Spyd i Hænder,
bød dem at tage Väinös Hoved.

Trygge gamle Väinämöinen
gik nu hen og hented Harpen,
satte sig saa ned at spille,
tager til at spille vakkert;
alle gav sig til at lytte,
over Harpens Lyd at frydes.

Og den hele Hob han hilded,
Skaren dybt i Søvn han dyssed,
alle de som lytted, blunder,
alle de som skued, slumrer;
unge sover, gamle sover
under Väinämöinens Toner.

Kloge gamle Väinämöinen,
den evindelige Vismand,

foer med Fingre ned i Lommen, XLII
putted Haanden ned i Pungen,
Drømmenaale drog han deden
og med Søvn de Øjne salved
paa den hele Hob, han hilded, 89
paa de drømmedrukne Helte;
og i Dvale tung han dyssed —
at de længe dybt kan sove —
alle Pohjahjemmets Husfolk,
alle dem der bor i Bygden.

Det var Gamle Väinämöinen 101
gav sig nu til at nynne sagte
kommen til Kobberfjeldets Døre,
kommen til Klippeslottet Side:
Alt rokked sig Borgens Porte,
alt vakled jærnhaarde Hængsler.
Selve Smeden Ilmarinen
smurte Smør over Borgens Laase, 109
for at Døren ikke skal knirke 111
og de Hængsler ikke skal hvine;
løsned saa Laasen med sin Finger,
med en Krog saa letted han Slaaen;
nok saa let da løfted sig Laasen,
og de faste Døre sig drejed.
Gamle Väinämöinen derpaa
tog til Orde selv og sagde:
»Lempis Søn saa let i Sindet,
blandt mine Venner den bedste, 120
skynd dig, Sampo løs at vride,
broget Laag af Stedet slide.«
Det var muntre Lemminkäinen
eller skønne Kaukomieli —
altid færdig uopfordret,
altid rede, selv uberømmet —
gik nu, Sampo løs at vride,
broget Laag af Stedet slide;

siger, da han did sig skynder, XLII
skryder før han end begynder: 130
»Nu — saa sandt jeg Mand maa nævnes,
Ukkos Ætling Karl maa kaldes:
Saa kommer Sampo til at flyttes,
brogede Laag at endevendes,
blot jeg bruger mit Ben, det højre,
blot for et Spark med Støvlehælen!«
Fat tager da Lemminkäinen,
fat tager han, Tag tager han,
fast i Favnen kryster han Sampo,
knuger, med Knæet haardt mod Jorden: 140
Sampo rokkes ej det mindste,
thi dens Rødder, de var fæstet 143
ni samfulde Favne nede.
Var der en dygtig Tyr i Pohja,
Okse fuld af Kraft i Kroppen:
Tyrens Horn er favnelange 149
og halvanden Favn dens Mule.
Tog han nu Tyren af Engen,
Ploven fra Pløjemarkens Fure,
pløjed med Tyren Sampos Rødder,
Støtterne som holdt Laaget lænket:
Nu tog Sampo til at rokke,
nu tog Laaget til at lude.

Een var gamle Väinämöinen,
Smeden Ilmari den anden,
tredje muntre Lemminkäinen,
førte nu den store Sampo 160
ud af Pohjahøjens Stænge,
ud af Kobberklippens Gæmme;
op i Baaden de den trække,
bringe den op i breden Snække.

Trygge gamle Väinämöinen 217
sejler frem, saa Søen bovner;

selve Smeden Ilmarinen XLII
med den muntre Lemminkäinen 220
skøtter Aaren, ej de raster,
ej de raster, frem de haster
over Havets vide Vande,
over brede Bølgerygge.
Gamle Väinämöinen styred 251
over Bølgen blaa sit Fartøj,
styred een Dag og den næste;
men da tredje Dag var kommen,
tog den muntre Lemminkäinen,
tog han Ordet selv og sagde:
»Hvorfor synger du ikke, Väinö,
nynner du ikke, Lykkens Yndling,
nu den gode Sampo er vundet
og den rette Vej du har fundet?« 260
Trygge gamle Väinämöinen
svared ham forsand og sagde:
»Det er for tidligt at kvæde,
end ikke Tid til Spil og Glæde:
Da først sømmer det sig at synge,
da først du'r det med Fryd at spille,
naar vi Hjemmets Porte kan øjne,
høre hvor Hjemmets Døre knirke.«
Sagde muntre Lemminkäinen:
»Var det blot mig som sad ved Roret, 270
jeg skulde synge, mens jeg mægted,
tralle løs, saa længe jeg orked;
men om *du* ikke vil kvæde, 275
selv vil jeg stemme op og synge.«
Selv tog Kauko nu til at kvæde,
selv gav Tossen sig til at tralle
med sin Strube, gjaldende, klingert,
med sin Stemme, skraldende, skingert.

Muntre Lemminkäinen synger,
skønne Kaukomieli skraaler:

Munden gaar og Skægget bæver, XLII
skævt forvrider sig hans Kæver;
langt af Led sig Lyden svinger,
Sangen vandrer over Vande, 290
bæres bort til fjærne Bygder,
over Have syv den høres.
Tranen sidder paa en Træstub,
hviler paa en fugtig Tue,
tæller sine Tæer paa Foden,
letter af og til paa Benet —
brat den skræmmes op af Tue
ved at høre Kauko synge.
Tranen gav sig til at skrige,
spjætted op og hyled hæsligt, 300
og den foer afsted paa Flugten,
lige lukt til Pohja fløj den.
Da den derpaa did var kommen,
sused over Pohjas Sumpe,
anden Gang den arrigt hvined,
vræled op af alle Kræfter;
derved fik den purret Pohja,
vækket op det onde Vælde.

Rejste sig Pohjolas Frue,
da hun vaagned af dybe Dvale; 310
straks til sin Kvægfold ud hun iled
og til kornfyldt Lade sig skyndte:
Intet Stykke Kvæg var forsvundet, 315
intet Korn var røvet af Laden.
Skyndte sig saa til Hjemmets Stenhøj,
hen til Døren i Kobberklippen:
Alt var Sampo skaffet af Vejen, 327
brogede Laag var tabt og borte.
Louhi, Pohjahjemmets Frue, 333
grebes nu af Had og Harme,
skued sin Magt og Vælde vakle,

saae sin hele Herlighed synke; XLII
og til Bøn da tyr hun og beder: (337)
»Urtids Turso, Søn af den Onde, 348
hæv nu op af Havet dit Hoved,
løft din Isse op over Bølgen, 350
lad de Kalevahelte kæntre,
lad forsvinde de frække Svende 353
under de dybe Bølgers Dække!
Men gør ikke dette Fyldelst: 357
Ukko, Herren i det høje,
hør mig, Himlens gyldne Konge,
Luftens sølverklædte Hersker! 360
Send et vældigt Vejr at rase,
Stormens store Magt du løse,
vend du Vinden, byd du Bølgen
bryde lige løs mod Baaden,
spærre Vej for Väinämöinen,
stænge Sti for Uvantolainen!«

Og en liden Stund der svinder, 393
ringe Spand af Tid der rinder:
Og der lød en sælsom Susen
ved den røde Snækkes Side,
Skummet skød sig højt i Vejret
op mod Väinämöinens Skude.
Det var Smeden Ilmarinen,
blev for Alvor angst og bange, 400
Tæppet trak han over Ho'det, 403
dækked dermed smukt sit Aasyn. 405
Urtids-Turso, Søn af den Onde, 411
hæved op af Havet sit Hoved, 413
løfted Issen op over Bølgen.
Trygge gamle Väinämöinen
tog et Tag i Tursos Øren,
trak ham op ved begge Øren,
spurgte ham og fritted for sig,
trende Gange skarpt han spørger: 431

»Urtids-Turso, Søn af den Onde, XLII
hvorfor hæved du dig af Havet,
sig hvi steg du op over Bølgen,
frem for Menneskens Børn at træde,
tilmed frem for Kalevasønnen?«
Urtids-Turso, Søn af den Onde, 435
svared ham da det Ord og sagde: 437
»Derfor hæved jeg mig af Havet,
derfor steg jeg op over Bølgen
for at dræbe Kalevastammen, 441
bringe Pohja Sampo tilbage.«
Men den gamle Väinämöinen 447
kasted Uslingen i Havet,
tog til Orde selv og sagde:
»Aldrig hæve du dig af Havet, 451
aldrig stige du op af Bølgen,
frem for Menneskens Børn at træde!«
Efter denne Dag og Time 455
stiger Turso ej af Havet
frem for Menneskenes Afkom,
medens Sol og Maane skinner,
mens den kære Dag oprinder.

Gamle Väinämöinen derpaa 461
styred atter frem sin Skude,
og en liden Stund der svinder,
ringe Spand af Tid der rinder:
Ukko, Herren i det høje,
selve Himlens høje Husbond,
bød den haarde Blæst at blæse
og det vilde Vejr at rase.
Blæsten tager Træernes Blade, 477
rusker af Graner grønne Naale,
river de røde Blomster af Lyngen,
rykker Avnerne løs af Græsset, 480
drager det sorte Dynd fra Bunden
op over de klare Vande.

Vældelig Vindene blæser, XLII
Bølgerne hugger haardt mod Skuden,
og de skyller Geddebensharpen,
Kantelen, bygt af Fiskefinner,
ned til Fryd for Vellamofolket,
Ahtohjemmets evige Glæde.
Ahto gav Agt under Voven,
Ahtos Børn under brede Bølger 490
tog i Vold den herlige Harpe,
bjærged den med sig hjem til Dybet.

Det var den muntre Lemminkäinen, 543
Kaukomieli selv, den skønne,
føjed Brædder til Skudens Borde, 553
højned dem vel en Favn i Højde,
at ej Bølgen slaar over Baaden,
skvulper ind over Skibets Ræling.
Nu var der nok af Sidebrædder,
nok af Hjælpebrædder i Baaden,
saa den holder mod Stormens Støden,
staar sig for Slag af vrede Bølger, 560
mens over Hav den frem sig hugger,
mellem toppede Vover vugger.

Louhi, Pohjahjemmets Frue, XLIII 1
stævned nu Pohjola sammen,
bød sin Skare tage til Buen,
lod sine Svende gribe Sværdet,
bygged saa Pohjabaaden færdig,
rusted sit Fejdeskib til Kampen.
Samled nu sine Mænd i Skibet,
ordned alle de Orlogshelte —
ret som en Fugl sine spæde,
Anden sine Unger forsamler, 10

hundred Svende med Sværd ved Bælte, XLIII
tusend buevæbnede Helte.

Trygge gamle Väinämöinen, 23
over Bølgen blaa han farer,
tager Ordet selv og taler,
siger fra sin Skudes Bagstavn:
»Lempis Søn, saa let i Sindet,
blandt mine Venner den bedste,
stig nu op i Mastetoppen,
rask paa Raaen ud du haste, 30
kast et Blik paa Luften forved,
spejd paa Himlen bagved Baaden:
Er der klart ved Luftens Rande,
er der klart hvad heller Tykning?«
Det var muntre Lemminkäinen,
raske Skælm med røde Kinder,
altid færdig uopfordret,
altid rede, selv uberømmet,
steg nu op i Mastetoppen,
ud paa Raaen rask han hasted, 40
saae mod Østen, saae mod Vesten,
saae mod Norden og mod Sønden:
»Klar og ren er Luften forved, 45
tyk er Himlen bagved Baaden,
liden Sky mod Nord jeg skimter,
ser en Skyvæg mod Nordvesten.«
Sagde gamle Väinämöinen:
»Det er ingen Sky du skimter, 51
men et Sejlskib maa det være, 53
se paa ny og nok saa nøje!«
Saae han paa ny og spejded nøje,
førte derpaa denne Tale:
»Fjærnt en Holm til Syne kommer,
blaaner frem, endnu langt borte,
Høge vrimler paa dens Elme,
Tiurer trænger sig paa dens Birke.« 60

Sagde gamle Väinämöinen: XLIII
»Sikkert er det Løgn du siger;
det kan ikke være Høge,
heller ikke være Tiurer,
det er Pohjas unge Sønner;
se nu efter tredje Sinde!«
Saae han efter tredje Sinde, 68
ytred sig paa denne Maade: 70
»Ja det er Pohjas Baad der kommer,
hundredaaret Skib der stamper,
hundred Mand ved Aare sidder,
tusind Svende sidder ledig.«
Det var gamle Väinämöinen,
da han nemmed sandfærdig Tale,
mæled han selv det Ord og sagde:
»Ro nu, Smeden Ilmarinen,
ro, du muntre Lemminkäinen,
ro nu til, du samfulde Skare, 80
at vor lille Baad kan løbe,
at vor Skude bort kan slippe!«

Heltene haster og jager, 93
Svende slider omkaps ved Aare,
dog vil Færden slet ikke fremmes,
tømret Skude kan ikke rømme,
fly fra den sejlende Snække,
slippe bort fra Pohjolabaaden.
Men den gamle Väinämöinen
mærker Nødens Dag sig nærmer, 100
overlægger, overvejer,
tager derpaa selv til Orde:
»Endnu mindes jeg et Middel,
veed et lidet Under at øve.«
Og en Flintesten han søgte, 109
tog en lille Smule Fyrsvamp,
hev det over Bord i Havet,
smed det over venstre Skulder:

Deraf skabtes et Skær i Søen, XLIII 121
voksed en liden Holm i Havet,
vendte mod Vest sin Længdeside
og den brede Side mod Norden.
Fremad snor sig Pohjolasnækken,
stamper af Sted gennem Søen,
brat skyder den ind paa Skæret,
fæster sig fast paa Holmerevet:
Tværs igennem da kløves Snækken,
hundredspantet Skib gaar i Stykker, 130
Masten styrter med Brag i Søen,
Sejlene flyver og falder
for i Vindenes Vold at tages,
frem af Foraarsstormen at jages.
Djærves da Louhi, Pohjas Frue, 147
sig til anden Skabning at skabe;
Hælvten af den søndrede Skude 153
under sit Legem ned hun lagde,
gjorde Baadens Borde til Vinger,
Agteraaren som Stjært hun nytted,
satte hundred Mand under Vingen,
tusend yderst ude paa Stjærten,
hundred Svende med Sværd ved Bælte,
tusend bueskydende Helte. 160
Brat til Flugt hun bredte Vingen,
hæved sig som Ørn i Vejret,
højre Vinge skured Skyen, 165
venstre Vinge fured Vandet.
Trygge gamle Väinämöinen 173
kasted nu et Blik tilbage: 176
Og dær kommer Pohjakvinden,
flagrer frem den sære Flyver,
oventil som Ørn at skue
og i Høgeham forneden. 180
Vinder hun frem til Väinös Snække,
flyver frem til Toppen af Masten:

Skuden var nær ved at kæntre, XLIII 185
Baaden trued til Bunds at synke.
Selve gamle Väinämöinen 207
taled da det Ord og sagde:
»Haa, haa, Pohjahjemmets Frue,
kommer du nu at dele Sampo 210
yderst over taaget Odde,
over sludfuld Holm i Havet?«
Sagde Pohjahjemmets Frue:
»Ej agter jeg, Sampo at dele,
deler ikke med dig, du Daare,
ikke med dig, o Väinämöinen.«
Det var muntre Lemminkäinen, 219
drog han nu sit Sværd fra Bælte,
sigted efter Ørnens Fødder, 223
fægted løs mod Fuglekloen.
Hugg da muntre Lemminkäinen,
hugg han til og taled dette:
»Ned, I Sværd, og ned, I Svende,
ned med jer, I dorske Kæmper,
fald i Hundredvis fra Vingen,
Snesevis fra Ørnens Fjedre!« 230
Taled til ham Pohjakvinden,
mæled ned fra Mastetoppen:
»Lempis Søn, saa let i Sindet,
sølle Kauko, stakkels Karlfolk!
narret har du nu din Moder,
løjet for din gamle Moder:
Loved jo fra Kamp at blive
hele tresindstyve Somre,
selv om Guldbegær dig fristed,
eller Lyst til Sølv dig lokked!« 240

Trygge gamle Väinämöinen,
den evindelige Vismand,
tænkte nu det var paa Tide,
mærked Stunden nu var kommen,

Aaren trak han op af Havet, XLIII
Egebjælken op af Bølgen,
drev med den et Slag mod Kvinden,
hugged alle Kløer af Ørnen;
Fuglens Kløer i Stumper stykkes,
kun en Lilletaa blev levnet. 250
Alle Drenge dratter af Vingen,
Alle Helte hældes i Havet,
selve Fuglen falder med Bulder, 255
basker ned over Baadens Spanter,
som en Tiur dumper af Træet,
Egernlille falder af Fyrren.
Fuglen famled efter Sampo
med den ubenævnte Finger, 260
vælted Sampo ned i Vandet,
skubbed den i Bølgedybet; 264
dær blev Sampo knust i Stumper,
broget Laag i Bidder splittet.
Daled da de tunge Stykker,
sank da Sampos større Stumper
under Havets stille Vande,
ned paa Bundens mørke Mudder. 270
Og de blev i Bølgens Gæmme,
mellem Ahtoskarens Skatte;
derfor fattes ingensinde,
medens Maanens Lys er gyldent,
Forraad under Havets Bølge,
Overflod i Ahtos Følge.
Atter andre Sampostykker,
andre, noget mindre Dele
blev paa Bølgens Overflade,
over Havets vide Vover 280
for af Vindens Greb at gynges,
rundt af brede Bølger slynges.
Vinden gynged disse Smuler,
Havets Bølgeskvulp dem skylled,

Vinden drev dem ind mod Landet, XLIII
Bølgen drev dem op paa Bredden. 287

Trygge gamle Väinämöinen
saae dem kastes ind paa Kysten, 291
og han fryded sig derover, 295
taled selv det Ord og sagde:
»Dette vorder Avlings Ophav,
Kildespring til stadig Lykke,
giver Pløjning, giver Saaning,
giver alskens Vækst og Grøde, 300
lader Maanen evigt straale,
lader Lykkesolen lyse
over Suomis vide Strande,
over Finlands favre Lande.«

Det var Louhi, Pohjas Frue,
taled hun det Ord og sagde:
»Endnu mindes jeg vel et Middel,
mindes et Middel, vinder et Vaaben
mod din Pløjning og mod din Saaning,
mod din Hjord og mod dine Jorder, 310
mod dine straalende Maaner,
mod dine lysende Sole:
maner bag Stenens Mur din Maane,
fjæler din Sol i Fjældets Hule!«
Det var gamle Väinämöinen, 333
tog til Orde selv og sagde:
»Mig skal ej Lapperne kogle,
mig skal Turjas Mænd ikke trylle:
Hos vor Gud er dog Vejrets Vælde,
hos vor Skaber dog Skæbnens Nøgler,
ikke ved Avinds Barm de bæres,
holdes ej af vor Fjendes Hænder. 340
Nu velan, du Pohjafrue, 349
Ufærd maa du i Stenen mane,
alle Onder bag Fjældet fjæle,

bjærge Nød og Fortræd i Bjærget: XLIII
Maanen mane du ingensinde,
Solen røre du ingensinde!«

Gik hun da med Graad til Hjemmet, 375
jog med Jammerskrig mod Norden,
nemmed ej hvad Navn fortjener
til sit Hus af hele Sampo;
lidt dog bragte hun tilbage
i den ubenævnte Finger: 380
Laaget fik hun med til Pohja,
Grebet med til Sariola;
derfor raader Nød i Pohja,
leves et brødløst Liv i Lapland.

Trygge gamle Väinämöinen,
da han var paa Stranden stegen,
stødte dær paa Sampos Stumper,
fandt af broget Laag de Bidder
som paa øde Strand ved Havet
laa i bløde Sand begravet; 390
bragte nu de Sampostykker,
bragte Brogetlaagets Bidder
yderst ud paa taaget Odde,
ud paa sludfuld Holm i Havet
til at spire, til at lives,
til at modnes, til at trives,
til at give Bygøl siden,
yde Rugbrød, frem i Tiden.
Trygge gamle Väinämöinen
tog til Orde selv og sagde: 400
»Giv o Skaber, und os o Herre,
und os at leve med Lykke,
giv os, en Gang at dø med Ære 404
hjemme her i det skønne Suomi,
her i det favre Land Karelen!«

Den anden Harpe.

Trygge gamle Väinämöinen XLIV 1
tænker i sit Sind og siger:
»Nu var det vakkert at spille,
Tid at lade vor Glæde klinge.
Men min Harpe har jeg jo mistet, 7
Kantelen er for evig svunden,
sunken til Bunds i Fiskegaarden,
vandret ned til Vellamofolket; 12
ikke bringer man den tilbage,
Ahti giver den aldrig fra sig.«

Som han vandrer hen gennem 77
Svedjen,
vanker ved Skovens Bryn ad Vangen,
hør' han en Birk saa bittert græde,
hør' han den hvide Vaand sig vaande. 80
Og han nærmed sig nu til Træet,
vandred nærmere hen til Stedet,
spurgte sig for og sagde dette:
»Sig mig, grønne Birk, hvi du græder!«
Birken svared ham med Liste, 89
selv det grønne Træ sig ytred:
»Saadan siger alle andre,
saadan mener jo de mange

XLIV

at jeg lever her i Glæde,
at i Fred og Fryd jeg jubler.
Men, jeg Stakkel, kun i Kummer,
kun i Lede faar jeg glædes,
nynner her i Nødens Dage,
mumler under Suk og Sorger.
Glæderige, lykkelige 105
haaber under Fryd og Længsel
at den favre Vaar vil komme,
og den store Sommer varme;
anderledes jeg, den arme,
jeg, et tosset Træ, mig ængster. 110
Tidt til mig, hvem Sorgen slører, 113
stakkels Træ af Sorgen sløret,
gaar i Vaarens Tid, den korte,
Børn fra Bygden tæt til Stammen,
skærer mig med skarpe Knive
i min Bug, den væskerige;
slemme Hyrder hver en Sommer
tager bort mit hvide Bælte, 120
een til Øser, een til Skeder,
een til Kurve det bereder.
Tidt ved mig, hvem Sorgen slører,
stakkels Træ af Sorgen sløret,
sidder Piger, i min Skygge,
boltrer sig saa vildt og viltert,
af mit Hoved skær' de Kviste,
binder dem til Badekoste.
Det var mine Foraarsglæder, 139
Fryden i den store Sommer;
ej er Vintertiden bedre,
Sneens Dage mere kære.
Vintertid mig Vinden plager, 149
Frosten bringer bitter Kummer,
Vinden tager min grønne Kaabe,
Nattefrosten min skønne Kjortel —
staar da jeg, en fattig Stakkel,

jeg, den arme Birkestamme, XLIV
ganske nøgen her i Lunden,
uden Klædebon om Kroppen,
af den skarpe Frost at svides,
af den bitre Kuld at bides.«

Sagde gamle Väinämöinen:
»Grønne Træ, du tør ikke græde! 160
Snart rinder dig rigest Lykke, 163
nyt og bedre Liv skal du leve,
snart vil af Glæde du græde,
snart vil i Fred og Fryd du juble.«
Gamle Väinämöinen derefter
hugged Birken om til en Harpe,
snitted Træet Skærsommerdagen,
hamred Harpekassen til rette 170
yderst over en taaget Odde,
over en sludfuld Holm i Havet.
Gror der et Egetræ ved Gaarden, 183
brede Grene sidder paa Egen, 185
paa hver Gren sidder et Æble,
over de Æbler gyldne Kugler
og en Gøg paa hver gylden Kugle.
Hver Gang naar Gøgens Kukken gjalder,
gyder sig Guld fra Gøgens Tunge 191
ned over gylden Bakketinde; 193
heraf tog han Kantelens Tappe, 195
skabte Skruer til Birkeharpen.

Sagde gamle Väinämöinen:
»Endnu et lidet mig fattes, 201
fem Strænge til liden Harpe.
Hvorfra vinder jeg vel de Strænge?«
Gik han at søge de Strænge, 205
vandred han hen over Vangen;
sad der en Jomfrulil paa Vangen,
sad der en Ungmø dybt i Dalen;

ikke græder den unge Pige, XLIV
er dog ej heller ret fornøjet, 210
nynner lidt med Haanden i Skødet,
synger blot for at korte Kvælden,
mens hun bier efter sin Bejler,
mens hun venter paa Vennens Komme.
Trygge gamle Väinämöinen
listed sig uden Sko til Stedet,
bad om et Par af Pigens Lokker, 219
tog til Orde selv, og han sagde:
»Giv mig, o Mø, af dine Lokker,
lidt af dit Haar, du favre Pige,
skænk det til Strænge paa min Harpe,
lad det lyde til evig Glæde!«
Jomfruen skænked ham Lokker,
gav af sit Haar, det favre, fine,
fem, seks Lokker lod hun ham tage,
hele syv Haar hun drog af Hoved;
de blev til Strænge paa Harpen
for at klinge til evig Glæde. 230

Det var gamle Väinämöinen, 249
da han spilled paa sin Harpe,
se da toned Birketømret, 253
vakkert vælded det fra Vaanden,
lifligt kukked Gøgeguldet,
Jomfruhaaret klang med Jubel.
Väinämöinens Fingre spilled,
Harpens Strænge højlydt gjalded,
Klipper knaged, Bjærge braged,
alle faste Fjælde bæved, 260
stærke Stene skjalv som Bølger,
Gruset flød paa Havets Flade,
Fyrre dansed af Fryd i Skove,
Stubbe hopped af Lyst paa Heder.
Alle Mænd, der stod omkring ham, 273
lytted med Huen i Haanden,

alle gamle Koner omkring ham XLIV
hørte til med Haand under Kinden,
unge Kvinder med Smil om Munden, 269
Gaardværtinder i glade Tanker,
unge Møer med Taarer i Øjet; 277
Knøse, der knæler ned paa Jorden,
lytter til Kantelens Klange,
undres over frydefuld Tone. 280
Og som med samme Mund de mæler,
taler ret som med samme Tunge:
»Aldrig før er saadant fornummet,
saadan tryllende Harpetone
hørte man hidtil ingensinde,
medens Maanen har gyldent skinnet.«

Slog han sin Harpe derhjemme, 315
stod han i fyrretømret Stue:
tog da Tagene til at gjalde,
gik der Gny fra de brede Gulve,
Trappen tralled og Døren drøned,
alle de Vindver sang af Glæde. 320
Gik han i Granernes Skygge, 323
skred han igennem Fyrrelunden:
nejed alle de grønne Graner,
bøjed sig de Fyrre paa Bakken,
lette Kogler hvirvled til Marken,
Naale dryssed ned over Græsset.
Vanked han under Løv i Lunden,
eller steg han frem over Svedjen, 330
jubled alle løvrige Lunde,
alle Svedjer i evig Glæde,
Vangens Blomster i Fryd sig fylked,
alle Spirer luded og lytted.

Sol og Maane.

Trygge gamle Väinämöinen XLVII 1
rørte længe Harpens Strænge,
slog de Strænge, sang tillige,
fryded sig paa hver en Maade.
Spillet klang til Maanens Stuer,
Glæden lød til Solens Vindver:
Maanen stiger fra sin Stue,
daler ned i Birkegrene,
Solen fra sit Slot sig sænker,
flytter ned til Fyrretoppe 10
for til Harpens Lyd at lytte,
over Spillets Klang at frydes.
Louhi, Pohjahjemmets Frue,
Pohjas Kvinde, tandløs Gamling,
tog et Tag i selve Solen,
greb med Hænder fat i Maanen,
bragte dem i Hast til Hjemmet, 19
op til Pohjola, det mørke;
Maanen fjæled hun i Fjældet,
saa den ikke længer lyste,
sang i staalhaard Klippe Solen,
saa den ikke længer straaled.

Nu var det Nat foruden Ende, XLVII 41
begsort Mulm og stadigt Mørke,
nu var det Nat i Kalevala,
over Väinöhjemmets Stuer,
ogsaa hist i Himmelrummet,
over Ukkos Himmelsæde.
Brydsomt uden Lys at leve,
ondt at færdes uden Flamme,
brydsomt nok endog for Ukko. 50
Gedden kendte Havets Grunde, XLIX 11
Ørnen vejred Fugl i Luften,
Vinden vidste Skibets Veje:
Menneskens Børn alene
aned ej naar Morgen gryed,
eller Nattens Stund sig nærmed
yderst over taaget Odde,
over sludfuld Holm i Havet.

Det var gamle Väinämöinen, 75
tog til Orde selv og sagde:
»Tid er til at spaa af Soldet,
Tid at Manden tyder Tegnet,
hvad der af vor Sol er vorden,
hvor vor Maanelil er henne.« 80
Spaaner skar han ud af af Elle, 83
lagde dem i Rad og Række,
tog saa til at ryste Soldet,
ytred sig paa denne Maade: 88
»Sig nu sandt, du Tegn fra Herren, 91
lær os, Lod som Gud har givet,
hvad der af vor Sol er vorden,
hvor vor Maanelil er henne!
Sig, o Lod, hvad Sandhed byder, 97
ej hvad mit eget Ønske byder!«
Loddet sagde sikker Sanding, 105
Mandetegnet gav ham Gensvar,
sagde Solen bort var baaren,

sagde Maanen bort var manet XLIX
ind bag Højens Sten i Pohja,
ind i Kobberklippens Gæmme.

Gik han nu til Smedens Smedje, 301
taled saa det Ord og sagde:
»Hør mig, Smeden Ilmarinen,
Smed mig en *tre*grenet Hakke,
smed Spyd-økser, tolv i Tallet,
dernæst Nøgler, et dygtigt Knippe,
at jeg faar Maanen fri af Fjældet,
slipper Solen af Kobberklippen!«
Det var Smeden Ilmarinen,
den evindelige Hamrer, 310
hamred hvad en Mand behøved,
hamred Økser, tolv i Tallet,
derhos Nøgler, et dygtigt Knippe.
Louhi, Pohjahjemmets Frue, 317
Pohjas Kvinde, tandløs Gamling,
hun i Fjederham sig klædte,
flagred op til Vejrs, at flyve, 320
hasted over Pohjahavet 323
frem til Smeden Ilmaris Smedje.
Smeden aabned nu sit Vindu,
taled saa det Ord og sagde: 330
»Sig, hvad søger du, vilde Flyver,
siden du sidder under mit Vindu?«
Fuglen satte Tungen i Lave,
vilde Høg begynder at tale:
»Hør mig, du Smeden Ilmarinen,
hør, du altid virkende Hamrer:
Hvor du dog er højligen kyndig,
ret en saare duelig Kunstner!«
Sagde Smeden Ilmarinen,
selv han ytred sig og mæled: 340
»Det er da heller intet Under,
om jeg er højlig kyndig Hamrer,

saasom jeg Himlen selv har smeddet, XLIX
saasom jeg Luftens Laag har hamret.«
Fuglen satte Tungen i Lave,
vilde Høg begynder at tale:
»Smed, hvad er det da *nu* du laver,
Vaabensmed, hvad *er* det du smedder?«
Det var Smeden Ilmarinen,
giver hende saadant Gensvar: 350
»Det er en Halsring jeg hamrer —
hamrer den til Pohjolas Kvinde;
thi med denne Ring skal hun smeddes
fast til de haarde Fjældes Rødder.«

Louhi, Pohjahjemmets Frue,
Pohjas Kvinde, tandløs Gamling,
mærked Nødens Dag sig nærmed,
Undergangens Time trued;
straks hun farer bort og flyver,
iler langt af Led til Pohja: 360
Maanen slap hun løs af Stenen,
fried Solen ud af Fjældet;
flagred frem paa lette Vinger, 365
atter ned til Smedens Smedje,
fløj i Fugleham til Tærsklen,
fløj som Due frem til Døren.
Sagde Smeden Ilmarinen:
»Fugl, hvi fløj du her til Stedet?« 371
Fuglen svared ham fra Tærsklen, 373
Duen mæled ind ad Døren:
»Derfor sidder jeg ved Døren,
for at bringe dig et Budskab:
Maanen er fra Stenen stegen,
Solen sluppen ud af Fjældet.«
Det var Smeden Ilmarinen,
gik nu selv at se det efter, 380
iled ud i Smedjedøren,
nøje skued han paa Himlen,

skued Maanen atter straale, XLIX
saae hvor Solen atter skinned.
Vandred hen til Väinämöinen:
»O du gamle Väinämöinen, 387
kom herud at skue Maanen, 389
kom at give Agt paa Solen!«
Trygge gamle Väinämöinen, 393
hastigt iled han ud paa Gaarden:
Maanen var oppe, Solen var rundet, 397
Himmelens Lys var atter vundet.
Det var gamle Väinämöinen,
tager nu selv til at tale: 400
»Hil dig, Maanelille som lyser, 403
væne, du som dit Aasyn viser,
gyldne Sol som igen oprinder,
Himmelens Lys som atter stiger!
Maanelille, du foer af Fjældet,
skønne Sollys, du slap af Klippen,
ret som en gylden Gøg du kommer,
flyver frem som en Sølverdue, 410
op til dit gamle Sted og Stade,
frem ad din fordums Vej at træde.
Rind nu op igen ved Morgen
fra i Dag og alle Dage,
giv os Glæde, skænk os Helsen,
bring os Byttet frem for Foden,
før os altid Fangst i Hænde,
Lykken paa vor Krog du sende!
Træd med Sundhed dine Veje,
far din Færd i Fred og Glæde, 420
smukt din Bue du fuldende
og gaa ind til Fryd ved Kvælden!«

Jomfrusønnen. Sangeren slutter.

Marjatta, den vakre Mindste, L 1
blev i Hjemmet længe fostret
i sin høje Faders Huse,
i sin milde Moders Stuer;
Kæder fem hun sled igennem,
Sølverringe, seks i Tallet,
med sin Faders mange Nøgler,
som ved hendes Bælte blinked;
Hælvten sled bun bort af Tærsklen
med de fine Kjortelflige, 10
Hælvten af Bjælken under Loftet
med sin Hoveddug af Silke,
og de brede Brædder paa Tilje 15
under Læderskoenes Hæle.
Marjatta, den vakre Mindste,
bitte liden fager Tærne,
vogted længe paa sin Kyskhed,
leved stadig bly og stille; 20
vakker Fisk hun fik til Føde,
Brød af Fyrrebark hun tæred,
aldrig Hønseæg hun spiste,
som ved Hanens Kaadhed skabtes,

heller ikke Kød af Hunfaar, L
som hos Vædder havde været.
Moderen bød hende malke,
men hun vandred ikke til Malkning,
selv til Orde tog hun og sagde:
»Aldrig en Mø af mine Lige, 30
trykker Mælk af Køernes Yver,
Køer paa hvilke Tyren har sprunget,
— naar ej Mælk fra Kvier sig gyder
eller fra spæde Kalve flyder!«
Fa'r hende bød i Slæden stige,
ikke steg hun i Hingstens Slæde;
Broderen bringer en Hoppe,
men hun talede selv og sagde:
»Vil ej sidde bag Hest i Slæde,
Hest, som maaske hos Hingst har været; 40
saa maatte Foler drage Kælken,
maanedgamle Føl maatte trække!«

Marjatta, den vakre Mindste,
hun der stedse tugtig leved,
Jomfru bly, med bøjet Hoved,
skær og ren, med skønne Lokker,
sattes til at vogte Kvæget,
gik at græsse Faarehjorden.
Faareflokken gik paa Højen,
spæde Lam paa Bjærgets Spidse, 50
Pigen vandred om paa Vangen,
iled let igennem Lunden,
dær hvor Gyldengøgen galed,
dær hvor Sølvergøgen taled.
Marjatta, den vakre Mindste, 73
længe løb hun dær med Hjorden;
det er ondt at vogte Hjorden,
for en Pige først og fremmest:
Orme kryber om i Græsset,
Øgler sniger sig i Skoven.

Ingen Orme krøb i Græsset, L
ingen Øgler krøb i Skoven; 80
lidet Bær paa Bakken raabte,
Tyttebær paa Heden taled:
»Jomfrulille kom at plukke,
Barn med røde Kinder, røv mig,
spændeprydet Tærne, tag mig,
kobberbæltet Pige, bryd mig,
førend Sneglen faar mig snappet,
før den sorte Snog mig æder!«
Marjatta, den vakre Mindste, 95
steg da frem et lille Stykke,
gik at se det Bær paa Bakke,
røde Tyttebær at røre
med de fine Fingerspidser,
med de vakre, hvide Hænder. 100
Som et Bær det var at skue, 103
som et Tyttebær af Ydre,
sad for højt at naa fra Jorden,
sad for lavt at naa fra Træet.
Tog hun sig en Stang fra Marken,
slog det røde Bær til Jorden,
Bærret løfted sig fra Jorden
op paa Pigens Sko, de skønne, 110
over Kjortlens fine Folder, 114
over Bæltet op til Barmen, 116
og fra Barmen op paa Hagen,
og fra Hagen hen paa Læben,
derfra smutted det i Munden,
tumled over hendes Tunge, 120
svandt fra Tungen gennem Svælget,
sank omsider ned i Bugen.
Marjatta, den vakre Mindste,
svulmer af det, svangres af det;
ej hun Snørebaand kan bære, 127
bælteløs omkring hun løber.

Altid tænker hendes Moder, L 131
stadig grunder da den gamle:
»Hvad mon Marjatta dog skader,
hvordan er det med vor Kylling:
Ingen Snørebaand hun bærer,
bælteløs omkring hun løber,
søger tidt i Smug vor Badstu,
dølger sig paa dunkle Steder!«
Og et Barn forstod at svare,
liden Unge tog til Orde: 140
»Marjatta kun dette fejler,
dette skader liden Stakkel:
»Alt for længe var hun Hyrde,
gik for lang en Tid med Kvæget.«
Moderlivets Byrde bar hun,
Skødets pinefulde Tynge
otte Maaneder igennem,
tilmed hele ni til Ende
og paa Kvinders kendte Maade
Hælvten af den tiende Maaned. 150

Men i den tiende Maaned
falder der Veer over Pigen,
Skødet forhærdes og stivner,
Angest og Trængsel hende griber;
om et Bad da bad hun sin Moder:
»O min Moder, du gode, kære,
varm et Leje, hvor jeg kan ligge,
gør mig et varmet Rum tilrede
som et fredet Sted for en Stakkel,
som et Føderum for en Kvinde!« 160
Hendes Moder nænned at sige,
dette som Gensvar gav den gamle:
»Ve dig, ve dig, du Hiisis Hore:
Sig dog hos hvem har du ligget,
har dig en ugift Yngling svangret,
eller en Mand, som Viv har vundet?«

Marjatta, den vakre Mindste, L
giver Svar igen og siger:
»Det er ej ved ugift Yngling,
ej ved Mand, som Viv har vundet; 170
jeg gik efter Bær paa Bakken,
røde Tyttebær at plukke:
Bærret svandt igennem Svælget, 175
sank omsider ned i Bugen;
deraf svangres jeg og svulmer,
dette Bær mit Liv befrugted.«
Hendes Fader nænned at sige, 185
saadan et Gensvar gav den gamle:
»Pak dig, Tøjte, tøv ikke længer,
baaldømt Skøge, bliv ikke længer!
Pak dig bort til de Bjørnes Hule,
bagved Bamsens Vraa du dig skjule; 190
usle Tøjte, dær kan du yngle,
baaldømt Skøge, dær kan du føde.«
Marjatta, den vakre Mindste,
svared ham igen med Liste:
»Datter din er ingen Tøjte,
ikke nogen baaldømt Skøge;
men en mægtig Mand skal jeg føde,
give Liv til et ædelt Foster,
som faar Herredom over Herrer,
Vælde, selv over Väinämöinen.« 200
Pigen nu i Nød var kommen:
Hvorhen skal hun fly og flygte
og hos hvem om Badstu bede?
Taled hun et Ord og sagde:
»*Pilt*, du bitte liden Pige,
bedste Barn iblandt mine Tærner!
gak og bed om Bad i Byen,
søg et Sted ved Sara-bækken,
Rum hos *Rodus* du begære, 219
Søg i Saraja en Badstu,
at en Syg maa Lindring finde, 209

Pigen overstaa sin Pine! L
Il i Hast, kom hid i Skynding!
Hast, ja mer end Hast behøves.«
Pilt, den bitte liden Pige, 221
nok saa ydmyg, nok saa lydig,
altid rede, selv uberømmet,
som en Røg afsted hun styrter,
danser som en Damp af Stuen,
frem hun iler, frem hun higer, 229
higer frem mod Rodus' Bolig:
Bakker brager hvor hun jager,
Høje viger, hvor hun stiger,
Kogler hopper rundt paa Heder,
over Sumpen Sand sig spreder,
frem til Rodus' Hus hun haster,
stiger ind i tømret Stue.

Grimme Rodus i røden Skjorte,
aad og drak efter Storfolks Vane,
sad for breden Bord i sin Skjorte,
sad ved Mad i det fine Linned. 240
Rodus raabte tværs over Maden,
snerred vranten hen over Fadet:
»Sig, hvad vil du hos mig, din Tosse,
usle Drog, hvad løber du efter?«
Pilt, den bitte liden Tærne,
taled dette Ord og sagde:
»Gik at begære Bad i Byen,
bede ved Saras Bæk om Badstu,
at en Syg kunde Lindring søge —
arme Mø, hun kan Hjælp behøve!« 250
Det var Rodus' grimme Hustru,
tramped ind med Haand paa Hofte,
vanked frem paa Gulvets Brædder,
spanked fremad midt paa Tiljen:
»Sig til hvem begærer du Badstu, 257
hvem er det som trænger til Hjælpen?«

Sagde Pilt den lille Pige: L
»For vor Marjatta jeg beder.« 260
Det var Rodus' hæslige Hustru,
selv tog hun Ordet og sagde:
»Vi har ej Bad til Hvermand i Byen,
ikke skænker Saraja Badstu;
der er Bad paa Bakken ved Svedjen:
Hestestalden i Fyrrelunden;
dær kan en baaldømt Hore føde,
dær kan Skøgen lægge sin Yngel;
og naar Hesten aander og puster:
brug dens Aande som Badstudampe!« 270
Pilt, den bitte liden Pige
smutted i Skynding tilbage,
bort hun iled, og bort hun higed,
sagde, da hun var naaet tilbage:
»Bad kan ikke faas i Byen,
bydes ej ved Sara-bækken;
der er Bad paa Svedjebakken: 281
Hestestalden i Fyrrelunden.«
Marjatta, den spæde Jomfru, 289
brast i bitter Graad og Taarer,
og sin Kjortelflig hun folded, 297
løfted op med Haand i Kjolen;
tog en vakker Kvist i Værge,
Lægekvist til Legems Pleje, 300
frem med raske Trin hun traadte
under Livets vilde Veer
op til Fyrrelundens Hytte,
Stalden hist paa Tapiobakken.
Da hun var kommen til Maalet, 315
tog hun Ordet selv og sagde:
»Aand nu dybt, du gode Ganger,
pust og suk, du stærke Fole,
virk i Rummet varme Dampe,
bring en Badstu her til rede, 320

at en Syg maa Lindring søge, L
arme Mø, hun kan Hjælp behøve!«

Straks aanded den gode Ganger,
stærke Fole tog til at puste,
aanded ned over Jomfruskødet;
og hvor Gangerens Aande varmer,
var det, som drev der Badstudampe,
ret som naar Vand paa Stene gydes.

Marjatta, den spæde Jomfru,
kyske Mø, saa veg og liden, 330
fødte dær en Dreng til Verden, 333
lidet Barn foruden Lyde,
strakt paa Straa ved Folens Side,
lagt i Fagermankes Krybbe.
Tvætted nu sin Søn, den spæde,
svøbte ham i Linnedsvøbet,
paa sit Knæ hun løfted Drengen,
paa sit Skød hun skærmed Barnet. 340
Dulgte her sin Dreng, den lille,
fostred her sin favre spæde,
gæmte lidet Gyldenæble,
Moders Sølverstav og Støtte;
ved sit Bryst hun bød ham Die,
vugged Barnet ømt i Armen.
Paa sit Knæ hun satte Drengen,
ved sin Barm hun lagde Barnet,
gav sig til, hans Haar at glatte,
til at kæmme Drengens Lokker; 350
hendes Søn forsvandt fra Knæet,
lidet Barn forsvandt fra Barmen.
Marjatta, den spæde Jomfru,
ængster sig saare ved dette,
styrter af Sted at søge Barnet,
søger sin Dreng, den bitte lille,
under de knagende Kværne, 359

under de gyngende Gænger, L
under alle Sigter som skøttes,
under alle Bøtter som flyttes,
rusker i Grene, river i Græsset,
spreder alle de fine Stængler.
Længe søgte hun den svundne,
spæde lille, bitte lille,
mellem Lyng og mellem Lunde,
mellem Bakker, mellem Buske,
stirred mellem Lyngens Stilke,
krammed hver en Busk i Krattet, 370
graved under Granens Rødder,
løfted mindste Kvist i Lunden.
Marjatta, den spæde Jomfru, 421
søger endnu sin Søn i Sumpen,
og i en Sump blev Sønnen funden,
deden bragtes Drengen til Hjemmet.

Hos vor Marjatta nu fostres
Sønnen derhjemme, skøn at skue;
ikke nævnes Navn over Drengen,
ingen veed ham et Navn at give,
Moder sin lille Blomst ham kaldte,
fremmed Folk ham Dagdriver nævned. 430
Søges en Døber til Drengen,
ønskes Een til at tvætte Barnet;
kom en gammel Gubbe som Døber,
Virokannas kom for at tvætte.
Gubben tog Ordet og taled,
selv han sig ytred og sagde:
»Ikke døber jeg den fordømte,
vier ikke den vege Stakkel,
om han ikke først vorder prøvet,
først vorder prøvet, Dommen fældet.« 440
Hvem skal sige Dom over Barnet?
Hvem skal ham prøve, hvem skal ham
dømme?

Trygge gamle Väinämöinen, L
den evindelige Vismand,
han kaldes did, Drengen at prøve,
Drengen at prøve, Drengen at dømme.
Det var gamle Väinämöinen,
straks han fælded sin Dom og sagde:
»Er han saavist fra Sumpen kommen,
blev han avlet af Bær paa Jorden, 450
lad da Drengen af Jorden dækkes,
ned under bær-rig Tue lægges,
eller lad ham i Sump begrave,
kløv hans Hoved med Køllestave!«

Barnet, maanedgammelt, mæled,
lydt der lød et Svar fra Drengen:
»Ak, du arme gamle Gubbe,
arme Gubbe, sløve Gamling,
uforstandig har du dømt mig,
vrangt og slet du lemped Loven! 460
Ikke — selv med mere Føje,
selv for værre Værk, du øved, —
lod man dig i Sump begrave,
kløved dig med Køllestave,
dengang du i yngre Dage,
bortgav Barnet af din Moder
som dit eget Hoveds Løsen,
for dit eget Liv at vinde!
Heller ikke anden Sinde
lod man dig i Sumpen sænke, 470
dengang du i yngre Dage
lokked unge spæde Piger
under dybe Bølgers Dække,
over Bundens mørke Mudder!«

Gubben døbte ham paa Timen,
Virokannas vied Barnet

til en Konning i Karelen, L
til alvældig Drot og Herre.

Men da vredes Väinämöinen,
men da vredes han og blues, 480
flytter straks sin Fod og vandrer
til den øde Strand ved Havet;
dær tog Väinö til at kvæde,
kvad for aller sidste Sinde,
sang en Kobberbaad ved Stranden,
kvad en dækket Kobbersnække.
Selv han satte sig ved Roret,
ud paa Søens Ryg han sejled,
mæled end, imens han sejled,
ytred end i Afskedsstunden: 490
»Tider ~~lad~~ fødes og rinde,
Dage ~~lad~~ gryr og Dage svinde,
een Gang atter til mig vil trænges,
efter mig vil man atter længes,
at jeg en Sampo ny skulde vinde,
nye Strænge paa Harpen binde,
at jeg en Maane ny skulde give,
vække Solen paa ny til Live —
naar ej Sol eller Maane skinner,
naar al Glæde fra Verden svinder.« 500

Gamle Väinämöinen derefter
sejled af Sted, saa Søen bovned,
som han sad i sin Kobberskude,
foer i det malmbeslagne Fartøj —
færdes frem mod de høje Lande,
frem mod de lave Himmelstrande.
Standsed han saa dær med sin Skude,
lagde til Land med Kobbersnækken;
men sin Kantele lod han blive,
skænked Suomi den favre Harpe, 510

gav sit Folk dens evige Glæde, L
gav sine Børn de høje Sange.

* * *

Tid er til, at Læber lukkes,
Tid at læggge Baand paa Tunge,
Stund er til at slutte Kvadet,
Tid at lade Sangen tie.
Ogsaa Hesten maa jo puste,
naar den længe frem har løbet,
ogsaa Leens Ægg maa sløves,
naar den Sommerhø har høstet, 520
ogsaa Vandet standser Farten,
naar om Elvens Knæ det hasted,
ogsaa Flammen flakker mattet,
naar i Nattens Løb den lued:
Hvi skulde Skjalden ikke trættes,
og de svage Viser hvile
efter Kvældens lange Glæde,
efter Fryd ved Solbjergstide?
Saa vil jeg standse, saa vil jeg ende, 537
tie kvær og slutte med Kvadet,
saa vil jeg vinde Nøglet sammen,
binde Kvadene fast i Knippe, 540
lægger dem op paa Forraadsloftet,
gæmmer dem hen bag benede Laase:
deden slipper de aldrig siden,
kommer ingensinde for Dagen —
førend atter Tænderne skilles, 547
førend Tungen igen sig rører.

Og hvad saa, selv om jeg synger,
selv om jeg nok saa længe kvæder, 550
traller jeg end i alle Dale,
kvidrer jeg end i Fyrrelunde:
Ej er Moder længer i Live,

ikke vaager den alderstegne, L
ingen Hjærtenskær paa mig hører,
ingen elsket Ven kan jo lytte,
men kun Skovens Graner mig hører,
ene Fyrrens Kviste kan lytte,
ene Birkens Blade mig kysser,
ene Rønnens Grene mig favner. 560
Spæd blev jeg skilt fra min Moder,
lav og liden skilt fra den Kære,
stod som Lærken forladt paa Stenen,
stod som Droslen ene paa Tue,
kom i en fremmed Kvindes Værge, 567
gaves under Stifmoders Naade;
men hun drev den ensomme Stakkel,
jog det hjemsøgte Barn af Stue 570
ud i Blæsten uden for Stuen,
ud paa vor Hyttes nordre Side,
uden Læ for de stærke Storme,
uden Værn mod de vilde Vinde.

Mangen er der nu, som mæler, 583
nok af Folk, som altid taler
onde Ord, saasnart jeg synger,
og som vrænger vrantent ad mig;
snart saa smæder man min Tunge,
snart saa bander man min Stemme,
siger at min Tale skurrer,
at jeg kvæder alt for længe, 590
at jeg synger, stygt at høre,
og min Vise vrangt forvender.
Gode Mennesker, jeg beder:
undrer eder ikke over
om jeg Barn for længe kvæded,
om jeg stammed, stygt at høre!
Jeg har ikke gaaet i Skole
ude hos de store Herrer,

udefra jeg intet nemmed, L
ingen Lærdom fra det fjærne. 600
Alle andre kom i Lære,
jeg fik ikke Tid at fare
fra min egen Moders Side,
fra min elskte Moders Hytte;
jeg har maattet lære hjemme
under egen Stuebjælke,
medens Moder drejed Tenen
og min Broder snitted Spaaner,
dengang jeg var bitte liden,
løb omkring i lappet Skjorte. 610
Det til Trods og desuagtet:
Jeg har banet Spor i Sneen,
baned Spor og brækked Kviste,
strøed Grene, viste Vejen:
Herfra gaar nu Vejen fremad,
her kan trædes nye Stier
af en bedre Sangerskare,
nok saa evnerige Skjalde
i den unge Flok, der modnes,
i den nye Slægt, der kommer. 620

Oplysninger.

Enstydige Navne og Navneformer i Epos'et er:

1) Personer: *Väinö, Väinämöinen, Osmoinen, Kalevainen, -valainen, Uvantolainen, Uvantos Bejler.*
Ilmari og *Ilmarinen.*
Ahti (Saarelainen ɔ: Øbo), *Kauko* (ɔ: Gæst?), *-lainen, Kaukomieli* (ɔ: Fjærnlængsel?), *Lemminkäinen* (lemminki-Yndling), *Lempis Søn.*
Kylli og *Kyllikki.*
Louhi og *Ilpotar.* — *Kalevatar* og *Osmotar.*
Kalervo og *Kalervoinen.* — *Untamo* og *Untamoinen.* — *Kullervo* og *Kullervoinen.* — *Hiisi, Lempo* og *Judas* om den Onde, Hiisi dog ogsaa Skovgud.

2) Steder. (Endelsen *-la,- lä* betegner -hjem, -gaard o. l.).
Kalevala, Osmola, Väinölä, samt *Karelen, Finland (Suomi).*
Pohja, Pohjola (ɔ: Nordhjem), *Pimentola* (ɔ: Mørkehjem), *Sariola* og undertiden *Lapland. Mana, Manala* og *Tuoni:* Dødsriget; hertil *Kalma:* Graven.

»Kalevas Søn« nævnes baade Väinö og Ahti. — Betydningen af Väinös Prædikat, en *iän-ikuinen* Sanger er usikker; i Overs. er det hævdvundne »evindelig« beholdt; rettere vist: ældgammel.

I 11—22. Ved Fester sang i Karelen oftest to sammen, en Forsanger og en Hjælper, Haand i Haand og under langsom Hovednikken. Hjælperen falder ind med i hver Linies tredje Fod og gentager ene Verslinien, mens Forsangeren tænker sig om. — 31 fl. Epos'ets Hovedpersoner. — 63-4 Konavne. 105 Väinös Fødsel var noget »enestaaende«. — 110 Ilmatar ɔ: »Luftmø«. — 169 Ukko ɔ: »Gubbe«.

II 19 Svedje: Skov som brændes, for at der kan saaes i Asken. — 262 »Saaledes lades ofte endnu ved Svedjefæld et enligt Træ tilbage paa Roden« (Lönnrot). — 320 Efter andre: Luftens Trolde.

III 95. Stavtøj = Kumteseletøj; Kumte eller Bovtræ: Trækrans om Hestens Hals, hvortil Skaglerne fæstes. — 160 = Gedden. — 181 Vuoksi, der danner Imatrafossen,

flyder fra Saima i Ladoga; de foregaaende Navne synes alle at kunne stedfæstes undt. Kaatra. 179 Häme: Tavastland.

IV 4 I Badstuen pisker man sig med Birkekviste. — 25 Ordret »Skibsklæder« ɔ: udenlandske Kl. — 308 Spiren = Aino!

VI 43 fl. Ristninger. — 118 ɔ: Kalevas Ætling.

VII 170 Egl. »med spredtsiddende Tænder« (harvahammas). — 180 Baad med 3 Par Aarer.

VIII 11 fl. I den tendannede Skytte(l) sidder Spolen med Islætten. Søllerne er de lodrette Traade mellem Væveskafternes Stokke; hver Traad i Rendingen gaar gennem et Øje i en Sølle og er derhos ført mellem Tænderne paa en Kam.

XI 22 Saari betyder Ø.

XII 138 Turja eller Rutja (Vs 463): Det nordligste Norge. — 464 flammende ɔ: strid.

XIV 25-6 Tapio: Gud for Skoven (Tapiola). — 175 ɔ: de vilde Dyr. — 248 Sic.

XV 316 Suonetar ɔ: »Aaremø«.

XVII 14 Værn ɔ. skærmende Troldord. — 525 Magt ɔ: Tryllemagt.

XVIII 137 Finsk: Saksersund. — 394 fl. Sommergøg og Vinterslæde! I Dele af Karelen er Vognkørsel den Dag i Dag ukendt, da der mangler Veje. Kørsel er altsaa altid Slædefart ad »Vintervejen«.

XIX 409 Ilmarinen. — 451 Farver pressede af de brogede Blomster?

XX 168 Kalja: Tyndtøl. Ordsproget siger ellers: »Med Kalja gør man Arbejd, med Øl (olut) holder man Gilde.« — 608 Østkarelsk kender Enkeltnavne for 8 Vindretninger (N, NO etc.).

XXI 178 Han byder Gud med ind i Huset. — 254 Der var 5 Baand om Øltønden.

XXIII 227 ɔ: aves.

XXVI 78 Legendarisk Træk (se 2de Bind).

XXVII 201 Pohjalainens Søn ɔ: Pohjahusbonden.

XXXII 403 Art Bjørneklo. — 495 ɔ: Skovens Vilddyr.

XXXIII 183 mod Myg. — 290 = Gaardsplads.

XXXVI 224 Saksisk ɔ: købt hos fremmede (Saksere kaldtes i Middelalderen Hansekøbsvendene).

XXXIX 170 Selv fra den bedste Hvileplads.

XL 120 = Gedden.

XLII 487 Vellamo: Havgudinde. Ahto: Havgud.

L 500 Glæde *(ilo)*, kan ogsaa oversættes: Spil.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

FÆNDRIK STÅL

Oversat af *Valdemar Rørdam.*

Med Illustrationer af *Albert Edelfelt.*

Kr. 13,50; kart. Kr. 15,00; indb. Kr. 18,00.

O. REEDTZ-THOTT

FEM UGER I FINLAND

SOM TURIST, JÆGER OG FISKER

Med Illustrationer.

3 Kr.

N. C. FREDERIKSEN

FINLAND

DETS PRIVATE OG OFFENTLIGE ØKONOMI

1 Kr. 50 Øre.

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri. København.

PH. HANSEN'S
BOGBINDERI
KØBENHAVN